

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 peti vrst 6 Din 2, do 100 vrst 6 Din 2,50, od 100 do 300 vrst 6 Din 3, večji inzerati peti vrst 6 Din 4.— Popusti po dogovoru, inzerati davke posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENI GRADEC, Slomškov trg 5 // Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Vojaška pogajanja v Moskvi:

Poljska, Rumunija in Turčija povabljene k sodelovanju

V sporazumu z Anglijo in Francijo je Rusija uradno povabila Poljsko, Rumunijo in Turčijo, naj pošljejo k vojaškim pogajanjem v Moskvi svoje zastopnike — „Izvestja“ o pomenu in namenu vojaškega sodelovanja držav fronte miru

Moskva, 12. avgusta. br. Angleška in francoska vojaška mislija sta včeraj popoldne prispeli iz Leningrada z vlakom v Moskvo. Na kolodvoru jima je bil prirejen svečan sprejem. V imenu komisarija za državno obrambo maršala Vorosilova je delegaciji pozdravil podnatečnik glavnega generalnega štaba z visokimi oficirji vojske, mornarice in letalstva. Navzoči so bili tudi zastopniki komisarijata za zunanje zadeve ter osebje angleškega in francoskega veleposlaništva, kakor tudi poljski, rumunski in turški vojni atašeji.

Popoldne sta angleška in francoska delegacija obiskali najprvo maršala Vorosilova, nato pa komisarija za zunanje zadeve Molotova, s katerim je bilo dogovorjeno, da se uradni razgovori zastopnikov vseh treh generalnih štabov prične danes popoldne ob 11. na Kremliju.

Moskovski listi objavljajo ob tej priliki daljše članke, v katerih izražajo priznanje angleški in francoski oboroženi sili, naglašajo, da predstavljajo v sklopu demokratskih držav največje jamstvo miru. Oficijozna »Izvestja« podčrtavajo velik pomen vojaških razgovorov in naglašajo, da pomeni sodelovanje oboroženih sil Anglije, Francije in Rusije ter ostalih zaveznikov mirovne fronte nepremagljivi branik miru. Vsakdo, ki bi poskušal zrušiti ta branik, bo doživel poraz. »Izvestja« ponovno podčrtavajo, da sodelovanje Anglije, Francije in Rusije na političnem in vojaškem polju nima nikakih osvajaških namenov, marveč služi samo obrambi miru in neodvisnosti malih držav, ki se same ne morejo ubraniti močnejšemu napadalecu. List izraža mnenje, da bodo pogajanja v najkrajšem času končana z uspehom in napoveduje, da bo najkasneje v začetku septembra podpisan politični in vojaški pakt.

Moskva, 12. avg. br. V sporazumu z Anglijo in Francijo je povabila Rusija Poljsko, Rumunijo in Turčijo, naj pošljejo v Moskvo svoje vojaške predstavnike, da bi mogli sodelovati pri vojaških pogajanjih za sklenitev vojaškega pakta. To sodelovanje bi bilo potrebno zlasti proti koncu pogajanj, ko se bo razpravljalo o praktični razporeditvi delokroga posameznih zaveznikov držav na vojaškem polju. Oficijozno se Poljska, Rumunija in Turčija ne bi priključile trojni vojaški zvezi, marveč bi njihove interese zastopali Anglija in Francija, vendar pa bi se pri tem upoštevali posebni interesi teh treh zaveznikov držav. Zaenkrat Poljska, Rumunija in Turčija ne bodo poslale v Moskvo posebnih delegatov, marveč bodo pooblastile svoje vojaške atašeje pri poslatištvi v Moskvi, da vzdržujejo potrebne stike

Poljsko-romunski obrambni pakt

Varšava, 12. avgusta. e. Dognavajo, da bi v kratkem moralo priti do novih pogajanj med Poljsko in Rumunijo. Gre za

sklenitev poljsko-romunskega pakta v primeru nevarnosti napada od zapada na eno teh držav. Ta pogajanja pa so odvisna od rezultatov pogajanj v Moskvi.

Važen posvet v Varšavi

Varšava, 12. avg. br. Glede na zadnje mednarodne dogodke in zaradi zaupnih poročil, ki jih je prejela vlada iz Pariza in Londona, je predsednik republike prekinil svoj odmor in se je včeraj popoldne vrnil v Varšavo. Takoj po njegovem prihodu so se zbrali pri njem ministrski predsednik Siklarski, maršal Ridsz Smil-

sky, zunanji minister Beck in minister za narodno obrambo Kwiatkowski. Posvet je trajal pozno v noč. O tem sestanku ni bilo izdano nikakoli uradno poročilo, zatrjuje pa se, da so bili pri tej priliki sprejeti važni sklepi, ki so bili nemudoma sporočeni v Pariz in London. Ti sklepi so v zvezi s vojaškimi ukrepi za narodno obrambo, zlasti za primer, da bi prišlo do kakih nepričakovanih dogodkov v Gdan-sku ali pa kje drugod ob nemško-poljski meji.

Varšava, 12. avgusta. e. Po razpoloženju, ki je po vsej Poljski enodušno, se lahko reče, da se bo Poljska tudi sama zoperstavila z vsami močmi vsaki akciji, katere cilj bi bila okrnitev Poljske. V Varšavi vse bolj prevladuje razpoloženje,

da se preide v energično ofenzivo, dočim je poljska vlada sklenila, da za sedaj samo pojača akcijo, katere namen je oslabiti nasprotnikovo ofenzivo in sicer potem tiska in propagande. Kakor se doznavajo iz dobro obveščenih krogov, je varšavska vlada sklenila, da v dotedanji živčni vojni preide v splošno ofenzivo.

200 angleških bombnikov prispelo na Poljsko

Kjőbnahavn, 12. avgusta. e. List »National Tidende« je objavil vest, da je preteklo noč preletelo Gdan-sko mnogo tujih letal. Kakor se je pozneje izkazalo, je prišlo na Poljsko 200 angleških bombnikov.

Ribbentrop in Ciano danes k Hitlerju

Razgovore v Solnogradu drže v največji tajnosti — V poučenih krogih samo naglašajo, da gre za dalekosežne odločitve v zvezi z mednarodnim položajem

Solnograd, 12. avg. br. Razgovori med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom so se pričeli včeraj popoldne takoj po prihodu obeh delegacij na grad Fuschl pri Solnogradu. Prvi sestanek, kateremu so prisostvovali višji uradniki obeh zunanjih ministrstev ter obojestranska poslanika v Rimu in Berlinu, je trajal nad štiri ure. O njem ni bilo izdano nikakoli službeno poročilo. Tudi od udeležencev tega sestanka novinarji niso mogli dobiti nikakih izjav ali pojasnil. Po sestanku je Ribbentrop spremljal grofa Ciano nazaj v Solnograd, kjer je zvečer prisostvoval gledališki predstavi. Danes popoldne so se razgovori nadaljevali. Kakor zatrjujejo, bodo končani šele jutri do večne, nakar bo izdan komuniké. Danes popoldne se odpeljeta grof Ciano in Ribbentrop v Berchtesgaden k Hitlerju. Tu bo prišlo šele do končne odločitve glede vseh vprašanj, ki so predmet solnogradskega sestanka.

Pariške informacije

Pariz, 12. avg. br. Francoski vladni in politični krogi budno spremljajo solnogradske sestanke. Po informacijah na pristojnih pariških mestih je sestanek Ciano in Ribbentropa posledica nerodnega položaja, v katerega je zašla os Rim-Berlin. Mednarodni položaj je zadnje tedne bistveno spremenil. Izkazalo se je, da je Poljska odločna in nepopustljiva ter se ne da preplašiti niti z nemško mobilizacijo

niti z grožnjami popolnega razkosanja. Na drugi strani se je mirovna fronta, ki sta jo zasnovevali Anglija in Francija, znatno okrepila in bo s sklenitvijo političnega in vojaškega pakta v Moskvi popolnoma dograjena. Tudi nevtiralne države, na katere so v Rimu in Berlinu računali z veliko gotovostjo, se vse bolj odmikajo in vedno očitnejše kažejo odločnosti, da se zoperstavijo vsakemu direktnemu ali indirektnemu ogrožanju svoje nevtiralnosti in neodvisnosti. Novi diplomatski termin o »aktivni nevtiralnosti«, ki so ga skovali v Rimu in Berlinu, in pod katerim razumejo podporo na gospodarskem polju, se je izkazal za neizvedljiv. Tudi račun s Japonsko so se izkazali za netočne. Japonska je sicer voljna izživati težave na Daljnem vzhodu in oteževati položaj demokratskih velesil, še vedno pa okleva, da bi se pridružila »Jeklenemu paktu«, kakor nazivajo vojaško zvezo Nemčije in Italije. Prav tako tudi Španija vedno bolj poudarja svojo nevtiralnost. Vse to pa so v sedanjem mednarodnem položaju komponente, ki jih je treba skrbno proučiti in upoštevati. To je glavni namen solnogradskega sestanka. Se le v drugi vrsti bodo na tem sestanku proučili in sklenili cilj in obseg novih akcij, ki se jim zde potrebne, da ne bi nastal vtis, kakor da je blok totalitarnih držav v defenzivi napram bloku demokratskih držav. Rim si slej ko prej prizadeva, da odvrne Nemčijo od vojnih avantur, katerih izid bi bil v sedanjem mednarodnem položaju dvomljiv. V Parizu so zaradi tega mnenja, da ne gre pripisovati solnogradskega sestanka pretiranega pomena. Sklepi, ki bodo sprejeti, bodo dalekosežne važnosti samo za os Rim-Berlin, ne pa za splošni mednarodni položaj, ki je že tako ustaljen in

izgrajen, da moreta Rim in Berlin računati samo z neovrgljivimi dejstvi, nad katerimi dominira načelo: Vsak napad bi rodil vojno.

Madžarski demanti

Budimpešta, 12. avgusta. e. V zvezi s sestankom grofa Csakyja z Ribbentropom v Solnogradu so nekateri tuji listi objavili vest, da sta državnik ob tej priliki pogajala o zaključitvi vojnega pakta med Madžarsko in Nemčijo. Z merodajne strani te vesti demantirajo. V političnih krogih izjavljajo, da je bil obisk grofa Csakyja pri Ribbentropu le informativnega značaja, vendar se na službeni krogi držijo rezervirano in se omejujejo na to, da poudarjajo, da se grof Csaky nahaja na dopustu. To je tudi razlog zaradi katerega se ni znana vsebina razgovorov med obema ministroma.

Izmenjava pisem Ribbentrop-Bonnet

Pariz, 12. avgusta. e. Nekateri pariški listi so objavili pismo, ki ga je poslal nemški zunanji minister Ribbentrop francoskemu zunanjemu ministru Bonnetu, v katerem sporoča stališče Nemčije glede gdanškega vprašanja. Na Quay d'Orsay kategorično demantirajo tako tolmačenje. Stvar pa je v resnici tale: Letos 1. julija je Bonnet izročil nemškemu veleposlaniku v Parizu, grofu Welczeku noto, naslovljeno na Ribbentropa, v kateri je pojasnil stališče francoske vlade in solidarnost Francije s Poljsko glede gdanškega vprašanja. Na to noto je nekaj dni pozneje odgovoril Ribbentrop s pismom, v katerem je ponovil znano stališče nemške vlade v gdanškem vprašanju.

Turčija bo branila napadeno Rumunijo

Včerašnjemu sestanku kralja Karola s predsednikom Turčije Inenijem pripisujejo izreden pomen

Carigrad, 12. avgusta. br. V svojem potovanju z jabo po vzhodnem delu Sredozemskega morja je prispel včeraj popoldne rumunski kralj Karol v spremstvu prestolonaslednika Mihajla v Carigrad. Jabo se je zadržala pred palačo Dolma Bagče. Skoro istočasno je prispel v Carigrad tudi predsednik turške republike Ineni. Ob 17. sta se kralj Karol in Ineni sestali v palači Dolma Bagče, kjer sta imela ob navzočnosti turškega zunanjega ministra Saradzogla in rumunskega poslanika v Ankari nad tri ure trajajoč razgovor. V poučenih carigradskih političnih in diplomatskih krogih izjavljajo, da je bil ta sestanek izredno važen ter da so bili pri tej priliki sklenjeni zelo dalekosežni dogovori, nanašajoči se na skupno obrambo interesov na Balkanu in bližnjem vzhodu. Turčija je zagotovila Rumuniji vso podporo za primer, da bi postala Rumunija žrtev neizvane napada. Tako v turških kakor v rumunskih krogih so prepričani, da bo rodil sestanek, ki je znova manifestiral solidarnost Turčije z državami na Balkanu, zelo koristne posledice in da utegne odvrniti veliko nevarnost, ki preti Rumuniji. V turških krogih ne prikrivajo, da služi koncentracija turških čet v Trakiji predvsem temu cilju. Tako v turških, kakor v rumunskih krogih poudarjajo, da more samo solidarnost vseh balkanskih držav preprečiti, da ne bi Balkan postal žarišče novega evropskega požara. Po večerji, ki jo je priredil predsednik Ineni na čast kralju Karolu, sta kralj Karol in prestolonaslednik Mihajlo z jabo krenila proti Konstanči, kamor sta prispela danes popoldne in se nato z vlakom odpeljala v Sinajo. V Sinaji bo danes zvečer izredna seja ministrskega sveta pod predsedstvom kralja, na kateri bodo proučili mednarodni položaj ter sprejeli potrebne sklepe za zaščito rumunskih meja.

London, 12. avgusta. e. Z velikim zadovoljstvom je bila v londonskih političnih krogih sprejeta vest o sestanku rumunskega kralja Karola s predsednikom turške republike Inenijem. V Londonu pripisujejo poseben pomen dejstvu, da je angleški veleposlanik v Ankari po končanem sestanku med obema obema državama imel konferenco s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom. V Londonu smatrajo, da pojačanje prijateljskih vezi med Turčijo in Rumunijo v sedanjem nevarnem času lahko samo koristi ciljem Velike Britanije.

Nova angleška koncesija Japoncem

Angleška vlada je sklenila izročiti Japoncem 4 umora osumljene Kitajce, zaradi katerih je prišlo do tiencinskega spora

London, 12. avg. e. Angleška vlada je sklenila, da izroči japonskim oblastem štiri Kitajce, ki so obdolženi umora nekakega japonskega funkcionarja v Tiencinu. Kakor znano, je bilo prav stališče angleške vlade, da ne izroči teh Kitajcev, v glavnem povod za takozvani tiencinski spor, ki je imel za posledico blokado Tiencina. V polslužbenih londonskih krogih poudarjajo, da je vlada napravila ta sklep na podlagi ugotovitev izvedencev, da so japonske očitne osumljenih Kitajcev upravičene. Vlada je sklenila izročiti osumljenih Kitajcev na podlagi novih dokazov, ki jih je japonska vlada predložila angleškemu veleposlaniku v Tokiju glede njihove kriv-

de. Japonska vlada je bila že službeno obveščena o tem sklepu. Kitajci bodo izročeni kitajskemu sodišču v Tiencinu, ki pa je stvarno japonsko vojno sodišče. V londonskih službenih krogih izrecno poudarjajo, da pri tem niso bili merodajni politični oziri, marveč samo juridična stran. Mislijo, da se bodo po tem sklepu angleške vlade nadaljevala pogajanja med Anglijo in Japonsko. V angleški javnosti pa je izzval ta sklep vlade precejšnjo nevoljo. Današnji jutranjiki deloma ostro kritizirajo ta odlok. »Daily Telegraph« piše, da bo zaradi tega trpel prestiž Anglije na Kitajskem.

Polom velike holandske banke

Amsterdam, 12. avgusta. e. Pred dvema dnevi se je v Parizu ustrlel dr. Mannheimer, generalni direktor in solastnik ene največjih nizozemskih bank Mendelsohn, ki je igrala zlasti v mednarodnih finančnih transakcijah veliko vlogo. Banka je včeraj ustavila plačila. Banka Mendelsohn je zlasti posredovala pri emisijah francoskih državnih posojil. Vest o ustavitvi plačil je izzvala v vseh mednarodnih finančnih krogih veliko presenečenje. reakcijo pa na amsterdamski, pariški in londonski borzi, kjer so nizozemski na-pirji nekoliko padli. Sročnji pariški listi

sicer naglašajo, da interesi francoskih delničarjev niso oškodovani. Banka je imela razširjeno svoje poslovanje tudi na Belgijo, ki pa po poročilih belgijskih listov pri tem polomu tudi ni prizadeta.

Prepoved zborovanj v Belgiji

Bruselj, 11. avgusta. AA. (Reuter) Belgijske oblasti so do nadaljnjega prepovedale vsa javna zborovanja, sprejeto v druge manifestacije v okrajih Eupen in Malmédy, ki sta bila pripojena k Belgiji po odredbah versajske pogodbe. Do tega sklepa je prišlo zaradi pogostih demonstracij nemške organizacije domovinske fronte.

32. zagrebški velesejem

Mednarodni splošni veliki vzorčni sejem in televizijska razstava 26. VIII. — 4. IX. 1939. Na železnih brezplačen povratek, na jadranskih parnikih višji razred za ceno nižje na avionih 10% od 21. VIII. do 9. IX.

Huda železniška nesreča v Švici

Curih, 12. avg. br. Sročni se je pripetila v Švici huda železniška nesreča. Na progi Brüg — Domodostala je nabito poln osebni vlak trčil z brzovlakom. Okrog 20 vozov je popolnoma razbitih. Dosedaj so izkopali izpod ruševin 5 mrtvih, med njimi strojevodji obeh vlakov, kurjača in dva sprevednika. Ranjenih je blizu 100 ljudi. Koliko je skupno smrtnih žrtev, še ni znano. Tudi še ni ugotovljeno, kako je prav za prav prišlo do te nesreče.

Strašna usoda židovskih beguncev

Carigrad, 12. avgusta. e. Parnik »Parita«, na katerem že tri mesece blodi 600 čeških Židov, je že tri dni pred lukom v Smirni in ljudje zamažajo na dovoljenje za izkrcanje. Ker ni bilo izdano dovoljenje, so Židje zagrozili kapetanu, ki je hotel z ladjo odpluti, da bodo ubili njega in vso posadko, ki šteje 43 moč. V tem nejasnem položaju se je kapetan obrnil na policijo za posredovanje. Šef policije je svetoval Židom, da zapuste pristanišče in da se pokore zakonu. Židje so dejali, da je to velika nesreča zanje in so prosili, naj jih puste na ladji blizu pristanišča, toda pod pogojem, da ladje ne bodo zapustili. Pričakujejo, da bodo morali Židje ladjo zapustiti. Če se bodo uprli, bo turški minonosce ladjo odpeljal. Čeprav je parnik precej oddaljen od obrežja, je neprestano čuti tarnanje žensk in otrok.

Angleški letalski manevri končani

London, 12. avgusta. AA. (Reuter) Letalsko ministrstvo objavlja, da so letalski manevri končani in da so se vsa letala vrnila v svoja oporišča. V treh dneh in treh nočeh so bile preizkušene vse vrste letal hkrati s piloti. Pri tej priložnosti se je opazilo, da so bombna letala pokazala vzlic slabemu vremenu nenavadne uspehe. Manevri so pokazali učinkovito delovanje lovskih letal, ki so stopila v akcijo ob napadu bombnikov. Zlasti je treba poudariti disciplino in navdušenje pilotov in vojakov, ki so služili pri reflektorjih in pri protiletalskem topništvu.

Churchill bo obiskal Maginotovo linijo

Pariz, 12. avgusta. e. Znani politik Winston Churchill si bo te dni ogledal na povabilo vrhovnega poveljnika francoske vojske maršala Gamelina Maginotovo linijo od Strasbourga do Basla.

Kako Kitajci „kaznujejo“ izdajalce

Čungking, 12. avg. AA. (Havas) Vangcingvej, ki poskuša zdaj sestaviti osrednjo vlado na Kitajskem, je bil od neprimernih Kitajcev proglašen za izdajalca. Njegov kip bodo razstavili v nekem svetišču, kjer se bodo Kitajci lahko norčevali iz njega.

Angleško potniško letalo zgorelo

Curih, 12. avgusta. br. Veliko angleško potniško letalo, ki je obratovalo na progi London — Curih, se je včeraj popoldne ponesrečilo. Med poletom nad Francijo je nastal v letalu ogenj. Pilotu je uspelo, da je srečno pristal in izrval vseh devet potnikov, dočim je letalo popolnoma zgorelo. Ogenj je uničil tudi vso pošto in večjo vsoto denarja v angleški valuti.

Madžarski parlament odšel na počitnice

Budimpešta, 12. avg. br. Madžarski parlament je na svoji včerajšnji seji odobril od vlade predloženo reformo poslovanja. Seje so bile nato odgojene do septembra s tem, da mora vlada sklicati izredno zasedanje, če bi to zahteval mednarodni položaj.

Borzna poročila.

Curih, 12. avgusta. Beograd 10. Pariz 11.735, London 20.7375, New York 443.625, Bruselj 75.275, Milan 23.30, Amsterdam 237.30, Berlin 177.75, Praga 15.175, Varšava 83.40, Bukarešta 3.25.

Letošnja sadna letina v Sloveniji

Za porabo sadja doma

Ljubljana, 11. avgusta. Tudi v Sloveniji se letos obeta precej dobra sadna letina; da bo pa lep pridelek sadja v resnici blagoslov za splošnost in zlasti za kmeto so potrebni mnogi ukrepi. S samim izvozom sadja vprašanje vnovčenja in porabe letošnje sadnega pridelka še ne bo rešeno. Potrebna je zlasti širokopotezna propaganda za čim večjo porabo sadja doma. Poraba pa bo tem večja, če bomo čim več sadja konzervirali za zimo.

Izgledi za sadno letino so bili nekaj časa še lepši in zdaj se ne obeta več tako dober pridelek v nekaterih zahodnih okrajih, n. pr. v logaškem, kočevskem in škofljemskem. Vendar bo v splošnem letos v naši banovini še vedno dobra sadna letina. Prav dobra, da ne rečemo celo rekordna, pa bo v naslednjih, kakor kažejo poročila ob koncu julija: v ormožskem, lenjavskem in laškem, a delno tudi v ptujskem, slovenjegraškem, krškem, celjskem, brežiškem, šmarnskem in litijemskem. Nekoliko slabša letina se, žal, obeta v obeh mariborskih okrajih Maribor levi in desni breg od kode; izvažamo približno tretjino sadja kljub temu pa bo še vedno dobra. Slabša letina bo v kamniškem, škofljemskem, kranjskem in konjiškem okraju. Dobro se obrodile skoraj vse sadne vrste ne le jablane, temveč tudi hruške, slive in zlasti bo mnogo orehovo. Orehi bodo letos obrodili zelo dobro v vseh okrajih razen v kamniškem.

Na pridelek seveda še lahko vplivajo ujme, pa tudi razni škodljivci. Tako se je n. pr. v Prekmurju pojavilo zelo nevaren škodljivec, znan pod imenom San José, a s strogimi in takojšnjimi ukrepi se jim bo nedvomno posrečilo omejiti ter zatreti širjenje tega škodljivca. Baje bodo posekali okrog 500 dreves, sadje pa porabili za mošt. Ljudje bodo seveda preliči odškodnino in olajšana jim bo nabava mladih sadnih dreves.

Izvoz sadja je bil doslej še precej v zaostoj, odnosno ni bil vsaj tako živahen kakor bi si želeli sadjarji in izvozniki. Vendar je upanje, da bomo letos izvozili vsaj toliko sadja iz Slovenije kakor lani. Izvoz seveda zavisi od določite kontingentov, zlasti za Nemčijo. Priznati je treba, da so bile dosedanje intervencije Frizada v splošnem uspešne in lahko pričakujemo, da bodo letos doseženi nekoliko večji kontingenti.

Glede nakupovanja in obiranja sadja so bili letos izdani zelo strogi ukrepi in primerna navodila. Sadje morajo obrabiti ob

pravem času, prestopke oblasti kaznujejo po zakonu o živilih. Strogo nadzorstvo je uvedeno pri izvozu na nakladalnih postajah in so sadni kontrolorji prešli posebej na navodila v ta namen. Vsi ti ukrepi so potrebni, da naše sadje obdrži, odnosno si pridobi primeren sloves, kajti brez slovesa ne moremo tudi pričakovati večjega trga. Pozdraviti je treba, da so bile uvedene posebne legitimacije za nakupovalce sadja. Glede nakupovanja sadja je bil dosežen primeren sporazum med oblastmi in legitimnimi izvozniki, da bo uveden tudi v tem pogledu red, ter da ne bodo razni prekupčevalci zopet odirali kmetov.

Zdaj prihajajo v poštev za izvoz predvsem zgodnja jabolka. Cena se giblje okrog 1,5 din/kg in tudi nekoliko višje. Zanimanje pa je tudi že za zimsko jabolko.

Kakor rečeno pa s samim izvozom še ni rešena poraba vsega sadja. Oblasti posvečajo zadnje čase posebno pozornost propagandi domače porabe sadja, predvsem na deželi. V ta namen je bilo tudi že marsikaj ukrenjeno. Predvsem gre za to, da sadjarji odnosno kmetje posušijo čim več sadja. Zadnja leta pa tudi rase zanimanje za sušenje sadja na deželi. Sušenje sadja je imelo pri nas že lepo tradicijo. Ko so pa propadle stare sušilnice in ko se je silnil razširila žganjekuha, so le še malokje sušili sadje. Zidani zidajo na deželi v mnogih krajih moderne sušilnice sadja. Tudi zdaj je v delu več sušilnic. Povsod kjer se je prebivalstvo zavezlo, da bi dobilo sušilnico, je prešlo v ta namen podporo in načrte. Zidanje sušilnic posebno podpirajo v naših najbolj pasivnih krajih v Sloveniji, je že več sto sadnih sušilnic in lahko si obetamo, da bo letos posušenega okrog 100 vagonov sadja. Samo po sebi se razume, da bo sadje v resnici pravilno posušeno in tako dobro, da se bodo nekatere vrste lahko kosale celo s suhi smokvami, naprodaj na živilskih trgih v mestih in industrijskih krajih. Doslej smo nekaterih vrst suhega, res dobrega sadja še vedno pogrešali celo v Ljubljani.

Ob tej priliki moramo opozoriti na veliko kmetijsko razstavo ob priliki letošnje jesenskega velesema v Ljubljani; razstava bo prirejena s sodelovanjem oblasti, velesejske uprave in Sadijskega in vrtnarskega društva. Posebno poudarja, da sadijare gospodinjice in sploh vse, ki se pečejo s konzerviranjem sadja. Na sadijskem oddelku bodo namreč prikazani različni načini porabe in konzerviranja sadja.

Na Ljubelju že trenirajo

Danes prispejo češki in madžarski tekmovalci — Jutri ob 10. prvi uradni trening — Pokrovitelj Nj. Vis. knez namestnik Pavle

LJUBLJANA, 12. avg.

Priprave za veliko mednarodno dirko na Ljubelju, ki bo prva FICM-dirka v naši državi, se bližajo koncu. Vodstvo dirke Motokluba Ilirija bo danes zaključilo svoje poslovanje v Ljubljani in se preselilo na Ljubelj, kjer bo že jutri zjutraj prvi službeni trening.

Nj. kr. Visočanstvo knez namestnik Pavle je blagovilil prevzeti svoje visoko pokroviteljstvo nad to prireditvijo.

Prireditelj — Motoklub Ilirija — je prejel 67 prijav raznih tu in inozemskih tekmovalcev, dočim jih je moral nad 40 odbiti iz raznih vzrokov.

Danes prispejo Čehi in Madžari. Češko ekipno bo vodil ing. Janček, znani konstruktor motorjev »JAWA«. Dočim bo na čelu madžarske ekipe generalni tajnik kraljevskega madžarskega Avtomobilskega kluba.

V torek na praznik, bomo videli na našem Ljubelju motokliski dirko, kakršne še nismo videli, saj se bodo v največji konkurenci pomerili vozači, mojstri, čiji imena so na čelu evropskega motoklizišma.

Ker je letošnja ljubljanska dirka uvrščena v red evropskih motokliski prireditev, mora biti vse organizirano točno tako, kakor predvideva mednarodni pravilnik FICM-a. Ker je pa tu predviden tudi uradni trening, Ilirija tega ni mogla opustiti in zato se bo jutri dopoldne že vršil prvi trening, kjer bodo tudi merjeni časi. Na podlagi pri treningu doseženih časov bo šele sestavljena končna startna lista. S tem bo doseženo, da se bodo mogli mednarodne dirke, ki bo v torek, udeležiti zares le kvalitetni vozači, a vse, kar ni dobro, bo že pri treningu odpadlo. Dirka bo pa krajša in zanimivejša.

Kakor naših domačih, tako je že tudi tujcev na Ljubelju veliko in večina že trenira. Bivši avstrijski vrh Hermann Deimel s svojim DKW-kompresorjem že pridno vadi, prav tako je že včeraj spustil

na progo mojster prikolice Karl Abarth, pridno se že vadi tudi naš Janko Šiška. — Slednji kaže, da letos še sam ne ve, s katerim motorjem bo vozil, ker ima na ponudbo tovarniške motorje raznih znamk, specialno za to dirko. Vsekakor pa bi bilo priporočljivo, da se že odloči, saj dirka je že tu! Nemca, brata Herman in Ernst Plötschacher s svojo drzno vožnjo vzbujata dokaj pozornosti.

Ker ljubljenska tekmovalna proga pasira postaja obmejne carinske kontrole, je s treningom zvezano zelo težko delo organov obmejne finančne kontrole in policije, ki morajo nepretrgoma, poleg ostalega rednega dela, voditi še posebno evidenco o motokliski, kar ni lahko delo, a opravljajo tako točno in korektno, da bi lahko marsikateremu uradu v mestu služili za zgled! Upajmo, da bo tudi obitnostvo disciplinirano, ter da bo šlo vse v redu.

Vodstvo dirke je v rokah Franca Borštnarja, na startu bosta Franca Pollak in Tone Mohorčič, sodniki so dr. Nikola Markovinovič, Nikola Boškovič in Ignac Vok, časomerilci Jakob Gorjanc, dr. Franca Bradac in inž. Miklavčič v sportni komisiji Stane Vidmar, Vlada Jakšič, Maks Megušar, M. Bakar in Anton Šterban, v tehnični komisiji pa Ivo Miklavčič, Albin Kopač, J. Jurkovič in Lojze Weibl. Tekmovanje bodo ves čas prenašali po zvočnikih, tako da bodo gledalci stalno poučeni o poteku dogodkov.

— Motoklub Ilirija. Gg tekmovalce, ki trenirajo za ljubljensko dirko pozivamo, da se točno držijo navodil, ki jih objavlja na mestu vodstva dirke. Vožnja mimo uradnega posloja carinske kontrole je najstrožje prepovedana. Vozači, ki želi mimo, mora priti peš, z ugaslim motorjem, ter se tu javiti reditelju odn. carinskemu organu. V bližini car. urada je ropotanje za motorji najstrožje prepovedano. Nepretrgoma prevoziti vso porabo bo dovoljeno šele pri uradnem treningu.

Položaj na naših živilskih trgih

Ljubljana, 12. avgusta. Že na kratkem sprehodu po katerikoli živilskem trgu v naših mestih sprevaidimo, da tržne razmere pri nas niso vzorno urejene v zdravstvenem pogledu in ne glede na lažjo prodajo. Izjema je le živilski trg v Radgoni, v encem manjših podeželskih krajih, kar se zdi paradoks. Radgona je dobila lepo, potrebam in zahtevam časa ustrezajočo pokrito tržnico, kjer je omogočena neovirana in zdravstveno neoporečna prodaja živil ob vsakem vremenu.

Ljubljanski trg

Ljubljanski živilski trg ima veliko gravitacijsko silo ter priteguje prodajalce skoraj iz vse dežele. Na njem srečamo kmečke prodajalce ne le iz ljubljanskega, kranjskega, kamniškega in drugih bližnjih okrajev, temveč tudi iz krškega, novomeškega in radovljanskega. Razumljivo je torej, da je na našem živilskem trgu zlasti jeseni huda naval. Vendar vprašanje tržnega prostora samega na sebi ni najbolj pereče; glavni živilski trg je zdaj tako urejen, ker so podirli več stojnic, ki so samo kradle dragoceni prostor, da tudi ob najhujšem navalu razmeste vse prodajalce. Imajo tu dovolj tržnih miz, da prodajalkam ni treba blaga polagati na tla. Te dni so tudi tlakovali del ceste na Pogarjevem trgu

med starima tržnima lopama, kjer je bilo doslej vedno toliko prahu in blata kakor na podeželski cesti. Zdaj so to sramoto našega živilskega trga odpravili. Toda na Pogarjevem trgu se stoji na 20 let stari, leseni tržni lop, prav za ljubljanski tržnico. To sta edino stalno pokrita tržna prostora na našem živilskem trgu (če izvajamo mesarske stojnice). Pod lopama prodajajo stalni prodajalci (ki imajo obrtno listo) sadje in zelenjavo. Strehla štiti blago vsaj nekoliko pred dežjem in solncem, ne pa tudi pred prahom, ki ga je bilo doslej tam na kupe. Tržni lop je že dolgo več ne ustreza svojem namenu, ker sta premajhni in ker ima ena preozka streha. Lopa ob Ljubljanski je postala že zdavnaj pretesna in prodajalci se so pomagali sami z začasnimi platnениmi strehami, ki so jih razpeli nekoliko nad cesto, da so zaščitili blago. Cesta se je zato precej zožila in ko so zdaj katranizirali cestišče, so prepovedali prodajalcem uporabljati začasne strehe, da bi ne ovirali prometa. Nad tem se prodajalci zelo pritožujejo, ker je zdaj del blaga na soncu. To je pa le malenkost izmed drugih pomanjkljivosti našega trga. Trg je v prometnem pogledu dobro urejen, ne pa tudi v zdravstvenem, kajti tako velik kraj, kakršen je Ljubljana, mora imeti tržnico za nekatere vrste živil.

Mariborski trg

Na mariborskem trgu vladajo še bolj žalostne razmere. Prejšnje čase je Maribor imel lep tržni prostor na Glavnem trgu. Potem so ta trg preuredili v prometnem pogledu, kar je zahtevala naraščajoči promet. Tržni prostor so določili na tesni obrobni cesti. Sicer trg ni bil zadovoljivo urejen že prejšnje čase, ter se seveda ni mogel primerjati n. pr. z ureditvijo v Zagrebu, toda preprosta ureditev je vsaj ustrezala toliko, da so kmečki prodajalci lahko razpostavili svoje blago na tržnih mizah, branjevci pa na stojnicah. Zdaj se prodajalci in kupci gnetejo na tesnem prostoru in ubogi kmečki prodajalci so potisnjeni skoraj do Drave. Ob tržnih dnevih, ko je večji naval, sploh ni mogoča razmestitev prodajalcev tako, da bi vsaj nekoliko ustrezala potrebam mestnega živilskega trga. Takšnega nereda pač ni na trgih v najbolj zaostalih mestih. Razen Bolgarov, ki prodajajo svoje blago na vozičkih (dovajajo ga iz Varaždina) in branjevcev, ki prodajajo sadje in zelenjavo na začasnih stojnicah, nimajo drugi, kmečki prodajalci nobenega primerne prostora in ker tudi primanjkuje tržnih miz, morajo blago razpostavljati po tleh.

Vprašanje je, kaj o tem mislijo zdravstveni činitelji. Blago na tleh, v prahu in v takšni gneči, da ljudje pogosto mandrajo po zelenjavi, sadju in sočivju! Vprašanje ureditve živilskih trgov v večjih krajih je eno najpomembnejših in ureditev trga je prva zahteva. Gre za to, da je prebivalstvo dobro preskrbljeno z živilji, zato pa mora biti tržni prostor vsaj dovolj prostoren, da prodajalci lahko razpostavijo blago. Zdi se, da je v nekaterih večjih naših krajih najmanj zanimanja za ureditev živilskih trgov, čeprav se hočejo sicer ponesti z urbanističnim napredkom. Primer Radgone uči, da so v manjših krajih bolj napredni kakor v nekaterih večjih mestih.

Železniški vpokojenci upajo

Ljubljana, 12. avgusta. Ko se v Beogradu pripravljajo v vseh reših proračun za proračunsko leto 1940, 1941, pričakujejo in upajo železniški starupokojenci vseh vrst, da se bodo njihove pokojnine uredile časa in življenjskih potrebam primerno. Veliko se je o tej zadevi razpravljalo pisмено in osebno. Zato sedaj ponovno in o pravem času tudi tem potop opozarjamo in prosimo vse mero-dajne faktorje, da zopet ne bodo pozabljali oni upokojenci, ki so opravljali težko in odgovorno službo, plačevali ves čas svoje-ga službovanja v pokojninske fondne, sedaj pa žive v največji bedi.

Upokojeni služitelji s polno službeno dobo pričakujejo, da se jim popravi krivica, ki se jim je zgodila z novo uredbo za draginske doklade 1. oktobra 1935, ker že od tega časa prejemale za 180 mesečno manjšo draginsko doklado kakor drugi upokojeni služitelji s polno službeno dobo. Miloščinariji z družbeno provizijo pričakujejo, da se bodo njihove draginske doklade od 2 din dnevno zvišale na ono višino, da se bodo lahko najskromnejše preživljali. Železniški invalidi pričakujejo, da se jim popravi krivica, ki se jim je zgodila pri preveč kronskih rent, da se bo preveč računala od 1. avgusta 1927, ko so bile prevedene vse kronske pokojnine. Novoupokojenci pričakujejo, da se jim vrne, kar se jim je 1. oktobra 1935 odvzelo. Savez železniških upokojencev v Zagrebu je novonov predložil potrebne spomene. Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

Grebenshek je priznal štiri umore

Celje, 12. avgusta. Včeraj smo že kratko poročali, da so orožniki aretirali 40-letnega razbojnika Al. Grebenshka iz Kavč pri Velenju in ga izročili celjskim orožnikom. Pri zaslišanju je Grebenshek, ki je bil sprva zelo zakrknjen, pozneje priznal celo vrsto zločinov, ki dokazujejo, da je bil to eden največjih razbojnikov zadnjih časov na Spodnjem štajerskem. Grebenshek je priznal celo vrsto vlovov in tatvin, izvršenih zadnje mesece v Savinjski dolini in bližnji okolici, a na vesti ima tudi več roparskih umorov. Tako je 19. junija v Medlogu pri Celju 19. junija ustrelil in oropal gostilničarja Antona Ocvirka in njegovo ženo Rozalijo, a že po preje v noči na 28. marec je umoril v Šešah 70-letnega posestnika in mlinarja Fr. Janšeta in njegovo 78-letno ženo Julijano ter ju oropal. Prav tako je 12. junija zveržer v Gorenju pri šmartnem ob Paki napadel starko Franciško Zolnirjevo, njeno vnukinjo in njeno služkinjo ter jim odnesel okrog 4000 din gotovine. Letos spomladi je v Gotovljah pri Zalcu vdrl v hišo posestnice Helene Oničeve, ki mu je morala izročiti 3500 din. Skoraj vsi vlovni in razbojniški napadi v zadnjem času so delo Grebenshka in njegovih pajdašev. Orožniki nadaljujejo preiskavo in je upati, da pridejo na dan še senzacionalne stvari. Vse prebivalstvo si je ob vesti, da je Grebenshek prijet, globoko oddahnilo.

Vlomilec Verle pod ključem

Ljubljana, 12. avgusta. Snoči sta bila opozorjena dva stražnika v Šiški, da sedita v neki gostilni v Jernevi ulici dva sumljiva človeka, ki že ves popoldan pridno popivata. Stražnika sta se domnila in previdno stopila v gostilniško sobo, kjer sta zagledala za mizo dva mlajša moška, ki sta takoj skočila pokonci, čim sta ju zagledala. Eden se je sprtno okrenil in skočil na dvorišče, nato pa proti 2 m visoki ograji, ki jo je preskočil in begnil v stransko ulico, ter dalje v temo. Drugi, ki je bil nekam bolj vinjen, je ostal na mestu in sta ga stražnika kmalu ukrotila. Bil je to že dolgo zasledovani tat in vlomilec Stefan Verle, ki je prišel pred dnevi v Ljubljano z Gorenjskega. Verle je nedavno vlomil v stanovanje nekega sedlarja v Hrašah pri Radovljici in mu odnesel za okrog 2000 din obleke, nekaj denarja in precej drugih vrednosti. Vlomil je skozi okno in pustil na utrtih šipah prav jasne prstne odtise, ki so jih v Ljubljani na policijski upravi povečali in jih primerjali s prstnimi odtisi raznih kriminalnih tipov v kriminalni razvidnici. Prstni odtisi so jasno pokazali, da je bil vlomilec v Hrašah zasledovani Stefan Verle, ki pa je

orožnikom v Radovljici pobegnil in obleko razprodal najbrž v Ljubljani.

Pobegli vlomilec je neki Hacc, s katerim je Verle večkrat prihajal skupaj in s katerim ima na vesti druge vlome. Oni dan je bilo vlomljeno v stanovanje nekega postnega uradnika v Rožni dolini, kjer je bilo ukradeno veliko obleke, dve kolesi in nekaj perila. Oškodovanec je opazil tatvino, ko se je ponoči vrnil domov iz službe in jo tudi takoj prijavil. Okrog 2 ponoči je neki stražnik v Šiški opazil luč v stanovanju krošnjarja Babiča in radoveden stopil bliže. V sobi je zagledal poleg Babiča, ki ga je poznal, še dva moška, ki sta razgrinjala pred njim razno obleko, za katero so se pogajali. Stražnik je v obeh neznan-kih zasulil tatova in je zahteval, da mu Babič odpre. Medtem pa ko je krošnjar spuščal stražnika v hišo pri vratih, sta neznanca odprla pritično okno in pobegnili v šišenski gozd. Obleka je bila zaplenjena in kasneje izročena oškodovancu v Rožni dolini. Policija je takrat Babiča aretirala, pa se je izgovarjal, da prodajalce obleke vobče ni poznal. Sedaj je ugotovljeno, da sta bila Verle in Hacc, ki sta se kasneje zatekla nekam v okolico in tam nadaljevala z vlemi. Nekaj časa sta oba vlomila strela tudi po okolici Maribora in po Dolenjskem in vendar sta medtem že večkrat prišla na Gorenjsko. Zdelo se jima je, da se tamkaj vlemi bolj izplačajo, ker ljudje več posedujejo. Verle in Hacc sta se zadrževala v zadnjem času največ po okolici Medvoda, v vaseh okrog St. Vida in v vaseh za Šmarno goro, kjer sta vdirla ponoči v kmečke hiše in v trgovine ter gostilne. Nekaikrat sta se pokazala tudi v družbi sumljivih postopavcev na Viču in v Šiški, kjer je sedaj vsaj enega že doletela usoda.

Jubilejna razstava slovenske obrti

Ljubljana, 12. avgusta. Ta razstava se bo, kakor je danes že splošno znano, vsrila v prvotno določenem obsegu in odrejenem terminu dne 7. do 16. oktobra t. l. v prostorih ljubljanskega velesema. Razstavniki odbor je imel ta teden sejo in je vzel podana poročila o pripravah za razstavo na znanje. Razstavljalci že pridno pripravljajo svoje izdelke za razstavo, prav tako pa se pridno nadaljujejo tudi ostale priprave.

Posebnost razstave bodo razne druge prireditve, ki se bodo vsrile v okviru jubilejne razstave. Tako bo prirejena velika močna revija, ki je v Ljubljani že precej časa nismo imeli prilike videti, prav tako pa tudi velika kulturna razstava, ki je v Ljubljani že tudi dolgo ni bilo.

Kongres slovenskega obrtništva se pripravlja za 1 dan izmed razstavnih dni, prav tako pa se bodo vršili tudi kongresi raznih obrtnih strok, n. pr. kongres frizerjev iz vse države ter bodo pri tej priliki frizer-skim mojstri priredili tudi veliko tekmovalno najbojših frizur. Podrobnosti o vsem tem bodo slovenski javnosti še pravočasno javljene. Opozorjamo že danes, da bo za kongrese pravočasno preskrbljena četrtinska vožnja za vse udeležence.

Ugodnosti razstavljalcev. Mnogi manjši in revnejši razstavljalci se bojijo posebnih stroškov za spremljevalce svojega razstavnega blaga odnosno za zastopnike svojih izdelkov na razstavi. Razstavniki odbor bo pravočasno našel primeren aranžma, da se bo za vsak skupin razstavljalcev našel potreben zastopnik odnosno spremljevalca, tako da se bodo stroški občutno znižali. Poleg tega bo razstavniki odbor za razstavljalce odnosno njih zastopnike, ki ne bi zmogli stroškov za vzdrževanje ob času razstave v Ljubljani, skušal pripraviti vse potrebno, da bodo tem na razpolago prav poceni prenočišča in poceni hrana. To naj dotičniki že danes vzamejo na znanje.

Dotični obrtniki, ki se dozdaj še niso prijavili za razstavo, naj se k temu prav hitro odločijo, ker čas hiti. Vsem razstavljalcem so na razpolago strokovnjaki s tehničnimi nasveti glede izdelave razstavnih predmetov. Vsi zamudniki naj se nujno javijo z dopisnico, lahko pa tudi osebno, razstavniki pisarni zaradi potrebnih informacij. Vse podatke in obvestila poda na zahtevo takoj Razstavniki odbor Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, Beethova ul. 10, pritličje — levo, telefon 30-88.

Prispevek h kopalški debati v Kranju

Kranj, 9. avgusta. Vprašanje novega kranjskega kopalšča se je že tako vsestransko obravnavalo, da tudi najbolj junaška zavijanja dozdneve »Gorenjčevce« kopalšče publike ne morejo prikriti zagate, v katero so zašli naši priznani »plavalni mojstri« s to res že straščno Straheto dolno. Se večini tistih nazivnecev (boljše strahopetcev), ki so ob priliki kopalške debate v občinskem odboru glasovali proti »županovi jami«, so se danes odprle oči, da si je sedaj ob pogledu na ta porajajoči se nestvor v Straheti dolini gotovo 99% kranjskih kopalcev na jasnem, zakaj in v čigavem interesu smo v »županovo jamo« investiranih 300.000 din vrgli skozi okno. Zato hočemo danes razsvetliti zadevo s popolnoma novega in uradno še ne dognanega vidika.

Trije vneti kopalci, ki jim je ta huda kranjska kopalška debata že kar presejala, so prišli namreč na originalno idejo, da rešijo to vprašanje potem enostavnega ljudskega štetja kar na mestu. V ta namen so si izbrali lep solnčen poletni dan, ko je nezmožna vročina naravnost gnala ljudi v vodo, in mahnilo so jo s svinčnikom in papirjem v roki do izliva Rupenščice, od tu pa po Kokri navzdol do Farovski loke in zavili potem po Savi navzgor kar do strelšča ter tako obredili vso rverzno našega mesta. Spetoma so si vsteno beležili vse kopalce in kopalke ter jih po vzorcu delavskih obratnih zaupnikov tudi klasificirali v plave, rdeče in — zelene! Nazaj grede so si v Borovčevi restavraciji v Struževem privoščili skromno, toda okusno in ne predrago dognali zaključno tem v miru in počtemo dognali zaključno število. Rezultati so za »današnjo večino« naravnost porazni! Na celotni kranjski rivieri se je lilega dne kopalce vsega 318 kranjcev in kopalok. Od teh jih je bilo v Kranju splošno neznanh 39, katere lo komšija enostavno uvrstila pod rubriko »letoviščarje« in zato tudi odštela od prvotnega števila, tako da pride v končno klasifikacijo vsega 279 osem in sicer so dobili: plavi 143 glasov, rdeči 135, zeleni pa 1 glas, reci in piši: en cel glas, pa še

ta je ležal v prijetni senci košate slovenske lipe in si — zdravil mačka ter tako gotovo spadal prej v prevoliski sanatoriji kakor v moderno kopalšče!

Pouk: Gospodje, če prvih 50 let vašega plodnosnega življenja niste utillili potrebe po kopanju, potem vas tudi v drugem polstoletju ne bo nihče silil, da si namakate svoje premrte ude v »županovi jami«, Savi, Kokri ali pa v »županovi luknji«!

Boleznica

KOLEBAR
DANES: Sobota, 12. avgusta katoličani: Klara, Hilarija
JUTRI: Nedelja, 13. avgusta katoličani: Janez, Kasijan

DANASNJE PRIREDITVE
KINO MATICA: Café de Paris
KINO UNION: Strup
KINO SLOGA: Očetaova pesem
KINO ŠISKA: Žigosana
KINO MOSTE: Afera Nataše Rogin
PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFISTI SPORED
TEKME GASILCEV na Stadionu od 8. zjutraj do 6. zvečer
ZDRUŽENJE VOJNIN INVALIDOV — občinski zbor občinskega odbora ob 9. v Delavski zbornici

DEŽURNE LEKARNE
DANES IN JUTRI: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Mikloševa cesta 20, Murmayar, Sv. Petra cesta 78
MESTNO ZDRAV. DEŽURNO SLUŽBO bo opravljal od sobote od 8. ure zvečer do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljska cesta 15/II., telefon št. 32-84.

Ozpod sita

Ob priliki nakupovanja v eni izmed največjih ljubljanskih trgovin z volnenimi izdelki in tkaninami sem nehotno dobila zelo ugodne višje glede razmerja med uslužbenci in delodajalci.

Prodajalke morajo prihajati na delo vedno pol ure pred zakonom določenim časom. Uslužbenka, ki je prišla v trgovino pet minut pred 15., namestu ob 14.30, je dobila odpoved službe. Vsem uslužbenicem je tudi prepovedano nositi s seboj južino. Ako si kdo izmed uslužbenecv poteši glad med delovnim časom, občuti neprijetne posledice.

Dobro bi bilo, da bi vse delodajalce, ki na kakršenkoli način izrabljajo svoje uslužbenice, jih nepravilno odpustajo ali jim krstijo pravice, vsak mesec javno ožigosali s polnimi imeni na pristojnem mestu.

Tovrstna reklama bi gotovo zboljšala položaj izkoriščane uslužbenstva.

Stalna odjemalka

ŠAH

Nacionalni šahovski turnir

V V. kolu je bilo po 4 urah končanih le 5 partij, ostalih 11 pa šele v nadaljevanju. V A skupini je B. Pavlovič v kraljevem gambitu že po 22 potezah prisilil Muho na predajo. Gligorič je v Retijevi otvoritvi nadigral Atijasa in zmagal po 27 potezah. Drašić je v simetrični francoski igri premagal Medana. Minar je v ostri španski partiji zmagal nad S. Pavlovičem. Jerman je že v otvoritvi nadigral Gottliba in je v končnici zmagal. Ivkov je v Grünfeldovi obrambi na splošno presenečenje porazil Feuraja. Favorit Rajković je gladko premagal Majstorovića. Najdaljša je bila partija med Liculom in Šiško. Slednji je v časovni stiski napravil napako, ki je njegovega nasprotniku prinesla celo točko po štirih zaporednih porazih.

Stanje po V. kolu: Gligorič, Rajković 4 in pol, Jerman, B. Pavlovič 3 in pol, Drašić, Feur, Šiška 3, Gottlieb 2 in pol, Majstorovič, S. Pavlovič 2, Atijas, Ivkov, Me-man, Minar, Muha 1 in pol, Licul 1. V B skupini se je najprej končal kraljevi gambit med Muždom in Slokanom. Kmalu sta se sporazumela na remis. Enako se je končalo srečanje Kurjački: Berner. Škotski gambit Cindrič: Lončarčević se je po 6 urah končal z zmago prevega. Partija med obema vodilnima te skupine, prof. Garbovskom in inž. Weissom se je po 43 potezah končala remis. Rabar je z zmago sreče s Kohnom delil točko. Tudi v partiji Carev: Subarič je prišlo do delitve točke. Šorti je prekinil v zmago ugodnejšem položaju s Savicem. Slednji nato ni prišel k nadaljevanju in je šorli zmagal po kontumaku. Filipčić je v skandinafski igri podlegel Stakič.

Stanje v B skupini: Garbovšek, Weiss 4, Šorli, Subarič 3 in pol, Berner, Carev, Rabar 3, Cindrič 2 in pol, Kohn, Lončarč, Savic, Slokan, Stakič 2, Filipčić, Muždek 1 in pol, Kurjački pol točke.

V damskem turnirju so bile končane partije Timofej—Hrašovec 1:0, Antonjevič—Takač 1:0, Markut—Petrovič 0:1. V prekinjeni partiji Deutsch—Korban je zmagala prva. Po V. kolu vodita Timofejeva in Petrovičeva s 5 točkami in sta torej dosegli 100%. Odločilno srečanje med obema bo šele v zadnjem kolu.

Iz Trbovelj

Sokolska tombola. Tukajšnji Sokol priredi v nedeljo 13. t. m. svojo letno tombolo. To bo menda letos zadnja tombola v naši dolini in po vsej priliki tudi največja. Sokolske tombole so po številu dobitkov bile doslej največje in tudi po vrednosti za detkov najbogatejše. Tokrat je tombolski odbor Sokola doletel kot glavni dobitek krasno spalnico, vredno več tisoč dinarjev, razen tega pa še preko 20 tombol, 50 cinčvinov, 80 kvatern, 150 tern in 250 amb, torej dobitkov, kolikor jih doslej še nobena tombola v naši dolini ni imela. Dobitki so razstavljeni v dvorani Sokolskega doma in si jih prebivalstvo pridno ogleduje. Srečke pa se ne prodajajo tokrat le v Trbovljah, marveč tudi v sosednjih revirjih in drugih krajih je za sokolske tombole največje zanimanje, tako da pričakuje Sokol v nedeljo več tisoč posestnikov svoje tombolske prireditve. Tombola se prične ob 3. uri popoldne na letnem telovadisku Sokolskega doma.

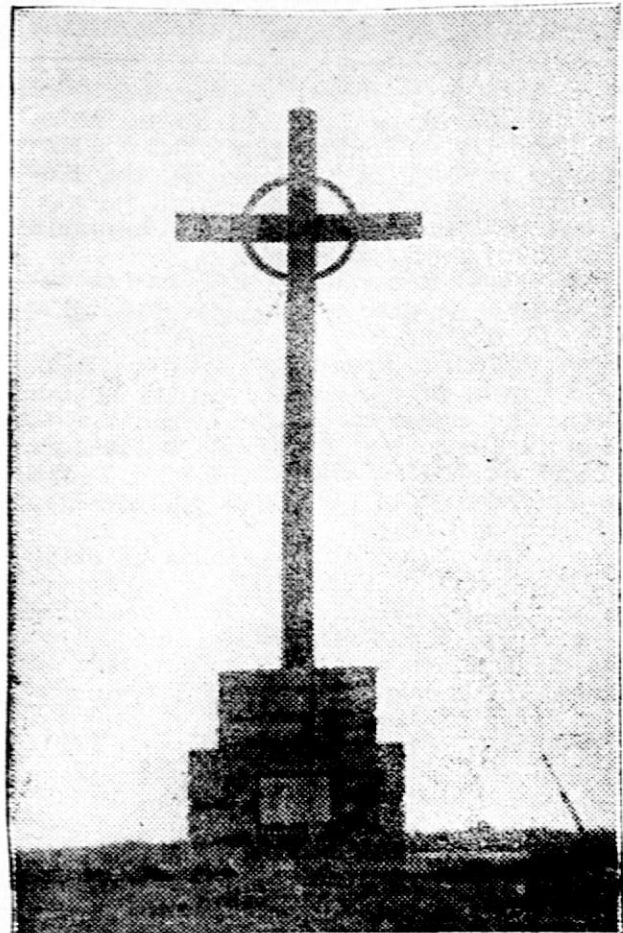
Nov občinski dom. Šele sedaj se vidi, kako reprezentativna stavba bo novi občinski dom. Na zunaj je v glavnem že dovršen, sedaj se dovršujejo še notranje naprave in opreme, ki bodo predvideno v 5 do 6 tednih gotove, tako da se bodo občinski uradi lahko v novem posloju že začeli oktobra naslednj. Sedaj se planira tudi prostor pred domom, kateri bo

Spomenik padlim borcem na Uršlji gori

Postavila ga je krajevna organizacija LKB in svečano je bil odkrit danes teden

Slovenj Gradec, 11. avgusta. Ko je leta 1918 končala svoje življenje osvobodilna vojska našega ljudstva, avstro-ogrska monarhija, so nekateri bivši vojaki, ki so komaj odložili orožje iz svojih rok, odhiteli ojačati z milajšimi prostovolci na severno mejo, kjer je pretila nevarnost, da nam tuja sila vzame zemljo, ki je bila in bo na veke naša.

V bojih, ki so se vršili od novembra 1918 do junija 1919, je padlo nad 300 naših borcev. Teh padlih borcev se spominja naš narod s hvalečnostjo v svojih srcih. Da se jim da viden dokaz naše ljubezni in hvalečnosti, se jim postavljajo spomeniki. Tak spomenik, ki naj priča pozni rodovom hvalečnost naroda, je bil pred leti postav-

jen v spomin junaškega borca nadporočnika Malgaja na Tolstem vrhu pri Guštanju. Tudi v Črni, Sošanju, Brastovcih in drugih krajih so bili postavljeni vidni spomeniki padlim žrtvam.

V lepem in prijaznem Slovenjem Gradec živahno deluje krajevna organizacija Legije koroških borcev, ki je te dni postavila veličasten spomenik svojim padlim tovarišem na širom domovine znani Uršlji gori (1696 m).

Svečano odkritje spomenika se je izvršilo na prav veličasten način. V soboto se

je zbralo na Uršlji gori nad 150 koroških borcev, ki so v pozni večerni uri prižgali močilen kres, viden po vseh krajih obširnega okraja. V prijateljskem sožitju so obujali spomine na nekdanje dni ter se nato podali k počitku. V lepem nedeljskem jutru so se zopet zbrali, pridružili so se jim pa še tekoni noči došli tovariši iz Ljubljane, Guštana, Sošanja, Mežice in drugih. Zbrali so se v starodavni cerkvi vrh Uršlje gore, kjer je opravil spominsko opravilo v počastitev vseh padlih koroških borcev, dr. Meško iz Maribora. Pri maši je pod vodstvom tajnika Legije iz Smartra pri Slovenjgradu, Ivana Krpača, prepeval odlični moški zbor, sestavljen iz samih koroških borcev. Po cerkvenem opravilu so se podali udeleženci pred spomenik, ki je postavljen v obliki 5 metrov visokega križa, stoječega na močnem podstavku v kamnu in v katerega so vklesana imena padlih borcev iz območja krajeve organizacije LKB, Slovenj Gradec. Predsednik krajeve organizacije dr. Makso Pohar se je v lepih besedah spominjal vseh onih, ki so dali za varnost naše severne meje svoje življenje ter naprosil gospoda dr. Meška, da izvrši blagoslovitev križa. Po izvršitvi svečanega obreda se je pričel velik tabor bivših borcev, kateremu je prisostvovalo nad 300 oseb. Zbor je v prisrčnih besedah pozdravil predsednik dr. Pohar ter predvsem izrazil veselje bivših borcev, ki so se po tolikih letih zopet sestali na Uršlji gori ter se zahvalili vsem, ki so od blizu in daleč prišli, da počaste spomin padlih koroških junakov. Nato je kot prvi spregovoril zastopnik Zveze legionarjev in Zveze Matstrovih borcev, g. Cimerman. V daljšem govoru je razvil program Legije zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane, tovarši Mohar, nato pa so izpregovorili še g. Šmit za Slovensko planinsko društvo in Ciril-Metodovo družbo ter zastopnika koroških borcev iz Guštana in št. Janža.

Po govori, katere so navzoči z navdušenjem sprejeli, je v imenu borcev položil na vznožje spomenika dr. Pohar krasen venec ter je pri tem poudaril, da bivši koroški borci niso in ne bodo pozabili svojih tovarišev, s katerimi so se rano ob rami borili pred dobrimi 20. leti. Padli tovariši naj uživajo po prenehanju trpljenja večni mir, nam vsem, posebno pa naši mladini, naj bodo vzor, ker se mora zavedati, da smo močni le tedaj, če smo pripravljani za domovino umreti. Če se bomo vsi, brez izjeme, ravnali po tem geslu, se bodo lahko izpolnile besede, katere je ob neki priliki spregovoril naš legendarni junak pokojni general Maister:

O, jaz ne spim,
le čakam čas, le čakam Vas...

ne in okoli, da pohitijo jutri na Brezovico, da z nami proslavijo ta za nas nadvse važen dogodek. Prihitite v čim večjem številu in s prapori. Spored olavja bo nastopen: ob 13. skušnje vseh oddelkov, ob 14. povorka in otvoritev doma ter telovadšča, ob 15. telovadni nastop vseh oddelkov nato zabava. Sodeluje godba Sokola I Tabor. Ker so železniki svez na vse strani zelo ugodne, pričakujemo jutri veliko udeležbo naših prijateljev in sokolstva. Naj velja jutri za vse zavedne Sokole in narodnjake geslo: Vsi k slavnosti Sokola na Brezovico pri Ljubljani!

Jutri nastop Sokola Ponoviče - Sava

Sava pri Ljaji, 11. avgusta. Med tiste sokolske oddelke, ki potrebujejo moralne in gmojne podpore narodne in sokolske javnosti je naše Sokolsko društvo v društvu imajo večino kmetičev, prebivalci. Odkar so prenešeni s banovinskega veleposredstva državno vajevališče, prmanjuje pri nas inteligence, ki je prej pomagala pri delu v društvu. Kljub mnogim zaprekam se pa naše delo ni ustavilo. Šaj imamo lasten Sokolski dom, ki smo ga s prihranki lepo uredili. Sokolski dom je v ponos nam in naši dolni.

Sokolski praznik v Železnikih Jutri proslavi Sokol Železniki 30 letnico obstoja in razvije društveni prapor

Vso sokolsko in narodno javnost toplo vabimo, da pohiti v nedeljo 13. avgusta v Železnike k velikim sokolskim svečanostim. Sokol v Železnikih praznuje 30letnico svojega obstoja in bo ta društveni jubilej združen z razvitem članskega prapora, ki mu bo kumoval naš sokolski prvak br. Engelbert Gangl. Celotna prireditev bo dobila tem večji sijaj, ker se pripravljajo celokupno gorenjsko sokolsko na pohod v Železnike. Zlasti pa bo pomembno navzočnost sokolskega škofoškega okrožja z društvi škojke Loka, Gorenja vas-Poljane, Selca in Sovodenj. Sokolske svečanosti pritočno na predvečer z obhodom po trgu, v nedeljo dopoldne bo poklonitev umrlim bratom in sestram na pokopališču, glavne prireditve pa bodo potekale popoldne. Po skušnjah, ki prično ob 13.30, bo podružno uro pozneje razvije prapora na trgu, nakar bo krenila povorka s prapori za čelu skozi trg na telovadišče, nakar prične javni nastop s prav pestrim in izbranim sporedom. Sokolska zabava pred sokolskim domom bo zaključila slavo, ki se bo nedvomno uvrstilo med eno najlepših, kar

Jubilej tihega sokolskega dela

Ljubljana, 12. avgusta. Tiho in skromno, kakor je brat Stane Flegar, župni tajnik skromen, je proslavil te dni 15-letnico, odkar neumorno deluje v upravi sokolske župe Ljubljana.

Brat Stane Flegar je stopil v vrste Sokola I na Tabor takoj po svetovni vojni in je kaj kmalu posegel v aktivno sokolsko delo. Zaradi njegovih sposobnosti ga je takratna župa Ljubljana I leta 1924 koptirila v župno upravo kot knjigovodjo. Prihodnje leto 1925 je prevzel mesto župnega statistika, knjigovodje in bil izvoljen za namestnika tajnika. Po fuziji obeh žup Ljubljana I in Ljubljana pa je župna glavna skupščina izvolila za tajnika in opravila te posle že polnih 13 let. Kdor pozna delo tajnika, zlasti pa še v župni organizaciji, bo moral priznati veliko delo, ki ga je opravil br. Stane tekom 13 let. Koliko tisoč dopisov je šlo skozi njegove roke o tem bodo lahko povedale bratske ednice. Pa tudi izven dela v župi se je br. Flegar marljivo udeleževal pri zletnih odborih za pokrajinske zlete v Ljubljani in za odprave v inozemstvo. Tako je bil glavni tajnik zletnih odborov leta 1927 ob priliki V. pokrajinskega zleta JSS, leta 1933, ko je bil v Ljubljani I. pokrajinski zlet Saveza SKJ, sodeloval pa je tudi v zletnih odborih za pokrajinski zlet leta 1920 v Mariboru in za I. jugoslovanski vsesokolski zlet leta 1922 v Ljubljani. Leta 1923 je bil tajnik ljubljanskega sokolskega okrožja, kjer je vestno opravljal zaupano mu funkcijo.

Tudi v inozemstvo je pohitel brat Stane leta 1926 in 1932 na zletu v Prago, leta 1935 pa na zletu v Sofijo. Tudi pri teh odpravah je pomagal pri pripravi, da je sokolska odprava bila med potovanjem in bivanjem v Pragi in Sofiji zadovoljna. Izredno zanimanje za delo sokolskih edinic je pokazal brat Flegar tudi s svojim obiskom na društvenih in četnih skupščinah in nastopih. Skoro vsako leto pozimi in poleti smo videli brata Flegarja kot župnega odposlanca, kjer je s svojim prepričalnim govorom in nastopom bodril brate in sestre k vztrajnemu in požrtvovalnemu sokolskemu delu. Brat Stane je bil vedno Sokol in pravem pomenu besede, in samo želimo, da bi tudi nadalje ostal tako vnet in požrtvovalen sokolski delavec. K njegovemu 15-letnemu delu, mu bratsko in iskreno čestitamo!

Zahvala Sokola Ljubljana-Vič

Vič, 12. avgusta. Sokolsko društvo Ljubljana-Vič se najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je proslava društvene 30-letnice vsestransko uspeša. Svojo

Jutri bomo imeli javen nastop. Za prireditve se vneto pripravljamo. Položili bomo obratun našega skromnega dela. Prireditve se prične ob 16. Za goste od našaj pripravljamo železniško postajo Sava ali pa Ljaji. Zvezo s popoldanskimi vlakmi imamo zelo ugodno.

Na prireditvi bo sodelovala uniformirana sokolska godba iz Trbovelj. Po javnem nastopu pripravljamo na letnem telovadišču družabno zabavo z ribolovom. Opozorjamo na naš nastop vse zasavsko in ljubljansko sokolsko. Naša mlada sokolska ednica trdno pričakuje, da ji bodo ostali svesti vsi sokolski bratje in sestre in bodo prihiteli k nam, da spoznamo naše delo in nas s svojo navzočnostjo vzpodbude za nadaljnje delo.

Ljubljanske in druge železnice opozarjamo, da lahko združijo prijetnosti nedeje z obiskom našega nastopa. Mačkova, kjer ima Sokolsko društvo Ponoviče-Sava svoj Sokolski dom, leži ob vznožju poti na Sv. goro. Dopoldanski izletniki naj pohite s postaje Sava na Sv. goro k Tomazovi koči, kjer bodo naši zadovoljivo postrežbo, popokne pa naj se vrnejo do Mačkove, kjer bodo lahko prisostvovali našemu javnemu nastopu.

amo jih doživeli doslej v našem območju. Zunanji gosti naj zlasti blagovoljno upoštevajo, da bodo poleg rednih avtobusnih svez na razpolago tudi posebni avtomobili, ki bodo proti potrdili o udeležbi na zletu prevažali brate in sestre za ceno 5 dinarjev s kolodvora v Železnike in nazaj!

Sokolom in Sokolicam škofoškega okraja še posebno povabilo; vsi in vse! Kroji in prapori navadni! Samo po sebi umljivo seveda je, da so prisrčno vabljeni bratje in sestre in naši prijatelji od vsepovsod! Praznik našega dela in naših misli bodi močna, nepozabna manifestacija!

Posebno opozarjamo na ugodnost, ki sta ji dovolila udeležencem razviti g. Benedik in Ješe in sicer na prevoz iz škojke Loke do Železnikov po dn 8. Na razpolago bodo tudi avtomobili kateri bodo vozili od vlaka, ki pripelje v Jesenje v škojko Loko ob 11.39 in od vlaka, ki pripelje iz Ljubljane ob 12.24 po dn 5 s postaje do Železnikov in nazaj na postajo.

V nedeljo v Železnike — in: Zdravo!

bratsko in iskreno zahvalo izrekamo predvsem naši junaški vojski, ki je s svojim odličnim nastopom povečala naš jubilejni nastop. Zahvaljujemo se vsem gg. članikom in podčastnikom ljubljanske garnizije s podpolkovnikom br. Radojkovičem kot zastopnikom divizionarja na čelu, dalje zastopnikom kr. banske uprave, mestnega poglavarstva, vojnih dobrovoljcev, kulturnih in narodnih organizacij.

Naša zahvala velja tudi vsem dobrotnikom, bratom in sestram, ki so odkupili spominke škojke za dečji prapor in s tem omogočili, da je deca prejela ob jubileju tako krasen prapor. Zahvaljujemo se br. Juliju Zupanu, solastniku Daj-dama, ki je neopričakovano naklonil Din 400 za pogostitev vojske in naše dece. Prav prisrčna zahvala pa velja tudi kumici prapora sestri Slavi Benčanovi, ki je prevzela kumovanje in ob tej priliki tudi prispevala k pogostitvi naše dece. Bratsko zahvalo izrekamo vsem darovalcem dobrotkov za srečolov, darovalcem peciva in jestvin, dalje gg. hišnim posrednikom, ki so v proslavo našega jubileja razobesili državne zastave in pri bakladi razsvetlili okna.

Iskreno se zahvaljujemo tudi uredništvu »Slov. Naroda«, »Jutra« in »Sokolske volje«, ki so s svojimi propagandnimi članki mnogo doprinesla k tako nepričakovano velikemu obisku našega jubileja. Zahvala pa velja bratstvu Ljubljanskemu Sokolu za odstop telovadišča, bratski Župni upravi, župnemu načelniku, kakor tudi vsem bratskim edincem od blizu in daleč, ki so s svojo številno udeležbo doprinesle svoj delež k tako močnim sokolski manifestaciji. Vsem našim krepi sokolski »Zdravo«!

Uprava Sokola Ljubljana-Vič

Nastop semiškega Sokola

V nedeljo 6. t. m. je imel Sokol Semič svoj letni javni nastop, ki je dosegel popoln uspeh, kljub intrigam nasprotnikov. Društvo je pokazalo vso svojo agilnost, kajti nastopilo je z vsemi oddelki. Sodelovala so društva Metlika in Podzemelj, ostale edince belokranjskega okrožja se niso udeležile nastopa. Župa je bila zastopana po br. Jankoviču in Verjilnu Veljku. Telovadne točke so bile brezhibno izvajane. Zopet se je opazilo, da bi društvo mnogo bolj napredovalo, da je malo več zanimanja na strani organov telesne vzgoje. Za ravno tu je najmanj zanimanja za podoželska društva, ki so danes bolj potrebna kakor kadarkoli poprej. Opazili smo celo nekakšen bolkot, a vendar je prireditve dosegla velik uspeh, čeravno je bilo istega dne več stičnih prireditev v okolici.

Obisk gledalcev je bil zadovoljiv. Po telovadbi se je razvila prava narodna veselica. Pri prireditvi je sodelovala mestna metliška godba, ki je igrala neumorno pozno v noč.

Le tako naprej brez miru!

Letalski miting pri Poljčah na Gorenjskem Po pripravah in udeležbi sodeč bo to ena naših največjih letalskih prireditev

Jesenice, 12. avgusta. Aero-klub »Naša krila« na Jesenicah priredi v nedeljo 20. avgusta na svojem letališču Blate pri Poljčah ob državni cesti letalski miting s krstom dveh novih jadrlnih letal.

Miting se bo vršil pod pokroviteljstvom bana g. dr. Marka Natlačenca, komandanta Dravske divizije g. divizijskega generala Štefanoviča, predsednika upravnega sveta KID g. Avgusta Westna in tehničnega ravnatelja KID g. dr. ing. Hermana Klinarja.

Spored letalskega mitinga: Ob 13. uri vzlet jadrlnih letal s hriba Sv. Petra nad Poljčami na letališče. Slede poleti občinstva z motornim letalom in poleti modelnih letal.

Ob 15. uri prilet jadrlnega letala z motornim vlekom iz Ljubljane in akrobacije jadrlnega letala.

Ob 15. do 16. ure — razstava jadrlnih letal Aero-kluba Jesenice in Aero-kluba Ljubljana.

Ob 16. uri nagovor in pozdrav predsednika Aero-kluba Jesenice, krst novih jadrlnih letal »Kanja« in »škorec« in blagovitolet letališča. Ob 16.30 uri prilet motornih letal in izvajanje drznih akrobacij. Zaključek akrobacij z nadletenjem težkih avijonov ob 17. uri.

Ob 17—19 ure se bodo vršile vožnje občinstva z motornim letalom.

Vožnja za člane Aerokluba dn 10.—, za nečlane dn 20.—.

Na letališče bodo iz Lesa ob 12. ure dalje vozili avtobusi, ki bodo za mal denar prevažali občinstvo s postaje na letališče in nazaj na postajo.

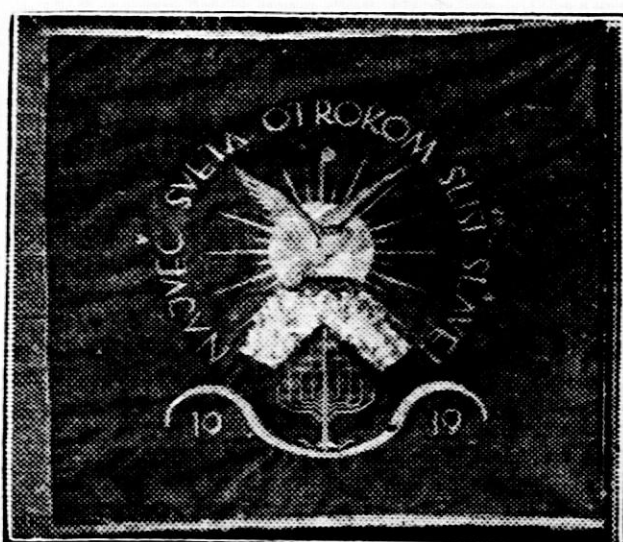
Aeroklub »Naša krila«, Jesenice, je eden najbolj delavnih letalskih klubov v naši de-

... za sokolskim praporom

Zmagovalci v tekmovanju za kraljev meč nastopijo

Sokol v Podnartu razvije na praznik svoj prapor

Sokolsko društvo v Podnartu si je v okviru dela za Petrovo petletko zastavilo kot cilj zgraditev letnega telovadišča, za katero si je preskrbelo primeren prostor, ki ga sedaj preureja, da bo služil svojem namenu. Tu si bo naša mladina krepila mišice in črpala na svežem zraku zdravje za borbe, ki jo čakajo v življenju. In na praznik 15. t. m. bo zaplaval v vetru prvi ponosni prapor sokolstva v tej ednici. Besede našega Gorenjskega pesnikov na našem Parnasu, Prešerna, »Največ sveta otrokom sliši Slave« so vtiskane z zlatimi črkami na rdečem polju v ta prapor kot bodrilo in opomin za našo

pot in pot naše mladine! Te lepe besede naj nas dvigajo in nam dajejo poleta, ne da bi izgubili tla pod nogami in se zanašali samo na veliko število, temveč bi v njih iskali sil, ki bi nas vodile do končne zmage!

Podnart se z vso vneto pripravljajo, da slovesno sprejme svoje goste in da jim pokaže vse, kar more, in še več, kar čuti. Društvo si šteje v posebno čast, da bo moglo tokrat pozdraviti na svojih gostoljubnih tleh zmagovalce za kraljev meč, katerega so si v težki in viteški borbi že petič priborili. Ta slavna trofeja bo kot nerazdružljiv znak sokolskega bratstva ob priliki nastopa spremljala svojo zmagovalno vrsto, katere bo z izbranim sporedom nastopila na letnem telovadišču v Podnartu, da pokaže sadove podrobnega sokolskega dela in višek telovadne umetnosti.

Ob dokončanem času bosta pristopila k novemu praporu kum br. Engelbert L. Gangl in kumica sa. Mara Pogačnikova, da slovesno razvijeta novo društveno zastavo, nakar bo novi prapor otvoril povorko, v kateri bodo stopale strunne sokolske vrste.

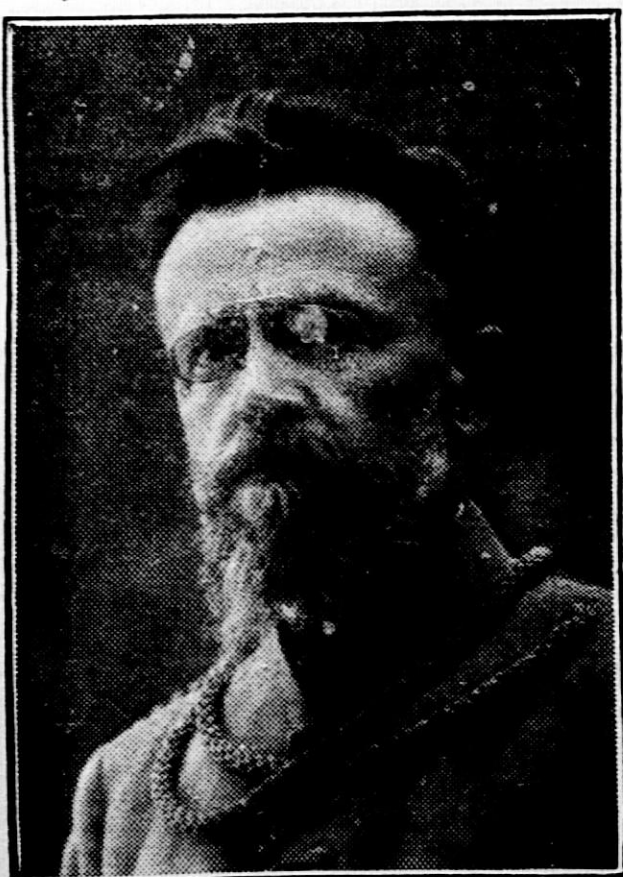
Po javnem telovadnem nastopu bo narodna zabava, pri kateri bo sodelovala godba plan. polka z izbranimi točkami. Ker je telovadišče v neposredni bližini postaje, pričakujemo obiska z vseh krajev. Vljudno vabimo vse brate in sestre in naše prijatelje, da nas na Smarنوvo posetijo! Zdravo!

Sokoli, jutri na Brezovico!

Marljivo in žilavo Sokolsko društvo Brezovica pri Ljubljani, ki si je z velikimi žrtvami in požrtvovalnostjo svojih članov in prijateljev zgradilo ob državni cesti Ljubljana-Planina skromen sokolski dom in uredilo letno telovadišče, bo proslavilo jutri (v nedeljo) ta pomemben dogodek z otvoritvijo doma in letnega telovadišča. Za svoj praznik se je društvo marljivo pripravilo in smo prepričani, da bo jutrišnja proslava vsestransko uspeša. Vabimo brata sokolska društva iz Ljubljane

Kumica ga. Mara Pogačnikova

Kuma L. Gangl

Zmehča vodo in razkroji nesnago

Ženska hvala

žavi. Tekom poldruga leta klubovega obstoja so člani zgradili že šest velikih jadrlnih letal in si uredili veliko letališče pri Poljčah, na katerem se bo ta prireditve vršila.

Po pripravih in po udeležbi sodeč, bo ta letalska prireditve ena največjih, kar jih je bilo doslej v naših krajih. Vsi, ki se zavedate važnosti kraljevskega sporta, pridite v nedeljo dne 20. t. m. v Poljče in ogledajte si veliko in uspešno delo naših idealnih in drznih mehanikov in letalcev.

Gašpar Bolte

Ljubljana, 12. avgusta

Pred dnevi so pokopali moža, ki ga je poznala vsa stara Ljubljana, saj se je v takratnih časih mnogo udeleževal v javnem življenju in obrtniškem gibanju. To je bil Gašpar Bolte, sodavčar na Borštnikovem trgu.

Bolte je bil rojen 1896 v Loidi pri Mengšu. Desetletni deček se je šel učiti vrtnarstva na graščino Babah pri Trzinu. Izkušen vrtnarstva je prišel v Ljubljano, kjer pa ni dobil poklicne zaposlitve. Vstopil je v službo k sodavčarju Fišarju in se pri njem izučil še sodavčarske obrti. Ob veliki varčnosti mu je uspelo, da se je že po nekaj letih osamosvojil, ustanovil lastno sodavčarsko obrt in jo vodil polnih 42 let. Svoje organizatorične sposobnosti je pokazal, ko mu je uspelo vse kranjske sodavčarje združiti v združenje. Kot predsednik združenja je pogosto potoval na Dunaj in se tam boril za koncesioniranje sodavčarske obrti. Original, kakršen je bil, je na vsako takto pot jemal s seboj jermas kranjskih klobas in je kameje rad pripovedoval, da se ima zahvaliti edino našim imenitnim klobasdarjem, da mu je tudi za slovenske sodavčarje uspelo doseči koncesioniranje.

20 let je bil rajni Bolte predsednik združenja in je bil za zasluge za svoj stan izvoljen za častnega predsednika. Udeleževal se je tudi kot pevec in »Slavec« ga je šel med svojimi častnimi člani.

Napreden človek, kakršen je bil vse svoje življenje, je bil tudi zvest naročnik naprednih listov. Naročnik »Slov. Naroda« pa je bil skoro 40 let. Poleg dveh hčera je zapustil mnogo prijateljev, ki ga bodo ohranili v spominu kot originalnega moža, zaslužnega za napredek slovenske obrti.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
		11		12			
13	14		15			16	
17	18				19		
	20						
21					22		23
24		25		26		27	
		28			29		
30	31			32		33	
34					35		

Pomen besed

Vodovarstvo: 1. Moč, 5. domača žival, 9. mesto v dunavski banovini, 10. družinski član, 11. češko mesto, 13. kvarta, 15. mesto v moravski banovini, 16. kem. znak za prvinjo, 17. svetopisemska oseba, 19. časomer, 20. srednjeevropsko pogorje, 21. kem. mična prvinja, 22. pogojni veznik, 24. kem. znak za prvinjo, 25. ognjenik na Filipinih, 27. latinski predlog, 28. otocje v Atlantskem oceanu, 30. mesto v Italiji, 32. grška pokrajina, 34. stara površinska mera, 35. žensko ime.

Navpično: 1. svetopisemska gora, 2. kem. znak za prvinjo, 3. podoba, 4. boj, oziroma tekmovanje pri starogrških igrah o priliki bogoslužnih in političnih svečanosti, 5. dal-matinsko mesto, 6. mesto ob Vanskem jezru, 7. latinski veznik, 8. slovsko mesto, 12. reka v Afriki, 14. ptič, 16. žensko ime, 18. obmorsko mesto v zetski banovini, 19. vrtna hišica, 21. italijanski maršal, 23. mesto v Rusiji, 25. zavetišče, 26. ujeđa, 28. predplačilo na kupnino, 29. srbskohrvatski veznik, 31. površinska mera, 33. predlog.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodovarstvo: 1. Krasnodar, 8. le, 9. bob, 10. za, 11. aga, 12. Job, 13. da, 14. Kos, 16. vi, 17. Boris, 19. Borodina, 21. resor, 23. ol, 26. Nil, 26. do, 27. Nla, 28. Dev, 29. ep, 30. pet, 32. la, 33. velika noč.

Navpično: 1. kiada, 2. rega, 3. Sb, 4. Novoročnik, 5. ob, 6. Asov, 7. rabin, 14. koren, 15. sidol, 17. bor, 18. sir, 20. ponev, 22. kovač, 24. Lipe, 26. delo, 30. pl, 31. ta.

Navpično: 1. »Slov. Naroda«

»CAFE DE PARIS« KINO MATA — TEL. 21-24

ob 16., 19. in 21. uri
V glavni vlogi VERA KORENE

Skrivnostni umor v veselem rajanju prasnovanja Novega leta, velike zagotovitve, licemerstvo tako svane »bojše družbe«, je vsebina tega velikega francoskega filma. Znaša iz filma »DONSKI KOZAKI«.

Na splošno željo predvajamo še danes in jutri v nedeljo prekrasen film, o katerem govori danes cela Ljubljana. **Očetova pesem** V glavni vlogi čudežen otrok Bobi Brin ter slavni baritonist newyorške Metropolitan George Houston. — Kot dodatek še napet kriminalni film **Ponočni taksi** Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri. Jutri v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. **KINO SLOGA**, tel. 27-30.

DNEVNE VESTI

— Davčno-financijski problemi med Jugoslavijo in Nemčijo. V hotelu »Terapija« v Crkveniici se je pričela včeraj dopoldne konferenca zastopnikov našega in nemškega finančnega ministristva. Na nji se bodo obravnavali davčno-financijski problemi med obema državama. Nemško delegacijo vodi višji svetnik Färber, našo pa načelnik finančnega ministristva Pavič. Posvetovanja bodo trajala tri do pet dni.

— Stanje našega krlinga. Stanje našega krlinga dne 8. t. m. v primeri s stanjem 31. julija kaže največje izpremembe glede Madžarske, Italije in Česko-moravskega protektorata. Terjatve na Madžarskem so narasle za 2,4 milijona din, naši dolgovi Italiji so se pa znižali za 4,1 milijona, a v Česko-moravskem protektoratu za 3,9 milijona. Naše terjatve na Madžarskem protektoratistat rđogvo umlhyv čiji 146 milijonov din (1 milijon manj), naši dolgovi Italiji 98,1 Česko-moravskemu protektoratu pa 32,2 milijona din.

— Garanta pisma na dinarje in svobodne valute. Na predlog deviznega odbora pri Narodni banki je finančni minister sklenil, da lahko državne in samoupravne ustanove kakor tudi državna gospodarska podjetja sprejemajo od domačin denarnih zavodov garanta pisma, ki se izdajajo tujim tvekdami ali osebam kot kaveja v smislu § 88 zakona o državnem računovodstvu samo, ako se ista glase na dinarje ali tuje svobodne devize. Če se garanta pismo glasi na tujo svobodno valuto, se bo znesek iste za odgovarjajočo vrednost v dinarjih obračunal po uradnem obračunskem tečaju dotičnega meseca, v katerem je bilo garanta pismo izdano.

— Notarska vest. Za nastop službe javnega notarja v Trebnjem dr. Jelka Ravnikarja je določilo predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani dan 14. avgusta.

— Mnogo nemških turistov v Crkveniici. V Crkveniici je prišlo zadnje dni mnogo turistov iz Nemčije. Kažejo se že posledice pogodbe med našo državo in Nemčijo glede prenosa deviz, ki bi morale biti izražene šele v zimskih mesecih, pa jih lahko izražajo turisti že v avgustu. V Juliju je bilo v Crkveniici 5119 turistov, lani pa 4604. Med inozemci so na prvem mestu Nemci, ki jih je bilo 2455. Iz Českoslovaške je bilo samo 175 letovšarjev, lani v Juliju pa 1345.

„Ob 100-letnici fotografije“

se imenuje foto-knjiga, ki jo je izdala drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5 in ki jo lahko dobite brezplačno

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine št. 64 z dne 12. avgusta objavlja uredbu o spremembi uredb o trgovinskih, industrijskih in obrtnih zornicah, pravilnik o zasebnih loterijah, tombolah in ostalih igrah na srečo, podaljšava roka iz čl. 30 pravilnika o ustanovitvi človekoljubnega znatja, ki se bavi o zavarovanjem pogrebnišnih stroškov za bolezen in o skladih za pokojninsko zavarovanje, spremembe in dopolnitve pravilnika o zbiranju in uporabljanju podpornega sklada za onemoglost in starost, popravek v pravilniku o uporabi uredb z zakonsko močjo o ukrepih za sanacijo in za povzdigo zadrudnih zvez, odredbo o postavitvi novih članov banovinskega odbora za strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani in razne objave iz »Službenih novic«.

— Zlvalske kužne bolezni v dravski banovini. Po stanju z dne 25. julija je bila v dravski banovini slinavka in parkljevka v 408 dvorah, svinjska kuga na 42, svinjska rdečica na 27, kuga čebeline zalege na 9, vrančini prisad na 1 in smrkavost na 1.

— Sporazum o tujemskem prometu med Jugoslavijo in Italijo. Med Narodno banko v Beogradu in italijanskimi ustanovami v Rimu je bil dosežen sporazum o obojestranskem tujemskem prometu med obema državama. Doslej je bilo urejeno samo pravnice, pod kakšnimi pogoji lahko potujejo naši državljani v Italijo, zdaj so pa ustvarjeni tudi pogoji za dotok turistov iz Italije v našo državo.

— Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Jugoslavijo v Crkveniici. Včeraj so se začela gospodarska pogajanja med zastopniki Nemčije in naše države v Crkveniici. Razpravljajo o finančno davčnih zadevah. Pogajanja bodo trajala 5 dni. Naši delegaciji predseduje načelnik finančnega ministristva Pavič, nemški pa vladni svetnik Herber.

— Ustanovitev italijanske banke v Beogradu. Vprašanje ustanovitve italijanske banke v Beogradu je rešeno. Priprave so trajale nekaj let. Banka bo ustanovljena oktobra ali novembra in v začetku prihodnjega leta bo že začela poslovati.

— Stavkajoči pekovski pomočniki v Dubrovniku polji kruh s petrolejem. Pred dnevi se je začela stavka pekovskih pomočnikov v Dubrovniku. Da bi pa pekovski mojstri ne izgubili odjemalcev, so začeli dovažati kruh od pekov iz Trebinja. Ko so pomočniki to zvedeli, so sklenili onemogočiti dovoz kruha v Dubrovnik iz drugih krajev. Zasedli so cesto, ki drži iz Trebinja v Dubrovnik ter postavili na nji barikado. Ko je voznik pripeljal po cesti kruh in je bil prisiljen se ustaviti pred barikado, so pomočniki prisilili iz zasede ter polili kruh s petrolejem.

— Inozemski turisti trošijo žodale manj. Iz Dalmacije poročajo, da je sicer letošnja tujsko prometna sezona zelo živahna, ter da bo številno nočnih najbrž preseglo lanskako, a inozemski gosti trošijo letos manj kakor so prejšnja leta. Posebno so varčni Nemci, ki jih je največ med inozemci. V nekaterih krajih, kjer so imeli vsko leto v gosteh čisto, zelo pogrteja čisto go-

ste. Značilno je, da je letos povsem prazen tudi Dom českih državnih uradnikov na Visu. V nekaterih krajih so pa Nemci zavzeli hotele, kjer so letovali prejšnja leta vedno čeli.

— Jugoslavija izvaja na Slovaško svitnje, mast in slanino. V Bratislavo prispe vsak teden iz naše države po 10 vagonov prašičev, 10 vagonov masti in 5 vagonov slanine. Te količine bi se lahko krije slovaški konzum, kakor trde Slovaki, a zaradi nezanesljivih časov si ljudje oskrbujejo zaloge, zato je uvoženo blago vselej naglo razprodano.

— Planinski tabor na Plešivcu: Slovenško planinsko društvo priredi v nedeljo 3. septembra na Plešivcu (Uršji gori) planinski tabor. Kakor vsako leto, se bodo pri tej priložnosti zbrali planinci iz vse Slovenije, da skupno manifestirajo za ideje planinstva. Obenem bo ta zbor tudi močna nacionalna manifestacija, zato je dolžnost planincev, da se v najobilnejšem številu udeležijo te prireditve. Na predvečer to je v soboto dne 2. septembra, bodo zagoreli kresovi na Plešivcu, Kremenjarjem vrhu in na Veliki Kopli. V nedeljo, dne 3. septembra, bo ob 9. uri služba božja v kapeli na Plešivcu, nato bo zborovanje planincev pred planinskim domom, popoldne planinska zabava. Ljubljanski planinci se odpeljejo iz Ljubljane dne 2. septembra popoldne s posebnim avtobusom. Voznina do izhodišča na Plešivcu in nazaj v Ljubljano znaša za člane SPD 75 din, za nečlane 85 din. Osrednje društvo SPD poziva vse člane in druge planince, da se prijavijo v pisarni SPD za to vožnjo, ter se udeležijo edinega letošnjega manifestacijskega izleta SPD na planinski tabor na Plešivcu.

»HERMES« enoletni trgovski tečaj — Maribor, Zrinjskega trg 1, sprejema dnevno prijave. Praktičen strokovni trgovski pouk. Nizka šolnina. Zahtevajte brezplačne prospekte!

— Lovci iz St. Vida pri Stični na Dolenjskem vabijo na vsakoletno lovsko prireditev, ki bo v nedeljo 13. t. m. popoldne v gozdiču na prijaznem gričku pri cerkvi Sv. Roka. Za nepriljubljeno zabavo in zadovoljivo potrezbo je obino poskrbljeno. Zveza z vlaki iz Ljubljane in Dolenjske je ugodna.

— Ravnateljstvo drž. priznanega učilišča »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrebranska cesta 15 s pravico javnosti — daje informacije glede vpisa in sprejema za prihodnje šolsko leto, pisne ali osebno med uradnimi urami dopoldne in popoldne. Na razpolago brezplačno letošnje šolske izvestje. 391-n

— Za mrtve proglašeni. Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve delavce Mihael Perce (tudi Pire), pristojen v občino Žusem, rudar v Skalah Franc Kvartič, posestnikov sin na Sladki gori Fran Novak, Jurij Oset iz Černovice in Pavel Pajtlar iz Anovca.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nekoliko oblačno, vroče vreme z nevihtami. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 32, v Dubrovniku 31, v Kumboru 30, v Ljubljani, Zagrebu in na Rabu 28, v Mariboru in Beogradu 27, v Sarajevu 26 in na Visu 24 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764,1, temperatura je znašala 16 stopinj.

— Nesreča ne počiva. V bolnišico so večeraj in danes prepeljali več onesrečenecv z dežele in iz mesta. 10letna posestnikova hči Tončka Prešeren iz Radovljice je splezala na drevo, s katerega pa je padla in si zlomila desno roko. Posestnikova žena Ana Ovsenec iz Zivric je doma padla po stopnicah in si zlomila dve rebri. — 9letnega Cirila Bohinca iz Zaloge pri Komendi je med igro udaril neki tovariš zaradi česar je Bohine padel in si zlomil desno roko. 15letnemu Ferdinandu Vambergarju iz Novih Jarš je nekdo vrzel v glavo oster kamen in ga težje poškodoval.

— Z zabave v smrt. V četrtke zvečer so našli blizu Broda truplo neznanega utopljenca, v katerem so spoznali Jago Romana. Fant je bil v nedeljo na veselici v Brodu, kjer je pridno popival in plesal, potem pa je odšel k Savi in skočil v vodo.

— Tragična smrt železničarja. V četrtke se je pripetila na železniški postaji Kapela Batrina težka prometna nesreča. Brzotovarni vlak je raznesel železničarja Sava Vinčoviča, očeta štirihi otrok. Vinčovič je stal na tiru in dajal ročne signale, pa ni slišal prihajajočega vlaka.

Iz Ljubljane

— Iz Nov grob. Na svojem domu na Sv. Petra nasipu je včeraj dopoldne za vedno zatimil oči upokojeni carinski upravnik g. Josip Sikošek. Pokojnik, star 65 let, je bil doma iz Brezice in je takoj po končan študijah stopil v carinsko službo. Kot carinik je služboval v različnih krajih v bivši Avstriji, po prevratu pa je dolgo služil v Mariboru in kasneje v Ljubljani. V pokoj je stopil že pred leti, ko ga je jela nadlegovati bolezen, ustanovil pa je zasebno carinsko posredništvo, ki ga je vodil nekaj let. Zadnja leta se mu je bolezen poslabšala in je sedaj izidil na oslabljenju srca. Pokojnik je bil vedno narodno zaveden mož in je svoj čas tudi sodeloval v različnih naprednih društvih. Za njim zalujejo številni sorodniki in pa veliko številno dobrih prijateljev ter znanecv. Pogreb blagodej pokojnika bo jutri ob 17. izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti, na pokopališču k Sv. Križu. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin, žalujočim ostalim naše iskreno sožalje!

— Iz Promenadni koncert vojaške godbe bo v »Zvezdi« 13. in 15. t. m. ob 10. do 12. ure.

Charles Boyer

Moč ženske publike — v veliki ljubavni drami po znameniti noveli H. BERNSTEINA — L'ORAGE
Ta prekrasni film, ki predstavlja ljubavni boj dveh žena za enega moža, ki sta ga ljubili obe ženski s polnim srcem, bo ugajal vsem, najbolj pa našemu žensstvu!
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 17., 19. in 21. uri

STRUP KINO UNION

Telefon 22-21

— Iz Glavni dopisnik tombole Rdečega križa je poročila. Doslej so imele vse tombole priditve za glavni dobitek avtomobil ali vsaj motorno kolo. Rdeči križ je krenil na novo pot. Določil je za glavni dobitek lepo stavbo, parcelo v šiški pri novi cerkvi. S tem je hotel zainteresirati našega človeka za njegovo zemljo, za domaćo grudo. Saj je največja sreča za človeka, če si more postaviti na lastni zemlji svoj mirni dom, kjer uživa svoje družinsko srečo. Ljubo doma, kdor ga ima! Ljubljanci in okoličani! Pridno se gajte po naših tomboških kartah. Če za 5 dn lahko dobite lepo parcelo. Vsaka karta je pa tudi kamen za dom naših samarjanov. Pomagajmo jim pri gradnji, podpirajmo njihovo plemenito delo!

— Iz Pogovor na trgu. Gospa Praznikova, kako kaj dela vaša nova služkinja? Veste, gospa Praznikova, tako pridne pa še nisem imela, dela za dve, stedijska je, v vsem je zadovoljna in namesto, da bi šla na sprehod, pa doma siva in plete. Seveda, dolgo ne bo pri nas, ker ima poštenega fanta. Samo to govori, kako bi si prihranila za malo hišico. Konec meseca ji bom darovala pet tomboških kart Rdečega križa. Mogoče ji sreča nakloni parcelo za hišico. Saj res, gospa, jaz moram tudi svoji kaj takega darovati, da bo imela več veselja pri delu.

— Iz Umari so v Ljubljani od 5. do 10. t. m.: Lavrič Marija, 4 dni, hčerka zdravnik, štrumbelj Leon, 4 tedne, sin žel. svaninčnika, Maki Brajer, 20 let, monter, dr. Medzigradski Nikola, 56 let, sreski načelnik, Velika Kikinda, Lotrič Jožef, 73 let, vpokojeni kurjač drž. žel. Globevnik Jo. Žeta, 78 let, šivilja, Weingartner Kristina, roj. Zagradnik, vdova posestn. in orožnika, Stixa Aleksander, 74 let, delavec, Bolta Galper, 80 let, sodavčar, Knaps Josip, 87 let, obč. revež, Sedeu Terezija, roj. Wester, 64 let, vdova sprovednika drž. žel. Gorjanc Franciška, rojena Kepa, 67 let, žena čevljarja, Turk Ana, rojena Tušar, 78 let, vdova trgovca. — V ljubljanski bolnici so umrli: Zajc Silvester, 8 mesecev, sin strojnega ključavn. Glasč Marija, roj. Germek, 43 let, žena dninarja, Crna vas. Reš Franciška, roj. Žnidaršič, 53 let, postrežnica, Schimpf Edvard, 24 let, gradb. tehnik, Okanović Husen, 26 let, delavec, nestalno bivališče, Dečman Anica, 3 me. sece, hči delavca, Teharje pri Celju. Kusterle Marija, 63 let, žena rudar, paznika, Boh. Blatrica pri Radovljici, Logar Marija, 69 let, poljska dninarica, Senčur, 21. let, August, 33 let, rudniški zidar, Loke pri Trbovljah, Podobnik Anton, 25 let, delavec, Trzin pri Kamniku, Jakša Franc, 27 let, poljski dninar, Kot pri Črnomlju, Prezelj Milan, 13 let, sin poljskega dninarja, Kranjska gora, Kremenar Martin, 55 let, strojevodja drž. žel. Kovarč Stanko, 2 in pol leti, sin dninarja, Breže pri Ribnici, Jevce Julka, 21 let, Log pri Horjulu, Sajočica Ana, 57 let, pletilja, s samost. obrtn. Oltavni Ivana, 61 let, dninarica, Trata nad Skofjo Loko, Tušek Anton, 83 let, poljski dninar, Novi kot, obč. Draga, srez Cabar.

— Iz V nedeljo na žegnjanje v Pšato, ki bo trajalo tri dni do polnoči. Gostilna Valentin Janežič v Pšati vabi na krofe. Voz Pečnikarjev avtobus izpred Mestnega doma, ali z vlakom do Podboršta in lep sprehod do Pšate. 390-n

— Iz Članstvo »reskega odbora« Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani pozivamo, da se polnoštevilno udeležijo obnega zbora Obštanskega odbora U.V.I. v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo dne 13. t. m. v dvorani delavske zbornice na Miklošičevi cesti ob 9. uri dopoldne. Odbor.

— Iz V nedeljo, ponedeljek in torek žegnjanje na Pšati. Pečnikarjev avtobus vozi izpred Mestnega trga ob 15.30 in 18.30, povratek ob 19.30 in 23. uri.

iz prijaznosti uprva našega lista, kjer je na razpolago tudi naslov nujne podpore potrebnega prosilca.

— Iz Film s mailim sletnim Carusom v kinu Slogi podaljšan. Na splošno željo občinstva, ki si do danes še ni utegnulo ogledati lepega filma »Očetova pesem«, je kino Sloga obdržal ta film še danes in jutri na programu. Mali sletni deček umetnik Bobby Breen je s svojim ljubkim glasom in petjem navdušil tudi pri nas v Ljubljani vse poslušalce, tako, da so si nekateri že dvakrat ogledali ta film. Vsebinska filma in odlična Bobby Breanova igra sta vsesa občudovanja vredna. Kot dopolnilo k filmu »Očetova pesem« bo kino Sloga predvajal te dni še napet senzacionalni film »Nočni taksi«, ki bo ugajal zlasti tistim ljudem, ki si želijo močnih sižetov in pustolovščin. Izvrstni spored kina Sloga priporočamo prav tople tako mešanom kakor tudi mnogostevilnim poželanom, ki bodo te dni prišli v Ljubljano. 2484

— Razpis zdravniškega mesta Dobrna. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje zdravniško mesto v Dobrni v svojstvu pogodbenega zdravnika. Rok za vlaganje prošnje je do 31. avgusta 1939.

— Iz Na žegnjanje v Zg. šiško! Gostilna Martine priredi jutri in na praznik veselo zabavo! 389-n

— Iz Sokol Ljubljana-Vi vabi svoje članstvo in naraščaj ter deco, da se jutri (v nedeljo) v polnem številu udeležijo slavnosti Sokola na Brezovici pri Ljubljani. Slavnosti se bomo udeležili z vsemi pr. por. zato je udeležba za vse, ki imajo kroge strogo obvezna. Zbor moške in ženske dece točno ob 12. na vrtu sokolskega doma, odkoder se bo z vozovi odpeljala na Brezovico. Za članstvo in naraščaj pa je zbor ob 12.15, nakar bomo skupno v povorki odkorakali s prapori na Brezovico. Pričakujemo, da se bo članstvo in naraščaj udeležilo nastopa bratskega društva v polnem številu, kakor je bratsko brezovsko društvo prihitelo na naš jubilej v polnem številu. Jutri zbor viškega Sokola na Brezovici! Uprava.

— Iz V nedeljo na žegnjanje v Pšato, ki bo trajalo tri dni do polnoči. Gostilna Valentin Janežič v Pšati vabi na krofe. Voz Pečnikarjev avtobus izpred Mestnega doma, ali z vlakom do Podboršta in lep sprehod do Pšate. 390-n

— Iz Članstvo »reskega odbora« Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani pozivamo, da se polnoštevilno udeležijo obnega zbora Obštanskega odbora U.V.I. v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo dne 13. t. m. v dvorani delavske zbornice na Miklošičevi cesti ob 9. uri dopoldne. Odbor.

— Iz V nedeljo, ponedeljek in torek žegnjanje na Pšati. Pečnikarjev avtobus vozi izpred Mestnega trga ob 15.30 in 18.30, povratek ob 19.30 in 23. uri.

Iz Novega mesta

— Proslava 25-letnice novomeške SPD. 14. in 15. t. m. bo novomeška podružnica proslavila 25-letnico svojega uspešnega delovanja z velikim planinskim slavljem na Gorjancih. V tej kratki dobi je naša SPD, skušala zadostiti vsem potrebam sodobnega turizma, v kolikor je bilo to pač mogoče pri zelo pičlem zanimanju za Dolenjsko. S smotnim delom se je podružnica posrečilo dvigniti zanimanje za naše divne Gorjance tako, da narašča poset iz leta v leto. Letos je podružnica nakupila zemljišče za gradnjo planinskega doma, ki naj bo poleg že obstoječega — novega Hudoklinovega doma, najmodernejše urejen. Proslava 25-letnice naj bo mejnik v novo, še zivahnejše razdobje. Spričo tega novomeška SPD vabi vse prijatelje narave na planinsko slavo na Gorjance. V ponedeljek, 14. t. m. zvečer se bo kurlil na najvišjem vrhu, oziroma na Mačevem krču velik kres, ki bo v zvezi s planinskim rajanjem. Na praznik 15. t. m. ob 10. pa bo masa na Trdinovem vrhu. Po maši bo planinsko zborovanje, ob kateri priklji bo nastopilo več govornikov in nato prosta zabava. Tudi za prevoz izletnikov je poskrbljeno in se prijave sprejemajo pri društvenem funkcionarju g. Kosu. Ljubitelji naših lepših gora, na plan!

Iz Celja

— Iz našega celjskega uredništva. Urednik g. Rado Pečnik, volja celjskega uredništva našega lista, je odšel na svoj redni dopust. V času njegove odsotnosti ga bo zastopal g. Ivan Prekoršek.

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela se je od 1. do 10. t. m. na novo prijavilo 158 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 45 oseb, posredovanj je bilo 26, odpotovalo je 28, odpadlo pa 59 oseb. Dne 10. t. m. je ostalo v evidenci 330 brezposelnih (214 moških in 86 žensk) nasproti 245 (179 moških in 66 žensk) dne 31. julija. Delo dobi 9 delavcev, 4 hišnih, 12 služkinj, 10 kuharj, 6 kmečkih dekel ter po 1 gospodinja, 1 čica in postrežnica.

— Celjsko sokolsko okrožje opozarja pripadnike Sokola na javni telovadni nastop Sokolskega društva v Vitanju, ki bo v nedeljo 13. t. m. popoldne v Vitanju.

— Iz Celjske službe. Gosp. Janko Kramer, upravitelj II. drž. deške narodne šole v Celju, je upokojen.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V šiški — Telefon 41-79.

Sijagen francoski film, ki je dosegel ogromen uspeh po vsem svetu

Žigosana

V glavnih vlogah: Victor Francen, Lona Jouve, Sylvia Bataille
Predstave: danes ob 1/2 9. uri, jutri ob 5., 7. in 9., v ponedeljek ob 1/2 9. uri

V torek pride:

Ladja suznjev

— c Avto jo je podri. V Gosposki ulici je v četrtke okrog 20. neki osebni avto, mobil zadel v 40letno služkinjo Marijo Kovarčičovo iz Celja in jo podri na tla. Kovarčičeva je se močno poškodovala po glavi, levi roki in hrbtu. Lastnik avtomobila jo je takoj prepeljal v bolnico.

— Nabavljala zadruga drž. nameščenec v Celju je darovala Dijski kuhinji v Celju 25 din namesto cvetja na krsto g. Josipa Savellija, upravnika pošte v Celju.

— c Umrla je v četrtke v celjski bolnici 62letna kočarja žena Antonija Mestnik. Škova iz Bezgovice pri Zibiki. V Laškem je umrla v četrtke v starosti 51 let g. Franc Fabjančič, vojaški referent na sreskem načelstvu v Laškem.

— c Zdravniško dežurno službo za člane OUZO ob imel v nedeljo 13. t. m. zdravnik dr. Podpečan na Mariborski cesti 15a.

— c Nočno lekarniško službo ima od sobote 12. t. m. do vstetega petka 18. t. m. lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

— Zveza kulturnih društev vjudno vabi članstvo svojih odinic s področja Ljubljane in okolice, da se udeležijo sokolskega nastopa kamniškega Sokola, ki bo v Kamniku v nedeljo 13. t. m. združen s proslavo 35letnice obstoja. Izkažite s številnim obiskom čast pomembnemu jubileju.

— Veliko pozornost je vzbudil gasilski kongres tudi v Celju. Glede na to, da bo ognjemet na stadionu v Ljubljani aranžirala tovarna »Pyrotac« iz Celja, je prav ta točka za Celjane najbolj privlačna. Dosedaj je prijavljenih okoli 50 udeležencev, upamo pa, da se bo to število še podvojilo.

Iz Kranja

Hotel »Stara pošta«

priredi po obrtni tomboli na vrtu

domačo veselico

brez vstopnine.

Iz Maribora

— Neznanege utopljenca je naplavila Drava pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Utopljenec je star okrog 55 do 65 let in visok 162 cm. V vodi je ležal pet do šest dni. Na truplu ni bilo nobenih znakov nasilja. Po obiski sodeč, je utopljenec doma iz Nemčije.

— Rop. Na banovinski cesti pri Mariji Pušcavi je 18letni Rudolf Klemenčič ustavljal 18letnega raznašalca peciva in kruha Franca Odra. Grozil mu je in zahteval od njega denarnico, iz katere je vzel 200 dinarjev in pobegnili. Klemenčič se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

— Tekmovanje jadralnih letal. V okviru VIII. Mariborskega tedna se je včeraj nadaljevalo tekmovalje jadralnih letal. Nekatera letala so dosegla pri letu v daljavo 46 do 48 km. Tako je Beograjec Djordjević pristal v Krapini, Mariborčan Škofič v Imenem pri Podčetrtku, Ljubljancin Majdel pa pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Škofiču so manjkali le trije kilometri do izpolnitve tretjega pogoja za srebrni izpit C, ki ga bo pa gotovo še izpolnil, ker je tekmovalje podaljšali. Tekmovalje sta si včeraj ogledala tudi predsednik Jadranske letalske zveze v Beogradu prof. Nenadović in referent za jadrarno letalstvo pri osrednji upravi Aerokluba v Beogradu Beselin. Jutri se na tezenskem letališču nadaljuje veliko jadrarno tekmovalje s pričetkom ob 15.30. Z Glavnega trga bodo vozili na tezensko letališče avtobus.

— Nagrade za najlepša izlozbeno okna. Slovensko trgovsko društvo je o priliki VIII. Mariborskega tedna razpisalo nagrade za najlepša izlozbeno okna. Ocenjevalna komisija, in sicer inž. Cernigoj, ravnatelj Putilka Loos ter društvena odbornika Anderle in Ambrožič, je na podlagi tekmovalne presoje prisodila prvo nagrado trvdiki Vilko Welx in sinova, drugo nagrado trvdiki Pinter in Lenart. Komisija je dalje nagradila tudi Josipa Šraja, Draga Rogliča, trvdiki Bat' a in Antona Macuna. Med najlepšimi izlozbenimi so bila tudi izlozbeno okna trvdiki Franjo Majer na Glavnem trgu in Doljak in Marini v Gosposki ulici, ki pa nista prišli v poštev, ker izlozbeno okna niso bila pravočasno gotova.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

ZEDINJENA ZAVAROVALNICA D. D.

FILIJALNA DIREKCIJA

LJUBLJANA — Cigaletova ulica šte. 1 (pred sodiščem)
v lastni palači

Jamstvena sredstva: Din 100.000.000.

Kapital življenjskih zavarovanj: Din 250.000.000.

Telefon interurban: 29-17.

Brzjavni naslov: Zedinjena, Ljubljana

Prevzema vse vrste zavarovanj

kakor: požarna, vlomska, neugodna, jamstvena, avto-rizike, poškodbe strojev, razbitje stekla, transportna, življenjska, rente, chomage.

DAN IN NOČ ~ BLIŽNJEMU V POMOČ

TIH DNEH 13-15
VELIKIJA SERPANA
U STOLNIM MESTU
LUBLJANI
GASSIUI ISUSSE
NASHE DERSHAVE
AN VELLIG CONGRESSUS
BODO IMELI.

MESEK FRANC, tajnik Gasilske zajednice dravnice banovine v Ljubljani

Misli ob letošnjem gasilskem kongresu

Gasilci—kaj smo, kaj hočemo

Jutri se prične v Ljubljani veliki gasilski praznik, II. jugoslovanski gasilski kongres. Tri dni bodo zborovali v našem mestu resnični vitezi ljubezni do bližnjega, tri dni bo imela Ljubljana priliko izkazovati gostoljubnost in hvaležnost tistim, ki so noč in dan pripravljali priskočiti bližnjemu v nesreči na pomoč. Zaman bi iskali organizacijo, ki bi jo mogli po njenem ustroju, pomenu njenega dela in vzvišenosti njenih nalog primerjati z gasilsko. Ta organizacija ni omejena na nobene politične ali svetovne nazore, na noben narod ali državo, ona je resnično splošna, obsegajoča ves svet, saj mora biti stalno pripravljena stopiti v borbo z ognjenim povsod, kjer stoji človeška bivališča.

Med Slovenci je gasilstvo že od nekdaj na visoki stopnji in Slovenci smo v tem pogledu gotovo med prvimi narodi. Po naši zemlji so gasilske čete tako goste razporedene in dobro organizirane, kakor malokje. Zato je prav, da se je gasilstvo zbralo v beli Ljubljani, v srcu Slovenije, na svoj veliki kongres. Ljubljana naj te dni pokaže, da zna ceniti plemenito delo gasilcev in jim izkazovati hvaležnost za njihovo požrtvovalnost. Milijone, lahko rečemo milijarde narodnega premoženja so že obvarovali gasilci pred uničenjem. In koliko človeških življenj so že rešili, kolikokrat so bili že sami v smrtni nevarnosti, ko so priskočili na pomoč bližnjemu! Pokažimo in dokažimo jim, da smo jim za vse to od srca hvaležni, sprejmemo veliko gasilsko vojsko v našem mestu tako, kakor zna sprejemati bela Ljubljana svoje najmilejše in najdražje goste!

Dobrodošli in pozdravljeni, naši vrli gasilci!

Franc Barle

Najvidnejše mesto v organizaciji slovenskega gasilstva zavzema Barle Franc, ki je bil rojen 20. novembra 1864 v Cerkljah na Gorenjskem. Bil je ustanovitelj bivše Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana. Pred 20 leti je združil vse takrat obstoječe posamezne slovenske gasilske zveze v enotno in skupno slovensko gasilsko organizacijo, ki je štela ob ustanovitvi 239 društev, porazdeljenih v 17 žup s skupnim številom 8365 članov. Organizacija takratne Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana je vidno narasčala ter je l. 1933, ko je bil izdan zakon o organizaciji gasilstva kraljevine

Jugoslavije, štela že 728 društev v 44 gasilskih župah s nad 22.000 člani. Pokojni Barle Franc je bil prvi starešina te enotne slovenske gasilske organizacije. Bil je neumoren delavec tako pri prostovoljni gasilski četi Ljubljana-mesto kakor pri ljubljanski gasilski župi, kateri je načeloval od 12. novembra 1916; bil je neumoren delavec v vseh panogah gasilskega udejstvovanja in posebej moramo omeniti njegov trud, ki ga je imel kot urednik našega glasila »Gasilec«. Opozoriti pa moramo tudi na njegov vežbovnik. Zanimal se je tudi za delo gasilstva izven naših meja. V letu 1924 je bil izvoljen tudi za podstarsto »Slovenske gasilske zveze«. Mnogo si je tudi prizadeval za ustvaritev enotne državne gasilske organizacije, česar ni dočkal, ker mu je načrte prekinila smrt, kateri je podlegel 23. maja 1928. Veličanstven pogreb je pričal, kako globoko je bil usidran v srcih vsega slovenskega gasilstva.

Josip Turk

Josip Turk je bil brez dvoma najpopularnjša oseba pri naših gasilcih. Rodil se je 10. aprila 1855 v Ljubljani, kjer je tudi umrl 1. aprila 1937. Ze v mladih letih se je začel udeleževati v javnem življenju. Od l. 1904 je že njegovo ime tesno povezano z zgodovino ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva. Kdo izmed slovenskih gasilcev ga ni poznal pod imenom »gasilski ata«. Bil je eden najzvestejših sodelavcev z Barletom pri prizadevanju za vpeljavo slovenskega poveljevanja. Po Barletovi smrti je bil Turk njegov naslednik oziroma drugi starosta bivše Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana, oziroma današnje Gasilske zajednice dravnice banovine. Priznanje in simpatije radi svojega žilavega in neumornega gasilskega delovanja je užival tudi v inozemstvu. Po l. 1933 je bil podstarša Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije in v letu 1934 tudi njen starešina.

— Nepričakovano živahno zanimanje za gasilski kongres v Ljubljani se je pokazalo zlasti v zadnjih dneh. Z velikim navdušenjem se pripravljajo gasilci predvsem za tekme. Močna skupina panonskih narodnih noš iz Maribora bo nastopila v sprevidu v Ljubljani. Iz Maribora in bližnje okolice pride v Ljubljano okoli 400 udeležencev.

Prvi gasilski kongres v svobodni Jugoslaviji smo imeli v letu 1930. Gasilska četa Ljubljana-mesto je takrat praznovala 60letnico svojega obstoja. Na tem gasilskem kongresu se je zbrala v Ljubljani deset tisoč mož broječa gasilska armada sinov slovenske zemlje, ki je izpričala veliko ljubezen do svojega naroda, zvestobo, vdanost svojemu kralju in državi. Prvič je naše gasilstvo nastopilo z javnimi vajami s sekirami in z orodjem ter ovrglo do takrat obstoječo mentaliteto tistih, ki so v našem gasilstvu gledali vse kaj drugega, kakor pa ono, za kar je ustvarjeno, poklicano in za čemer stremi Gasilstvo je s svojimi nastopi dokazalo, da se zaveda svoje odgovornosti in dolžnosti, ki si jo je prostovoljno nadelo. Uspeli nastopi so bili jasen dokaz, da gasilci ne stojijo križem rok, temveč da se v svojih gasilskih domovih vežbajo, da se izobražujejo, da gredo z duhom časa naprej in skratka da mnogo dela. Naša javnost kakor tudi močna zastopstva iz inozemstva so nedeljeno izražala simpatije slovenskim gasilcem.

Kakor je zahteval vseslovenski gasilski kongres v letu 1930 velikih priprav, tako so zajednica oziroma številni odseki kongresnega odbora že par mesecev prepozorni s pripravami za čim lepši potek in uspeh letošnjega jugoslovanskega gasilskega kongresa v Ljubljani. Pred 20 leti je združil pokojni in veliki sin naše lepe Gorenjske Franc Barle do takrat razcepljene posamezne slovenske gasilske zveze v enotno »Jugoslovansko gasilsko zvezo Ljubljana«. Naše slovensko gasilstvo hoče dostojno praznovati 20letnico združitve vsega slovenskega gasilstva v enotno močno organizacijo. Zato slavi naša gasilska zajednica kot naslednica bivše »Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana« svojo 20letnico v okvirju velikega gasilskega kongresa.

Po vseh pripravah in prijavah sodeč, bo letošnji kongres dostojno poveljal gasilsko miselnost in nesebično idejo ljubezni do bližnjega. Z mnogoštevilno udeležbo naj pokaže tudi naša javnost, da so se pojmi o sodobnem gasilstvu razbistrili ter da že tudi celokupni narod gleda na gasilsko organizacijo s povsem drugega vidika kakor še pred par desetletji. Gasilec je poklican, da brani imetje in življenje svojega bližnjega. Pospešenemu in naravnost gigantskemu vsakodnevnemu razvoju ter tehničnemu napredku mora tudi naš gasilec v svoji izobrazbi, kakor tudi v skrbi za nabavo odgovarjajočega modernega orodja slediti. Našemu gasilcu je poverjena odgovorna naloga v narodno obrambnem pogledu. Gasilecva dolžnost je stati tesno in nemajno na braniku naroda in države tako v mirnem kakor v vojnem času. Gasilec je poklican vepovsod in v najtežjih trenutkih, da brani življenje in blagostanje svojega bližnjega, pri čemer se ne sme ozirati na lastne koristi, da, riskirati mora celo lastno srečo in celo življenje, ako to zahteva rešitev bližnjega. Za vse to je treba našega

gasilca vzgojiti, v kolikor že ni potrebno, da je za to rojen. Zato polaga naša gasilska zajednica veliko pažnjo izobraziti cele organizacije in ne samo v administrativnem in tehničnem pogledu, temveč posvečamo tudi polno pozornost izobrazbi srca. Hočemo, da so naši člani v narodnem pogledu trdnost vzgojeni ter da imajo v svojem srcu globoko vsidrano državljansko zavest. Le tisti, ki je sam dobro vzgojen in ki v svojem srcu pošteno in res plemenito čuti, more biti dober poznavalec in vzgojitelj svojega naroda. In naša državljanska dolžnost je, da ravno v težkih časih, v katerih živimo, bodrimo svojo okolico k vsemu dobremu in plemenitemu. Odračati moramo narod od egoizma in materializma. Gasilec, do dna duše prepričan z geslom pomoči do bližnjega, je pač prvi poklican opozarjati vsakogar na izvrševanje druge božje zapovedi. Gasilec je dolžan bodriti narod k dobremu. Svojega bližnjega je treba obvarovati vsakega malodušja ter ga bodriti v lastno moč ter narod vzgajati v močno vero v samega sebe.

Človek upa, dokler živi. Tako tudi mi upamo, da se bodo vremenoma našemu narodu zjasnila. In tudi našemu gasilstvu bo napočila lepša bodočnost. Se najdemo primere, ki nam kažejo, da gasilska misel ni prodrla v sleherni slovenski srce. Zavest je tem hujša ob spoznanju, da je osvojilo gasilsko geslo skoro vse naše rojake po kmečkih domovih ter v najoddaljenejših hribovskih kočah, ko pa na drugi strani najdemo tako malo razumevanja pri nekaterih — sicer posameznikih, ki se samozavestno ponašajo s svojo izobrazbo in ki so celo poklicani vzgajati narod po Kristusovem nauku: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«. Na drugi strani pa moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da veliko število pravih inteligentov in izobražencev s polnim elanom in v tesni povezanosti s svojim narodom, iz katerega so tudi zrasli, vzgledno deluje v gasilski organizaciji ter si prizadeva priboriti gasilstvu ono mesto, ki mu po svojem stremljenju in pomenu za celokupno človeško družbo tudi pripada.

Upravičenost obstoja in pomen sleherne organizacije moramo pač presojati z vidika njene potrebe ter koristi, ki jih nudi svojemu bližnjemu, narodu in državi. Čut pravičnosti vsaj tako velja. V vsakdanjem življenju čujemo in čitamo mnogokrat ponašanje z nazivom viteštva. Na žalost opažamo, da se naš gasilcu tu in tam odreka ta naziv — in to celo z merodajnih mest. O kolikšnem nerazumevanju za našega gasilca, ki se prostovoljno tvega za srečo svojega bližnjega, za blagostanje človeške družbe. O koliko nepoznanju gasilske organizacije in njenega nauka. Ako presojamo življenje le z materialističnega stališča, potem se nam nehoti vsiljuje vprašanje, čemu je ravno našemu malemu človeku, ki tvori jedro gasilske organizacije, treba, da po svojem celodnevem, trudopolnem delu za svoj obstanek in za preživljanje svoj

je družine prime zvečer s svojimi žuljavimi rokami za gasilsko orodje ter se vežba in uri in usposablja in izpopolnjuje, da je v stanu na vsakokratni poziv priskočiti svojemu bližnjemu z uspehom na pomoč. Saj ravno naš mali človek, ki sp s težavo prerine iz dneva do dne, ki je odvisen le od dela svojih žuljavih rok, ne poseduje premoženja in imetja, ki bi mu ga ogrožale naravne sile. In če naši kmečki in delavski fantje tako krepko vztrajajo in brez slehernega plačila delujejo za dobrobit splošnosti, potem je to pač najboljši dokaz, da je narod, iz katerega so zrasli, v svojem jedru zdrav in plemenit. Gasilec mora v vsakem primeru pomagati, kjerkoli je njegova pomoč potrebna. Ako družinski oče, izmučen od dnevnega dela sredi noči hiti k požaru, kjer pomaga svojemu sorodniku reševati ter se pri tem ne ozira na lastno zdravje in celo življenje, kako naj potem to dejanje imenujemo? In ne vem, kaj smemo sploh imenovati za viteško delo, ako ne žrtvovanje samega sebe, darovanje lastnega življenja za dobrobit bližnjega.

Tudi pri pripravah za letošnji kongres smo naleteli še tu in tam na bore malo naklonjenosti in premalo razumevanja. Naše gasilstvo se ni ustanavljalo z denarnimi podporami. Vse, kar na naše gasilske čete posedujejo, so si same ustvarjale s prostovoljnimi prispevki naroda, ki je vedno visoko znal ceniti delo svojih prostovoljnih sinov, ter se zavedal, da za gasilsko orodje naložen denar ni izgubljen in da se kapital narodu samemu bogato obrestuje. Gasilsko delo zasluži potrebno pažnjo. Meni da ni nikogar med nami, ki bi mogel reči, da gasilska organizacija narodu ni potrebna. Menda se našemu gasilcu ne bo očitalo, da ne vrši v redu svoje dolžnosti ali da vsaj ne vrši tega, kar po svojih fizičnih in duševnih silah zmore. Naše gasilstvo beleži 70 let ustvarjanja, organiziranja, smotrnega dela. Ako nam usoda ni bila naklonjena, da bi že za časa tega kongresa položili temeljni kamen naši bodoči gasilski šoli, kakor smo s tem trdno računali, potem ne bomo klonili malodušju, temveč smo prepričani, da bo narod poskrbel, da pride gasilska organizacija kljub temu že v bližnji bodočnosti do svoje prepotrebne gasilske šole, ki so jo naši gasilci v vsakem pogledu potrebni in vredni. V tej šoli bodo zlasti mlajši gasilci črpali potrebno znanje in izkustva.

Naš letošnji gasilski kongres naj s svojim velikim sporedom, predavanji, gasilsko razstavo, javnimi nastopi, tekmovanji v posameznih gasilskih panogah in strunim pohodom uveri vso našo javnost, da se sleherni član naše organizacije že globoko zaveda poslanstva, ki ga ima danes gasilstvo ter da visoko pojmuje geslo biti vsikdar narodu v korist in bližnjemu v pomoč.

Vsem našim gasilcem pa se bo utrdila zavest, da je le v delu in tovariškem medsebojnem tekmovanju uspeh in napredek zagotovljen.

Še nekaj navodil udeležencem gasilskega kongresa

V ponedeljek dne 14. avgusta ob 9. uri zvečer bo velik ognjemet na Stadionu. Iz varnostnih razlogov mora biti polovica Stadiona popolnoma prazna. Vse udeležence prosimo, da se točno držijo navodil in odredb rediteljev.

Vhod v Stadion bo s Tyršve ceste pri stranskih vratih in Vodovodne ceste. Gledalci naj zavzamejo svoja mesta v zapadni polovici Stadiona, to je v smeri proti glavni tribuni.

Občinstvo, ki bo gledalo umetni ogenj izven Stadiona, pa opozarjamo, da naj ne hodi v bližino Stadiona, temveč naj se za drži vsaj 10 m od stadionskega zidova, ker bodo iz zraka padali utrinki, ogorki in palice rakete.

V torek dne 15. t. m. na glavni dan gasilskega kongresa, pa opozarjamo vse občinstvo, da hodi izključno na pločnikih, da bodo ceste in križišča prosta.

Kongresni trg, kjer bo sv. maša in zborovanje je določen za uniformirane gasilce, samarijance, naraščaj. Vse ostalo občinstvo se lahko zbira v parku Zvezde na Dvornem trgu, v Gosposki in Vegovi ulici. Tudi Selenburgova ulica, prostor pred nuno cerkvijo in Gradiščem morajo biti popolnoma prazni za dovoz in odvoz avtomobilov.

Za popoldanski nastop na Stadionu bo vhod za udeležence pri vhodih s Tyršve ceste in sicer za sedeže pri stranskih vratih in za stojišča pri srednjih. Vhod iz Vodovodne ceste bodo zaprti ter prosimo občinstvo, da ne hodi po Vodovodni cesti, ki je namenjena za pasiranje avtomobilov.

Udeleženci kongresa z Gorenjske in Kamniške, ki se pripeljejo z vlaki izstopajo na šišenskem kolodvoru. Vsi ostali udeleženci pa izstopajo na glavnem kolodvoru. Isto velja za povratek. Za gorenjski in kamniški vlak se vstopa na šišenskem kolodvoru, za vse ostale vlake vstopajte na glavnem kolodvoru. Proti Mariboru, Zagrebu, Novemu mestu in Kočevju pa pri vstopu nasproti Reašve ceste, to je pri carinski pisarni g. Rajka Turka. V vsakem slučaju se držite odredb rediteljev.

Rediteljski odsek. Reditelji iz Gorenjske naj se javijo v glavni rediteljski pisarni v nedeljo dne 13. avgusta do 9. ure dopoldne. Vsi ostali reditelji pa točno tako, kakor so se prijavili kongresnemu odboru. Vsi reditelji v civilu. Čim se prijavijo, vsak reditelj vpisan v seznam in prejme rediteljski trak, kongresno knjižico in kongresni znak ter vsa potrebna navodila.

Tramvaj v Ljubljani bo vse dni gasilskega kongresa vozil pozno v noč. Vsi udeleženci kongresa imajo, če se izkažejo

s kongresno knjižico in znakom, znižano vozno na tramvaju in sicer plačajo do 9. ure samo 1 din v vse smeri in na vse daljave, po 9. uri zvečer pa 2 din v vse smeri in na vse daljave, ker je to vračunano še nočna taksa.

Vsi telovadci, ki nastopijo na stadionu, to so člani, naraščaj, in tudi tiste samarijance, ki so se prijavili za nastop pri rajnem pohodu, morajo biti v ponedeljek, 14. avgusta najkameje ob pol 2. na zbirališču SK Ljubljane nasproti stadiona, kjer bodo dobili nadaljnja navodila.

Vse godbe, ki bodo sodelovale 15. t. m. pri gasilskem sprevodu, naj se zberejo točno ob pol 8. jutraj pred Narodnim domom v Tomanovi ulici.

Zadnja skakalca za vodnike rajnega pohoda je v nedeljo 13. avgusta ob 11. naprej. Zbirališče kar na stadionu kakor dosedaj. Vabila bodo dostavljena vsem vodnikom.

Hitro, dobro in poceni

vam izdela fotofilm kr. dvorni dobavitelj drogerija GREGORIĆ, Ljubljana, Prelovska ulica št. 5

Pol stoletja v gasilski službi

Najstarejši ljubljanski gasilci

Med gasilci ni veteranov v pravem pomenu besede, kajti gasilci so aktivni do konca svojih dni. Četudi so že pol stoletja v gasilski službi, hočejo biti vedno pripravljeni tudi v drugi polovici stoletja. Toda ne smete pričakovati, da bomo govorili o požrtvovalnosti; ko se je reporter sestal z najstarejšimi ljubljanskimi gasilci, so mu v resnici povedali marsikaj, razgovor ni bil kratak, a niti enkrat ni bila izpregovorjena beseda, požrtvovalnost. ... Kar so kdaj storili za gasilstvo, za bližnjega — vse to se jim zdi samo po sebi umevno. Svojih zaslug niso nikdar raznašali in če so obnavljali svoje spomine pred reporterjem, so jih pač zaradi spominov samih na sebi, a ne zato, da bi jim kdo pel slavo.

Fran Medic — 60 let gasilske službe

Po letih Fr. Medic sicer ni najstarejši ljubljanski gasilec; Ivan Perme in Ivan Tomažič sta starejša, a nihče drugi menda ne bo v Ljubljani del časa gasil kakor

Medic. Prav letos bo minilo že 60 let, odkar je bil sprejet v Ljubljansko gasilsko društvo, od 1. 1879. Ker tega jubileja ne bo nihče obhajal, je treba še posebej opozoriti nanj.

Ko govorimo o najstarejših ljubljanskih gasilcih, ne smete misliti, da gre za onemoglo, neobčutljivo starost. Morali bi jih videti! Gasilstvo bi lahko proglasili za najboljše sredstvo za dolgo življenje in zdravje. ... V resnici so mnogi gasilci iz naše najstarejše garde že zdavnaj pomrli, toda če jih živi v sami Ljubljani od okrog 80 članov prvega ljubljanskega prostovoljnega društva, vključenih v prejšnjem stoletju, še toliko (približno 5%), to pomeni, da je naporna gasilska služba zdrava, čeprav zelo nevarna — ali so pa možje, ki so se posvetili gasilstvu, že rojeni za to naporno službo. V resnici so morali biti pravi korenjaki, ko so se zdaj tako čvrsti, rdečecrni in živahni.

Vedeti morate, da se je Fr. Medic — ki je nedvomno v Ljubljani zelo popularen, da vanj ga ni treba še posebej predstavljati — rodil 1. 1856. Pred tremi leti je obhajal 80-letnico, kar pa še ni zapisano v njegovem, skoraj mladostnem obrazu. Rodil se je v Bušnicah pri Dol. Toplicah, vendar ga lahko prištevamo med pristne Ljubljančane. V Ljubljano je prišel 1. 1876 kot izučni čevljar in nastopil je službo v stari bolnici na Dunajski cesti. V zavodu je kmalu napredoval za poslovođa in 1. 1883 se je osamosvojil. Celih 48 let je vodil čevljarstvo obrt, torej skoraj pol stoletja, a gasilstvu je ostal še del časa zvest.

Kot 20-letni fant je pristopil h gasilnemu društvu. K društvu ga je spravil znani ljubljanski obrtnik, ključavničar Anton Breskvar, ki je bil tudi sam pravi gasilec, eden prvih ljubljanskih gasilcev. Čeprav je bilo članstvo prostovoljno, ni bilo tako lahko postati član društva. Preden so novince definitivno sprejeli, se je moral primerno izveščati, da je lahko položil sprejemni izpit. Da so ga pa sprejeli v vajo, je moral prej predložiti prošnjo in o njegovem sprejemu je sklepal še odbor.

Ko je bilo orodišče pri mesarskem mostu

V prejšnjem stoletju, ko še ni bil sezidan Mestni dom, so imeli ljubljanski gasilci primitivno orodišče na tedanjem šolskem trgu pri lesenem mesarskem mostu. To je bila prav za prav le preprosta, preplazena lopa. V nji so spravljali dve ročni brizgalni in druge priprave. Kjer zdaj stoji poslopje Poštnih hranilnice pri Narodnem domu, so imeli lesen stolp, da so se vadili v njem plezanja. Pri njem so imeli pogosto vaje, toda le »na suho«. Ročne brizgale so moral pogosto tudi »ročno« prevažati. Konj društvo ni imelo. Zato je bila uvedena posebna navada, da so imeli ljubljanski kočijaži posebno dirko s konji k orodišču, ko je bil naznanjen požar. Kdor je bil prvi, je dobil 5 goldinarjev nagrade. Zato so bile tekme navadno zelo hude. Kočijaži so potem posodili konje za prevažanje brizgal.

Vsi najstarejši ljubljanski gasilci se še dobro spominjajo požara gledališča na Kongresnem trgu. Medic je pripovedoval, da je bila noč, ko je gorelo gledališče (od 16. na 17. februarja 1887), zelo mrzla. Gašenje ni bilo posebno prijetno, zlasti se, ker so brizgale stale precej blizu ognja. Padali so debeli utrinki in Medic se še dobro spominja, da si je moral tesno priviti ovratnik plašča, da mu utrinki niso padali za vrat. Voda v brizgalnah je naglo zmrzovala. Zato so potrebovali toplo vodo, a je ponoči niso mogli dobiti nikjer druge kakor pri peku v špitalskih ulicah. Gasilci so približno od polnoči do večera prihodnjega dne.

Dobro se še spominjajo nešteti drugih požarov; prejšnje čase je gorelo mnogo bolj pogosto kakor danes. Ivan Perme je pripovedoval, da je nekega dne moral gasiti kar štirikrat. Čim se je vrnil domov, že je zopet zagrmel strel na Gradu. Posebno pogosto je gorelo na Barju, skoraj vsak teden vsaj po dvakrat. Tudi na Igu je bil velik požar, ko je pogorela skoraj vsa vas. Pogosto je gorelo v Črni vasi, pa tudi v Mateno so hitei nekajkrat gasiti.

Naši gasilci so bili vsi delovni ljudje; ponedelki so bili zaposleni pri precej utrudljivi delu, a razen tega so imeli še pogosto požarno službo v gledališču. Te dežurne službe jim tedaj ni nihče plačeval. Pogosto so se pripetilo, da ta ali oni ni utegnil iti v gledališče, a je moral sam preskrbeti na-

mestnika in ga plačati. Ko je Medic imel nekega večera zopet službo v gledališču, je opazil skozi lino nad odrom, da nebo zelo žari na vzhodu. Gorela je tovarna za klet. Od službe v gledališču je pihel gasiti. Gasil je vso noč, a zjutraj je šel delat. Spominja se požara »rdeče fabrike« na Fužinah, požara v Janeschovi, poznejši Polakovi tovarni 1. 1903, ognja pri Mathianu na Dunajski cesti (kjer je bil ranjen načelnik stricelj) itd. Kako pogosto so bili pred vojno požari, sprevidimo že po tem, da je Ljubljansko društvo gasilo 1. 1910 549-krat. Naši gasilci so pa gasili tudi v drugih krajih, n.p. v Medvodah, v Kamniku, ko je eksplodirala smodnišnica, v Kranju, ko je gorela Pollakova tovarna itd.

Prej bo Ljubljana nazaj tekla

Do 1. 1899 je bilo pri ljubljanskem gasilnem društvu še uvedeno nemško poveljevanje. Tedaj se je za začel boj za slovenski jezik tudi pri tem društvu, ki je bilo ustanovljeno na podlagi kompromisa med Nemci (prav za prav nemškotariji) in Slovenci. Na občnem zboru 30. januarja 1. 1899 je bil sprosen predlog za slovensko poveljevanje. Maja ob gasilskem prazniku, ko imajo gasilci vsako leto mašo v florijski cerkvi, je bilo med slovensko in nemškotarsko skupino tako napeto razmerje, da sta obe skupini odkorakali k maši posebej. Tedaj, na zborovanju, so tudi glasovali o uvedbi slovenskega poveljevanja. Predsedoval je prvi predsednik ljubljanskega gasilskega društva Fr. Doberlet. Pred njim na mizi je bila položena gasilska čelada, kakor je običaj pri gasilskih zborovanjih. Doberlet je dejal: Prej bo Ljubljana nazaj tekla, preden bo vidiš komanda! — Ko so pa potem glasovali in so Slovenci zmagali z glasom večine, je Doberlet pograbil čelado in jo zopet položil; bil je premagan in je odstopil. Pritekle so mu solze — njegov čas je minil. Posebno zanimivo je, da je bilo tedaj društvo razpuščeno in zopet ustanovljeno. Pri novem društvu so pa imeli besedo Slovenci, ki niso več hoteli sprejeti med svoje vrste nemčurjev.

Ivan Perme — 59 let gasilec

Tudi Perme je dolenska korenina, a živi v Ljubljani že od 1. 1874. Rodil se je 23. decembra 1. 1854 v Velikem Ločniku pri Turjaku. Posvetil se je krojaštvu. Gasilstvo ga je zelo veselilo in je sam zaprosil za sprejem. Vpisali so ga 1. 1879, a definitivno sprejeli februarja 1880. Prošnjo za sprejem je bilo treba tedaj priložiti navrstveno spričevalo, pa tudi zdravniško spričevalo, kajti od gasilca so zahtevali, da je res zdrav ter čvrst kakor vojak. Kakor Medic in Fran Tomažič je tudi on gasil v zadnjem polstoletju skoraj vse požare v Ljubljani in okolici, kjer je pač nastopilo

Ljubljansko prostovoljno gasilsko društvo. Dobro se spominja večjih požarov tudi ob koncu prejšnjega stoletja. Seveda je gasil tudi pri gledališču 1. 1887. Delal je pri »vajarici«, ročni brizgalni št. 2, in še zdaj je ponosen, da mu voda v brizgalni ni zmrznila. Gonili so brizgalno neprestano kakor motor, in zato je plamen od časa do časa še bolj hušnil. Perme je nosil že tedaj lepo brado, a še sam ni vedel, kdaj mu jo je posmodilo. Ranjen je bil tudi na roki, drobne železa, ki ga je vrglo pri eksploziji, ga je ranil na roki. Perme je opazil, da je ranjen šele, ko je zagledal, da ima krvave hlače. Smeje je pripovedoval, da mu je zdravnik dejal, ko je prišel k njemu, zaradi obveze: Zakaj pa hodite k ognju!

Po letih najstarejši — Fran Tomažič

Tudi Tomažič je še korenjak, čeprav bo oktobra obhajal že 89-letnico rojstva. Sin je pač korenjakškega čolnarja, kakršni so že izumrli čolnarji, ki so vozili po Savi med Zalogom in južnim krajem v prejšnjem stoletju. Rodil se je 1. 1850 v Jablanici pri Litiji. Posvesta niso imeli. Oče je preživljal družino samo kot čolnar. Prevažal je žito in druge prideleke iz Banata po Savi

v Zalog. Iz Zaloga so blago vozili naprej v Trst vozniki. Tomažič se še spominja, kako sitno zanimanje je zbudil prvi vlak, ko je peljal skozi Zasavje; bil je še deček, ko sta šla z materjo gledat v Litijo čuden

voz. Potem je oče kmalu umrl. Maki si je poslej morala služiti sama grenak kruh pri kmetih in tudi France je moral iti služiti za pastirja. Pozneje je služil za hlapca in mlinarja, dokler ni vstopil v tovarno žganih pišaj in špirta v Ponovih. Ko se je tovarna preselila v Laško, je odšel v Ljubljano. Najprej je nastopil službo pri Kolerju, v novi pivovarni. Pripovedoval je, kako je moral pogosto delati podnevi in ponoči in da je delal med samimi Nemci, ki niso bili preveč prijazni. Približno 12 let je delal v pivovarni in medtem kratek čas na šelečevih, poznejši Polakovi tovarni. Bil je odprte glave, zato se je že v pivovarni naučil sreči strojem in v usnjari je bil strojnik. Celih 43 let je delal v tej tovarni. Upokojen je bil šele, ko je bil že 76 let star.

Hi gasilec je pristopil 1883. Nasvetoval mu je Janesch, njegov delodajalec, ki je bil podnačelnik društva. Društvo je dobilo parno brizgalno 1. 1881. Tomažič je kmalu postal strojnik tudi pri gasilski brizgalni, ki jo je zelo skrbno varoval, zato je pa tudi bila v obratu 40 let. Zdej počiva v tako zvani Meksiki, v mestni baraki ob Ahačevi cesti in Bohoričevi ulici. Prvo ljubljansko gasilsko društvo prav za prav nima doma, kajti Mestni dom v rosnici ni njihov dom; v njem imajo samo ahrambo orodja in zbirališče ob požarih. Baraka »Meksika« je prav za prav ljubljanski gasilski muzej.

Tomažič govori še o parni brizgalni z ljubeznijo kakor pravi strojnik. Če bi jo ob pravem času popravili, še vedno bi bila dobra. ... Nešteto krat se je sijajno izkazala in mnogo požarov se jim je posrečilo pogasiti ali vsaj omejiti samo zato, ker so imeli tako dobro brizgalno. Dobili so jo iz Monakovega. Tudi požar pri gledališču se jim je posrečilo omejiti samo zato, ker je bila parna brizgalna tako močna. Posebno se je zlasti bal trgovec Kastner, sosed gledališča, da bi se ogenj ne razširil na skladišče njegove specialne trgovine. V zalogi je imel mnogo petroleja in špirta. Trgovec je stregel gasilec z okreplili, da bi vztrajali. V začetku je stala parna brizgalna na levem bregu ob gledališču, a vredina je postala prevelika in začela je padati opeka. Tomažič je padel opeka celo na glavo, a pravi, da ni bilo hudega, ker mu je zvilno samo čelado — zato so brizgalno prepeljali na drugi breg in cevi potegnili čez Ljubljano.

Dobro se spominja tudi, kako so gasili v Kamniku smodnišnico. Začelo je goreti opoldne in Tomažič namesto, da bi šel kositi, se je odpeljal v Kamnik. V Mengšu so gasilce zaustavljali ljudje, češ ne pojdi, vsi boste mrtvi, kar pa gasilec ni prestrašil. Tudi tam se je parna brizgalna dobro izkazala in posrečilo pa se jim je požar omejiti, da se ni razširil na veliko skladišče vnetljivega materiala. Parna brizgalna je pa tudi že romala v Kranj, ko je gorela Pollakova tovarna. V Kranju so jo prepeljali z vlakom. Gorelo je silno, ko je ogenj zasegal mašč in druge lahke gorljive snovi, nakupčene v usnjari.

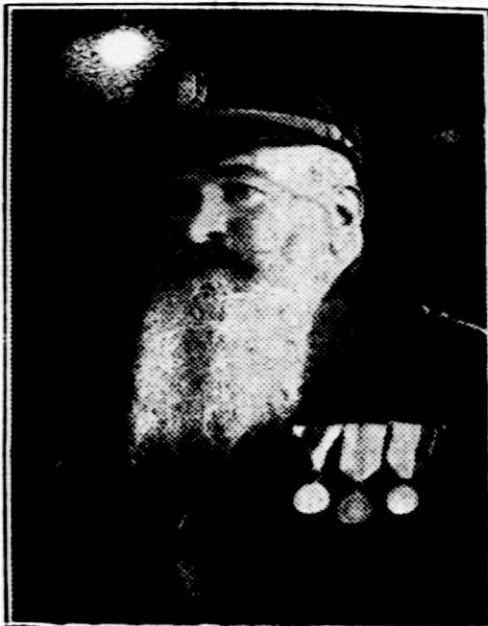
Tomažiča sem povprašal še, kako je kaj zadovoljen z zdravjem. Ne pritožuje se mnogo; včasih ga sicer precej muči revma-

tišam v nogi, a od časa do časa je povsem dober. Ko je pa bil mlad, se je sam temeljito pozdravil. V najhujši zimi si je napolnil rezervoar v tovarni z mrzlo vodo, skočil do vratu v ledeno vodo, potem pa ven in delat! Prejšnje čase so ga boleli zobne in imel je razne težave, poslej je pa bil vedno zdrav kakor pravi gasilec. Gasilci pač pomagajo drugim in sebi z vodo. Tomažiču bi nihče ne prisodil 89 let. ...

Toliko bi še lahko zapisal, saj si lahko mislite, koliko doživi gasilec v polstoletju! Marsikaj so povedali, a da so bili odklopani kot ljubljanski meščani za gasilske zasluge, so utajili, a zapisano je, da so Medic, Perme in Tomažič meščani. ...

Najmlajši izmed najstarejših Ivan Breskvar

Če že govorimo o najstarejših, ne smemo tudi pozabiti Ivana Breskvarja, ključavničarskega mojstra, nečaka enega prvih ljubljanskih gasilcev Antona Breskvarja. V primeri z Medicem, Permetom in Tomažičem je Breskvar, ki je zdaj predsednik nadzorne odbora — res še mlad; rodil se je 1. 1881 v Zadovru pri Ljubljani, torej tedaj, ko sta bila Perme in Medic že gasilca. Vendar je

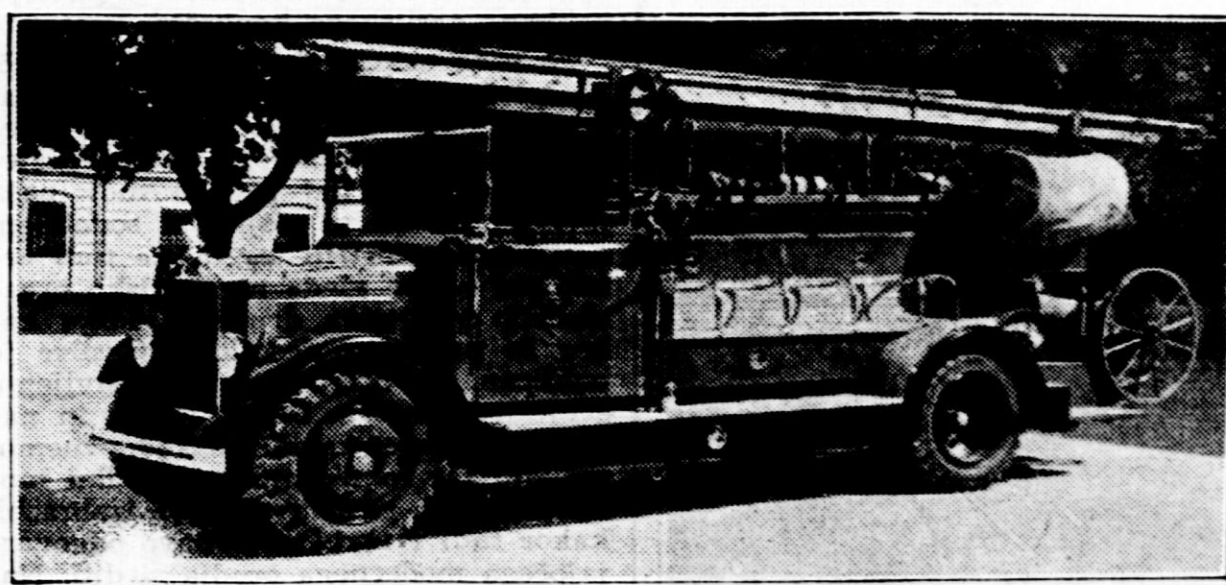
tudi Breskvar je že 39 let gasilec. Perme kliče Breskvarja za šalo fantek, Breskvar pa Permeta — poba. Vsi štirje so prav za prav gasilski mušketirji, nerazdružni prijatelji ter pravi gasilski tovariši. To je prijateljstvo, ki ga je utrdil ter očistil ogenj v pravem pomenu besede. Nobenega požara niso zamudili in povsod so bili v prvih vrstah. In vsak izmed njih je doživel toliko pravih gasilskih zgodb!

Breskvarjeva gasilska zgodba, ki pa ni gasilska latovščina, posebno zanimiva, se je pripetila na Lavrici, ko so gasili pri Lenčku decembra 1. 1906. Bil je hud mraz in voda je skoraj sproti zmrzovala. Breskvar je imel kmalu povsem zmrznjeno obleko. Toda to še ni bilo najhujše: ko je hotel prestopiti, se mu je zdelo, da je prikovani k zemlji. V resnici je k zemlji primrznil, kajti voda, ki se je cedila od cevi, je pri tleh sproti zmrzovala in led je pokril noge, da so običale v ledenem oklepu. Tovariši so odtrgali zaledenelega Breskvarja od tal in ga prenesli kot solni steber na toplo. Gasilcu nič ne škodi in tudi Breskvar je ostal zdrav.

Želimo, naj bi ostali naši gasilski mušketirji še dolgo vsi zdravi — še dolgo vsi pravega gasilskega zdravja!

Naše poklicno gasilstvo

Poklicne gasilce smo dobili v Ljubljani šele pred 17 leti

Moderni avto ljubljanskega prostovoljnega gasilske čete

Poklicno gasilstvo se je v Ljubljani rodilo kmalu po prevratu. Leta 1920 je naročil tedanji župan dr. Ivan Tavčar zdaj tudi že pokojnemu Francu Barletu, naj izdela načrt za modernizacijo ljubljanskega gasilstva in za ustanovitev stalne gasilske straže. Načrt je bil izdelan že v januarju 1921, zaradi spremembe občinske uprave pa je moral čakati skoraj polnoročno leto na uresničenje. V maju 1922 je končno imenoval župan dr. Perič magistratnega oficijala, ranjkega Janeza Kolesa za gasilsko referenta, dva meseca pozneje, na dan 31. julija, pa so bili imenovani prvi poklicni gasilci. S tem je bil podal temelj nadaljnjemu razvoju in je baš te dni poteklo 17 let, odkar imamo v Ljubljani poklicne gasilce.

Osebe v začetku ni bilo številno, kajti poklicna četa je štela samo 8 gasilcev in 2 reševalca (Zdravič in Kumelj), ki sta vozila še konjsko vprego, ki pa ni bila v celoti last mestne občine. Konje je dal na razpolago pokojni Josip Turk, vozovi pa so bili občinski. Kakor danes, so namreč že od vsega začetka poklicne gasilce uporabljali tudi za prevoze bolnikov in ponesrečencev.

Število poklicnih gasilcev so morali kmalu zvišati na 16. V letih od 1926 do 1927 so morali spet osebe pomnožiti in se je njih število gibalo med 19 in 24. Danes šteje poklicna gasilska četa 31 moči, pri čemer je všteti telefonist in častniški zbor.

Gasilci so prvo leto razpolagali le z orodnim avtomobilom, ki je kljub čestiljivi starosti še zdaj v uporabi. Prvo motorno brizgalno so naročili pri tvrdki Rosenbauer v Lincu 1. 1922, prispela pa je šele naslednje leto. Vozni park je naglo naraščal. Pomembna pridobitev je bila leta 1932, ko je mestna občina nabavila v Ulmu od tvrdke Magirus 30 m dolgo vrtlovo lestev. Lani smo dobili najmodernejši gasilni avto znamke Gräf & Stift z dvema

spalnici in enako tudi stanovanja za posočene člane poklicne gasilske čete. Velika važnost se je polagala na zaposlitev osebja v času, ko ni požarov in reševalnih voženj. Z 1. 1923 so poklicni gasilci začeli z odkopavanjem zemljišča za Mestnim domom, da so dobili prostor za postavitev misarske, strgarske in ključavničarske delavnice, ki so jih dokončali 1. 1924. Pozneje so nabavili še potrebne stroje. V teh delavnicah izvršujejo dela in popravila v prvi vrsti za poklicno četo in prostovoljno gasilsko četo župe Ljubljana mesto.

Alarmiranje gasilcev je bilo v začetku dokaj staroversko. Po starem gasilskem redu iz 1. 1870, ki je še danes v veljavi, je začelo najprej na gradu biti plat zvona, nato pa je dal grajski čuvaj znamenje s strelom iz topa in sicer za notranje mesto 3, za predmestje 2, za okolico pa en strel. Zdej je to streljanje namenjeno v prvi vrsti prostovoljnim gasilcem, ker so poklicni itak stalno pripravljeni. Leta 1937 je dobil gasilski urad telefonsko centralo, ki ima neposredno zvezo s prostovoljnimi gasilskimi četami Ljubljana-mesto, Brdo, Vič, Dravice, Sp. Siska, Zg. Siska in pa seveda tudi s gradom. Obstojajo tudi signalne naprave, ki takoj alarmirajo avtomatično vse gasilce.

30 m dolga Magirus lestva iztegnjena, ob nji Mestni dom

Tudi reševalni oddelček se je moderniziral. Poklicna gasilska četa razpolaga danes z modernimi pripomočki, ki so potrebni za reševanje ponesrečencev zaradi električnega toka, zastrupitve s plinom ali utoplencev. V ta namen imajo posebno pripravo za oživljanje, tako imenovani Pulmotor. Enako dobro so poklicni gasilci opremljeni za gašenje požarov. Sleherni ima masko proti dimu, kakor tudi ne manjkajo azbestne obleke, ki varujejo pred ognjem in strupenim plinom. Za gašenje v notranjosti gorečega poslopja razpolaga poklicna četa s štirimi dihalnimi aparati in še z drugimi modernimi pripomočki. Spomladi so vsi dobili nove čelade, kakršne predpisuje novi zakon in bodo z njimi kot edina četa nastopili na kongresu. Razen strokovne izobrazbe imajo vsi tudi izpite bolničarskega tečaja Rdečega križa, letos pa obiskujejo šofersko šolo, tako da bodo vsi imeli tudi šoferski izpit. Z ustanovitvijo stalne plovilne šole v kopališču Ilirije, je bilo gasilec omogočeno poseganje v plavalnega tečaja, kjer se zlasti uče reševalnega plavanja. Več članov je že s uspehom dokončalo tečaj, zadnjega, ki traja še zdaj, pa spet obiskujejo štirje člani poklicne čete.

Odkar obstoja poklicna četa, je pomagala pri skoraj 900 požarih, reševalnih voženj pa je imela do danes okrog 35.000, pri čemer niso prevažali samo bolnikov iz najoddaljenejših krajev dravske banovine, temveč celo iz inozemstva, kakor iz Gradca, Celovca, Opatije itd.

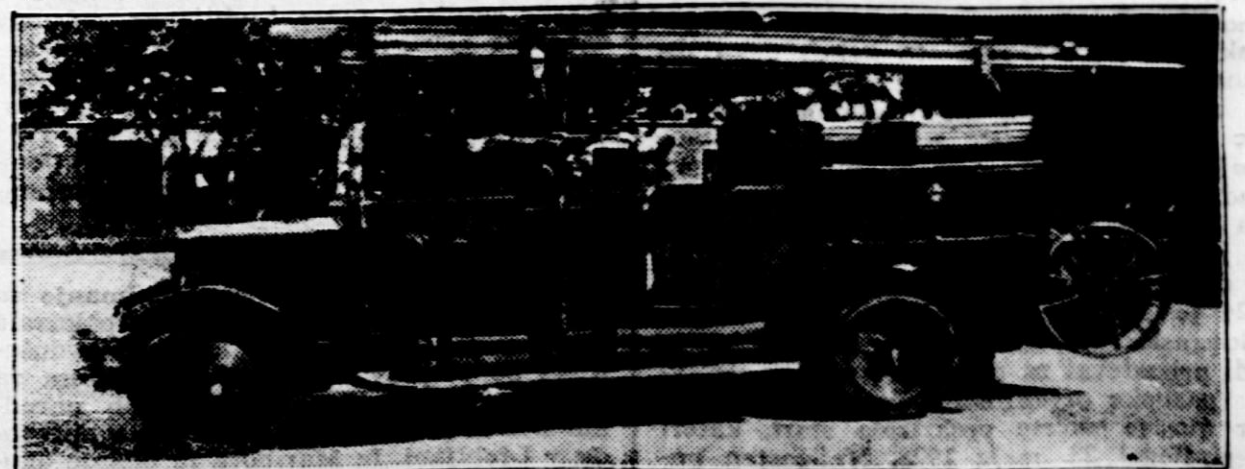
Za zaključek naj omenimo še dosedanje vodje čete poklicnih gasilcev. V prvih letih jim je načeloval pok. viš. nadzornik Janez Kolesa, od 1. 1924 do 1925 mestni komisar Franc Čehun, od 1. 1925 do marca 1933 gasilski vodja Janez Furlan, od 1933 do 1936 Engelbert Gostiša, za njim pa do danes spet Janez Furlan.

Iz Radovljice

— Za gasilski kongres v Ljubljani se pridno zbirajo gorenjske narodne noše. Povsod se sliši razgovor o kongresu in ljudje komaj čakajo poročil iz časopisov, ker jim izredno zanima pomen in obseg tega kongresa, ki kaže gasilstvo v njegovem razmahu in moči. Prijavljenih imamo že 120 udeležencev kongresa.

Iz Kamnika

— Kamnik ima prijavljenih blizu 600 udeležencev za gasilski kongres. Posebna skrbnja bo pripela v Ljubljano v narodnih nošah. Prostovoljna gasilska četa Vir treh let prej pridno za nastop pri tekmah na skakalnici v Ljubljani. Kamniški okraj bo tudi takrat s častno udeležbo dokazal svojo važnost in svrsto gasilski ideji.

Avto gasilne čete v Ljubljani

Že pri Rimljanih organizirani gasilci — in kako se je gasilstvo razvijalo do danes

Kdor bi hotel napisati zgodovino gasilstva, bi moral pisati hkrati zgodovino ognja, kajti ogenj in gasilstvo sta najbrž skoraj enako stara — odkar pač človek pozna ogenj. Vendar je zgodovina gasilstva tesneje povezana z ognjem šele od tedaj, ko se je človek obogatil s pojmom — požar. Vsa boj s požari je že gasilstvo. In čim smotnejši je ta boj, tem bolj prihaja do izraza organizirano gasilstvo. Proti elementarnim nesrečam — in požari so pač tudi elementarne nesreče — proti zlonam, ki jih ljudstvo imenuje šibe božje, je ostalo človeštvo najdel brez moči in je še pogosto tudi dandanes, n. pr. proti potresom, povodnjim, viharjem itd. čim popolnejše je pa organizirana človeška družba, ki jo imenujemo država, tem močnejši postaja tudi človek ter se izvija iz suženjstva naravnih sil in usodnih iger naključij; človek postaja gospodar sveta s silo organizacije in razuma. Tudi boj proti požarom je del splošnega človeškega boja proti zlu, proti nepravilnostim, naključju — proti sovražnim naravnim silam.

ZACETKI GASILSTVA

PRI RIMLIJANIH

Bolj bi se morali čuditi, če bi Rimljani gasilstva ne poznali, kakor da so imeli že pred začetkom našega stotletja organizirano gasilsko službo. Rimski državci so bili vendar svetovna in v resnici stajana organizacija, ne le v vojaškem pogledu. Dovolj je znano, da so Rimljani v marsičem bili naprednejši od sodobnikov srednjega veka, da so bila n. pr. njihova mesta v urbanističnem pogledu za več kulturnih stopenj popolnejša od srednjeveških mest. Samo po sebi se razume, da so Rimljani poznali uničujočo silo ognja, saj je bil ogenj prav za prav že od njega dni tudi vojno sredstvo, ki so se ga posluževali barbari in civilizirani narodi. Toda narodi, ki so žele zidati mesta, so se požara morali še bolj bati kakor barbari — ker so se pač bali za svoja mesta. Znal so presoditi silne napore in žrtve za ustanavljanje mest, njihovo rast ter izpolnitev, in se zavedali, kako hitro vse to uniči ogenj, najstrašnejši sovražnik človeškega ustvarjanja ter grobar civilizacij.

Rimljani pa seveda niso bili prvi civiliziranci v tem smislu; Asirci, Babilonci, Fenicanci, Egipčani itd. so bili pred njimi. Zato ne moremo odgovoriti z zanesljivostjo, ali so bili Rimljani v resnici prvi, ki so se bojevali z ognjem organizirano, premišljeno ter smotno. Vemo samo, da so Rimljani imeli organizirane gasilce.

ZACETKI RIMSKEGA GASILSTVA

Kako je bilo gasilstvo organizirano v najstarejši rimski dobi, ni znano. Zanesljivo pa je, da so Rimljani imeli že tedaj varstveno policijo, ki je morala sicer skrbeti za prometno varnost in ji je bilo poverjeno nadzorstvo nad trgov in ljudskimi igrami, a najbrž so spadali pod njeno pristojnost tudi požari. Začetki smotnega, organiziranega rimskega gasilstva pa segajo v čas zadnjih desetletij pred začetkom našega stotletja, ko je vladal Oktavijan (ali bolj znan pod imenom Avgust). Oktavijan je ustanovil posebno vojaško enotico, ki se je posvečala gasilstvu. To so bili čuvarji (vigiles), razdeljeni na manjše enote, razkrojene po Rimu. Vsaki enoti je bila poverjena gasilska, varnostna služba v dveh mestnih okrajih in je štela 1000 do 1200 moč. To so bili torej pravi gasilski bataljoni. Baje je bilo tedaj v Rimu 49 gasilskih čet, ki so šttele okrog 9000 vojaških gasilcev. Zai nam kronisti starega veka niso opisali marsičesa, kar bi nas dandanes posebno zanimalo. Tako bi naše gasilce bolj zanimalo, kako so n. pr. rimski gasilci skušali gasiti Rim, ko ga je zažgal Neron, kakor, kako je mesto gorelo...

GASILCI TUDI V POKRAJINSKIH MESTIH

Dokazano je, da so Rimljani imeli organizirano gasilstvo tudi v pokrajinskih mestih. Tudi v Emoni so imeli gasilce in čeprav viri molče o Celju in Petoviju, je verjetno, da je bila tudi v teh dveh mestih organizirana gasilska služba, saj je imelo n. pr. majhno mesto Flavio Solvo, kjer je zdaj Lipnica pri Gradcu, čeprav je štelo le nekaj tisoč prebivalcev, svojo gasilsko četo, kakor izpričuje neki star napis o imenovanju 100 meščanov za gasilce.

TUDI PROSTOVOLJNA GASILSKA DRUŠTVA PRI RIMLIJANIH

Čeprav je tudi organizirano prostovoljno gasilstvo že zelo staro in baje njegovi začetki segajo celo stoletje pred Kristusovim rojstvom, vendar tedanjih gasilskih organizacij ne moremo primerjati z dandanašnjimi. Zdi se, da so tedanje stanovske, celovske organizacije, ki so bile močnejše razvite sodelovalne kot organizirane enote pri gašenju požarov. Te organizacije so torej prevzemale dvojno nalogo, a gasilstvo je bilo najbrž postransko. Organizacija je bila sicer primerno prilagojena na zunanji in znotraj zahtevam gasilske službe. Te celovske organizacije so se v glavnem delile v fabre, ali rokodelce, ki so obdelovali trdo gradivo, les, kamen in kovine, dalje v centurije, rokodelce oblačilne stroke ali cumjarje, ki so baje gasili požare z mokrimi odeljani, in končno v dendroforje ali delavce, voznike in nekatere rokodelce lesne stroke (tudi dvjarje), ter v tignarje, stavbne rokodelce, zidarje in tesnarje.

Te organizacije so podpirale zasebniki in država zaradi njihovega udeleževanja v gasilski službi. Država je n. pr. opostila aktivne gasilce plačevanja nekaterih davščin, a razen tega je nudila v izkoriščanje gasilcem velika zemljišča.

Prostovoljni gasilci, člani celov, so se tudi marljivo vezbali za svojo gasilsko službo in gasilske organizacije na zunanji je bila v marsičem zelo podobna dandanašnjim društvom. Gasilci so imeli že tedaj nekakšne domove. Znano je tudi, da so Rimljani že poznali ročno brizgalno.

TUDI PROPAD GASILSTVA V SREDNJEM VEKU

Hkrati z rimsko državo so se zrušile mnoge njene ustanove ter civilizacijske pridobitve. Gasilstvo, ki se je pod okriljem stanovskih društev v rimski državi razvilo zelo lepo skoraj v vsaj državi, je začelo propadati, čim je začel razpadati stari družabni red. Z utrditvijo krcanštva so bile obsojene celovske družbe. Zapisani so jim premoženje in njihovi člani ni več podpiral. S propadom rimske civilizacije se začena tudi nova doba v stavbarstvu; rimskega arhitektura, pravokotnih mest z ravnimi ulicami in prostornimi trgi ni več in les začne izpodrivati kamen. Zato so bila srednjeveška naselja zidana brez enotnega načrta, stavbe so bile lesene, ulice ozke in vijugaste, da se je nudilo povsod dovolj paše za ogenj. V dobi mračnega praznoverja se je pa ljudem tudi zdelo greh bojevati se proti elementarnim nesrečam, ker so se jim zdele šibe božje, a božji volji človek ne sme nasprotovati. Zato je razumljivo, da v srednjem veku ni bilo organiziranega gasilstva. Zgodovina nam pripoveduje, da so tedaj pogorela mnoga mesta in celo po večkrat, nekatera celo do zadnje hiše. Med našimi mesti je postal večkrat žrtve požara zlasti Maribor; gorelo je v letih: 1438, 1450, 1613, 1530 in še pozneje pogosto. Ptuj je pogorel l. 1684, l. 1744 je pa pogorelo 79 hiš.

OBLASTNI UKREPI PROTI POŽAROM V SREDNJEM VEKU

Vendar se oblasti niso mogle sprijazniti s tem, da je požar vedno le šiba božja ter da ne smemo nasprotovati božji kazni. Zato so izdajale varnostne odredbe, da bi vsaj s predpisi nekoliko omejili nekoliko številne požare. Prve ukrepe proti požarom v Avstriji zasledimo v 13. stoletju. Vojvoda Friderik je podelil Dunaju več privilegijev in med njimi je tudi zanimalo določilo, da mora meščan plačati funt denarjev, če opazi plamen nad njegovo streho. Te globe je pa bil nesrečni meščan oproščen, če mu je hiša tudi v resnici pogorela.

Prve zanesljive vesti o požarnih redih izvirajo šele iz 14. in 15. stoletja. Ti požarni redi določajo, kako je treba naznanjati požare, vzdrževati red v mestu, da ne pride do ognja in kako morajo biti meščani pripravljeni za primer požarov. Požarni redi so bili osnova za ponoven razvoj gasilstva, kakršno je propadlo z rimsko državo. Pri tem je zlasti zanimivo, da so gasilsko službo v mestih v srednjem veku začeli prevzemati cehi; tudi v starem veku je bila gasilska služba organizirana po stanovskih društvih. Požarni redi so namreč predpisovali za posamezne vrste rokodelcev značajni obriti primerno gasilsko službo. Gasilstvo je bilo tedaj organizirano od zgoraj, po mestnih svetih in vodstvo gašenja je bilo prepuščeno županom ali mestnim sodnikom.

Tedajni požarni redi se nam zde seveda smešni zaradi nekaterih čudnih predpisov, vendar lahko sprevidimo, da so bile tudi nekatere, nam težko razumljive določbe smiselne. Tako je bilo n. pr. v požarnem redu mesta Bremena predpisano, da mora, kdor prvi opazi požar, napraviti velik hrup ter klicati na pomoč, sicer bo kaznovan z denarno globo.

Srednjeveška mesta so dobila sorazmerno zgodaj požarne redje. Nekateri trde, da je Dunaj dobil požarni red že l. 1278 ter da ga je izdal cesar Rudolf I., drugi pa temu ugovarjajo, češ da za to ni nobenih dokazov. Dokazano pa je, da so dobila po požarne redje naslednja mesta v letih: München 1370, Köln 1403, Bremen 1433, Stuttgart 1492, Erfurt 1429, Nürnberg 1449, Frankfurt 1458 itd.

S samimi požarnimi redi pa seveda niso mogli preprečiti velikih požarnih katastrof in pogorelo je nešteto mest tako, da ni ostal kamen na kamnu. Tudi večina naših mest je večkrat pogorela.

PRI NAS PRED ORGANIZACIJO GASILSKE SLUŽBE

Požarni ali gasilski red, ki ga je baje izdal cesar Rudolf I. za Dunaj l. 1278 — kakor nekateri trde — je bil izdan po velikem požaru na Dunaju; l. 1276 je namreč pogorelo skoraj vse mesto. Posledje so bile izdane v Avstriji kmalu številne gasilske odredbe. Najpopolnejši gasilski red je baje izdala Marija Terezija l. 1789. Na ozemlju Kranjske je izšel prvi gasilski red l. 1785. Posebno zanimivo je, da je bil objavljen v slovenščini. Prva prostovoljna požarna bramba v Avstriji je bila ustanovljena v Schwatzu na Tirolskem. Gasilska društva pri nas so se sorazmerno mlada ustanova. V Avstriji jih je bilo do l. 1860 komaj 5, a potem so se začela naglo množiti in v letu ustanovitve prvega gasilskega prostovoljnega društva v Ljubljani, 1870, jih je bilo v vsej državi že 381, a l. 1910 okrog 10.000. Na Kranjsko jih je odpadlo 192 s 6000 člani. K temu naj primerjamo številke o naši gasilski armadi lani: v dravski banovini je bilo lani 26 gasilskih žup s 953 četami in 31.690 člani.

Tudi v Ljubljani so bili pogosti požari v prejšnjih stoletjih in nekajkrat so skoraj povsem pogoreli najstarejši mestni deli. Zato si je mesto seveda prizadevalo, da bi vsaj nekoliko odpravilo nevarnost požarnih katastrof. Že pred francosko okupacijo so bile izdane številne varnostne odredbe proti požarom in mesto je precej žrtvovalo za izpolnitev gasilske službe, ki je bila tedaj še predvsem prepuščena, kakor navadno v mestih, mestnemu svetu in meščanom samim, kakor je pač prepisoval požarni red. Ko so prišli Francozi, so dovolili iz mestnih sredstev za gasilsko službo znesek 1200 gold.

Stalna požarna straža je bila uvedena na gradu že dolgo. To ni bila nobena novotarija, saj so že srednjeveška mesta imela v stolpih mestnega obzidja ali v gradovih čuvaje, prav za prav stražo, ki so imeli nalogo paziti ali se bližajo sovražnik in hkrati tudi bedeti nad varnostjo mesta pred požari. V prejšnjem stoletju sta bila v Ljubljanskem gradu še dva požarna čuvaja. Požare sta naznanjala ne le s topovskimi streli, temveč tudi z optičnimi signali. Podnevi sta izobešala na tisti strani stolpa, ki je bila najbližja proti kraju požara, rdečo zastavo, ponoči pa rdečo luč. Razen tega sta bila plat zvona. Dokler je požar narasčal, so bili udarci zvona hitrejši, ko je pojemal, počasnejši. Veliko razburjenje je nastalo v mestu l. 1819, ko je strela sprožila, na Gradu francoski top. Meščani so mislili, da gori, nikomur pa tudi ni prišlo niti na misel, da je top sprožil kdo drugi, ne čuvaja. Zato sta se čuvaja komaj zvrzila, ker so ju dolžili, da za šalo vznemirjata mirne meščane.

Oblasti je skrbelo, če se meščani drže predpisanege reda in pregledi gasilnega orožja, ki so ga morali imeti vsi hišni posestniki — pač predvsem vedrice in lestve — so bili pogosti. — Zanimiva je tudi odredba iz l. 1824, da se mora ustanoviti mestna zavarovalnica za zavarovanje proti ognju, odtodno, naj se meščani zavarujejo pri obstoječih zavarovalnicah. Toda zavarovalno se je samo 217 posestnikov za skupno vsoto 171.475 goldinarjev.

ZACETKI GASILSKE ORGANIZACIJE V LJUBLJANI

Vsega tega, kar je mesto storilo za varnost pred požari pa se ne moremo tmenovati prave organizirane gasilske službe po dandanašnjih pojmihi. Šele l. 1861 je prevzel organizacijo gasilstva v Ljubljani magistratni svetnik Iv. Guttman. Vodstvo teh prvih, res pravih gasilcev je pa prevzel župan Miha Ambrož. Vendar je ta organizacija še občutno šepala in pomanjkljivosti so se pokazale skoraj pri vsakem požaru. Sprevideli so, da bo treba organizacijo gasilstva poveriti organizacijam z discipliniranim članstvom. Takšnih organizacij pa tedaj še ni bilo mnogo. Misel, naj bi bila gasilska služba prepuščena zasebnim društvom, je menda izhajala še iz starih skušenj o organizaciji gasilske službe po celovskih društvih. Magistrat se je obrnil na Južnega Sokola in Turnverein, ali bi prevzela gasilsko službo. Turneri so ponudbo odbili, kdove iz kakšnih razlogov. Južni Sokol je pa ustanovil l. 1863 prvo požarno brambo v Ljubljani. Vendar tej ustanovi ni bilo sojeno dolgo življenje. Kmalu so ji začeli metati polena pod noge, oblasti ji niso bile naklonjene in turnerji so rovarili po svojih najboljših močeh. Organizacija gasilstva pod okriljem Sokola se ni mogla razviti, razmere zato niso bile ugodne.

L. 1869 se je župan dr. J. Suppan lotil priprav za ustanovitev gasilske organizacije. Posrečilo se mu je zbrati dovolj moč, ki so se navduševali za gasilstvo in 30. marca l. 1870 je bil ustanovni občni zbor Ljubljanskega gasilskega društva. Za načelnika je bil izvoljen tovarnar pohištva Franc Doberlet, Trnovčan. Doberlet ima nedvomno zaslugue za organizacijo našega gasilstva in nekateri ga celo imenujejo očeta kranjskega gasilstva, a naši najstarejši gasilci ga nimajo v najboljšem spominu zaradi njegovega nemakularstva, kajti Doberlet je bil hud nasprotnik uvedbe slovenskega poveljevanja.

KOMPROMIS MED SLOVENCI IN NEMCI

S sestavo odbora prvega ljubljanskega prostovoljnega gasilskega društva ljubljanski narodnjaki niso bili posebno zadovoljni. Odbor je bil namreč sestavljen po kompromisu med Slovenci in Nemci. Trenja med obema skupinama so se pokazala kmalu, a do odločilnega spora je prišlo šele l. 1899. Kmalu po ustanovitvi so se Slovenci postopno začeli umikati iz društva in na njihovo mesto so se vrtnili turnerji. Vendar je bila l. 1899 slovenska skupina tako močna, da je zmogla ter prodrla s predlogom po slovenskem poveljevanju. Doberlet se je moral umakniti in funkcijo načelnika je prevzel Ludvik Strlečič (v starejših zapisih Stricel), ki je vodil društvo do l. 1913.

Nekaj zanimivih števil o gasilstvu

Moč in pomen gasilske organizacije pri nas nam lahko stvarno prikažejo te številke. Posebej o požarih v zadnjih letih govorimo v posebnem članku; tu navajamo številke o splošnem gasilskem udeleževanju, ki kažejo ne le kvantiteto, temveč tudi kvaliteto moči gasilske organizacije.

Ob letošnjem občnem zboru je bilo v Sloveniji 26 gasilskih žup s 953 četami in 31.690 člani. Večina gasilskih čet je seveda prostovoljnih; v Sloveniji pa imamo še 6 industrijskih čet, 2 zavodni in eno poklicno.

Lani so gasilske čete imele 4347 redovnih vaj (manjkajo podatki za 42 čet). Vaje so trajale skupno 9491 ur. Orodnih vaj je bilo 5256; trajale so 9184 ur. Strokovnih predavanj je bilo prirejenih 1042 in skupni čas predavanj znaša 1646. Gasilske čete so sodelovale pri 267 vajah za reševanje pri letalskih napadih.

Gasilski samarijanski oddelki štejejo nad 2000 članov in so precej dobro opremljeni s sanitetnim materialom in reševalnimi avtomobili. Lani so samarijanski oddelki pomagali v 7963 primerih. S svojimi avtomobili so prepeljali 7863 ljudi in prevozili skupno 78.057 km. Pri tem so pa vsi ti podatki poklicne gasilske čete v Ljubljani; prepeljala je 4185 ljudi in prevozila s svojimi avtomobili 38.778 km. Samarijanskih naraščajnikov je nad 1000.

Gasilske čete so lani priredile 306 gledaliških predstav, 72 koncertov in 256 predavanj.

Gasilci morajo prirediti tudi zabavne prireditve, da dobe tako dohodke za nabavo orožja in vzdrževanje gasilske opreme. Če bi prejimali dovolj podpore, bi jim ne bilo

RAZVOJ SLOVENSKEGA GASILSTVA

Šele z nastopom štrilca se začne pravi razvoj slovenskega gasilstva v Ljubljani. Društvo s popolnim slovenskim vodstvom je začela takoj nasprotovati avstrijska gasilska zveza. Ko je društvo napovedalo gasilski kongres ob priliki otvoritve Mešnega doma, je zveza udeležbo odpovedala. Kljub temu je bil prevzem krasnega doma lepa slovesnost 7. in 8. septembra l. 1899; udeležili so se je tudi številni češki in hrvaški gasilci. Že na tistem kongresu je bila sklenjena ustanovitev Slovenske gasilske zveze.

Ko pa govorimo o razvoju slovenskega gasilstva, moramo predvsem omeniti, da je bil na štajerskem prvi pionir slovenskega gasilstva Josip Sirca, ki je že l. 1889 uvedel slovensko gasilsko poveljevanje v Zalcu. Ne smemo pa tudi prezreti, da je že l. 1888 Franc Doberlet ustanovil Slovensko deželno zvezo prostovoljnih gasilskih društev na Kranjskem. Ta zveza je štela l. 1913 že 185 društev s 5.941 člani. Na štajerskem sta delovali dve zvezi: Zveza slovenskih gasilnih društev za Spodnje štajersko (ustanovitelj Sirca), ustanovljena l. 1899, in Muro-polska gasilska zveza v Cenu pri Ljutomeru, ustanovljena istega leta (ustanovitelj Joško Rajh).

V novo razdobje stopa slovensko gasilstvo po vojni. Tedaj smo dobili izvrstnega organizatorja in strokovnjaka, moža, kakršnega je naše gasilstvo res potrebovalo. Franca Barleta. Barle je ustanovitelj Jugoslovanske gasilske zveze (l. 1919). Zveza je štela ob svoji ustanovitvi 239 društev s 17 župami, a že l. 1925 je združevala 457 društev v 31 župah s 15.000 člani. Gasilska društva spodnještajerskih mest so pristopila v gasilsko zvezo šele l. 1930, ko je bilo v nji združenih 37 žup s 675 društvi in z nad 20.000 člani.

ZAKON O ORGANIZACIJI GASILSTVA

15. julija 1933 je izšel zakon o organizaciji gasilstva v naši državi; z zakonom je dobila vsa banovina enotno organizacijo in v skupni organizaciji so poslej vključena tudi društva, ki prej še niso bila. Ob izidu gasilskega zakona je bilo v Sloveniji 44 gasilskih žup s 728 društvi in 22.000 člani. Jugoslovanska gasilska zveza Ljubljana, se je preimenovala 10. decembra l. 1933 na podlagi novega zakona v Gasilsko zajednico dravske banovine v Ljubljani.

Zdaj je že vsak 37. prebivalec Slovenije gasilec. Kako močno je razvito gasilstvo v Sloveniji, sprevidimo najbolje po tej primerjavi: dravska banovina obsega 6% površine Jugoslavije in 8% prebivalstva, ima pa 37% gasilcev v državi.

treba prirediti veselje, nad čimer se nekateri spotikajo. Lani so gasilske čete priredile 512 veselje, 142 srečelov in 209 tombol. Veselice je priredilo le 54% čet. Vse podpore in dohodki prireditev so lani znašali le 13.4 milijona din.

Oprema gasilskih čet lani je bila: 12.071 delovnih oblek, 18.270 paradnih oblek, 12650 čelad in 469 plinskih mask. Malih brizgal (berglov) so imeli 347, večjih ročnih brizgal 757 in motornih brizgal 484, med njimi 22 avtoturbink; ročnih aparatov za kemijsko gašenje je bilo 325 in 8 večjih aparatov za gašenje s peno; raznih cevi je bilo okrog 200 km; vseh lestev so imeli 1553, med njimi 2 avtomehanični, eno vrtilno na ročni pogon in 47 mehaničnih; gasilskih avtomobilov je 169; gasilskih domov in orodij je po vsej Sloveniji 683; sanitetnih omarij imajo čete 382.

Premoženje gasilskih čet znaša 54.199.317 din, dolgov pa 3.503.884 din.

Vodovodi so na področju 22% gasilskih čet, tekoča voda pa na področju okrog 80% čet.

Vseh požarov v dravski banovini je bilo lani registriranih po gasilski organizaciji 668. Največ požarov je bilo na področju gasilske župe Maribor desni breg, in sicer 64; na drugem mestu je gasilska župa Murska Sobota s 62 požari, na tretjem Ptuj s 53 požari in na četrtem Celje (52). Najmanj požarov je bilo na področju gasilske župe Logatec, samo 5, na področju škofje-loške župe 6, radovljiške pa 8. Te številke nam kažejo, da je največ požarov v okrajih z najgostejšo obiljenostjo in kjer je še vedno največ s slamo kritih streh in lesenih hiš.

Potreba po gasilski šoli

Naši gasilci potrebujejo gasilsko šolo. Potreba po njeni ustanovitvi se kaže od leta do leta bolj.

Morda bi kdo ugovarjal, češ, saj gasilske organizacije prirejajo številne tečaje, ki nudijo gasilec dovolj, da ne potrebujejo temeljitejše izobrazbe. Doselej je Gasilska zajednica priredila 20 poveljniških tečajev, in sicer po 6 v Celju in Mariboru in 8 v Ljubljani. Lani je bilo prirejenih skupno 16 tečajev (v Celju 4, v Mariboru in Ljubljani pa po 6). Izprašani so bili 604 kandidati in 540 jih je napravilo izpit, a za 373 čet bo treba še letos prirediti 7 ali 8 tečajev. Lani so porabili za poveljniške tečaje 95.461 din. Lani sta bila prirejena še dva tečaja za župske starešine, ki so se učili novega poveljevanja. Župe so priredile 17 tečajev: 9 strokovno tehničnih, 4 samarijanske in 4 administrativne.

Vendar te številke ne dokazujejo, da ni potrebna tudi gasilska šola, temveč, da je v resnici potrebna. Gasilstvo postaja veda in gasilske naloge zahtevajo čedalje popolnejšo strokovno izobrazbo od gasilcev. Zato so tudi potrebni vedno bolj številni tečaji. Značilno je, da gasilski zakon določa za gasilce tudi izpite. Če pravimo, da gasilstvo postaja veda, moramo pripomniti, da je v naprednejših državah že v resnici veda;

tako imajo na pr. v Nemčiji že doktorje gasilstva.

Dandanes mora dober gasilec temeljito poznati tudi najnovejše vrste gasilskega orožja in opreme, znati mora gasilsko takrodoslovno ved — fizike, kemije, elektro-tehnike, mehanike, primerno mora tudi poznati stavbarstvo, pa tudi zdravilstvo toliko, kolikor je potrebno, da lahko nudi pravično prvo pomoč pri nezgodah. Vse to znanje je teoretično, ki si ga zdaj gasilci pridobijo pri nas kolikor toliko na tečajih in nekateri posamezniki iz literature. Za praktični pouk je poskrbljeno precej zadovoljivo s pogostimi vajami, župnimi in četnimi.

Najpopolnejša gasilska oprema in praktično znanje sta še mnogo premalo za uspešno sodelovanje gasilsko službo; v dobi kemijskega ognja, neprestano naglo se razvijajoče tehnike in mehanike civilizacije so tudi gasilske naloge povsem drugačne, kakor so bile v časih, ko so požare gasili po večini samo se z vedri vode. Zdaj mora gasilec imeti vsaj tliko splošne izobrazbe, da bo lahko s pridom čital domačo strokovno literaturo ter se tako sam izobraževal. Na tečajih so naši gasilci pokazali izredno veselje do pouka in oklenili so se ga s verno marljivostjo ter vztrajnostjo. Šal imajo že

Predno greš spat

čisti zobe

Sargov

KALODONT

proti zobnemu kamnu

čaji kljub vsemu nekatere pomanjkljivosti ter ne morejo nadomestiti prave gasilske šole. Potrebne bodo tudi sicer poslej, ko bo gasilsko šolo že imeli, a le šola bo lahko dopolnila, česar tečaji ne morejo dati; prav za prav se bodo tečaji in šola medsebojno dopolnjevali.

Le prava, stalna gasilska šola bo lahko nudila posameznim gasilec, ki se bodo posvetili popolnejši strokovni izobrazbi, metodici, smotnosti ter globlje zaletu pouku, česar pač tečaji ne morejo, že zato ne, ker so prekratki. Gasilska šola bo lahko prirejala splošne in specialne tečaje. Središče bo gasilskega pouka ter oporišče razvoja nove vede tudi pri nas. Mnogo lažje bo zbirala učila, literaturo ter zasledovala razvoj gasilstva, kakor je to mogoče zdaj. Iz šole se bodo rekrutirali temeljito šolani gasilci, ki bodo lahko tudi sami širili med svojimi tovariši znanje ter uvažali nove pridobitve in izsledke gasilske službe.

Ustanovitev gasilske šole je lahko zagovarjati in lahko je tudi prepričati javnost o velikem pomenu in potrebi te šole; zato upamo, da ne bo ostalo samo pri zamisli po ustanovitvi gasilske šole, temveč, da bo do ustanovitve kmalu prišlo. Ovir za ustanovitev ni posebnih tudi s finančne strani. Potrebno je le razumevanje za stvar na pristojnih mestih.

Borba z dimom in plinom

Pri gašenju požarov se gasilci često izpostavljajo raznim nevarnostim, eden izmed njihovih najzavratnejših nasprotnikov pa so vsakako strupeni plini, nevarni zlasti zato, ker jih ni mogoče takoj opaziti in se zaradi tega gasilec ne zaveda preteče nevarnosti.

Moderna gasilska taktika uči, da je treba najprej napasti legio požara, ki je navadno v notranjosti stavbe, kjer je najbolj zadimljeno in tudi največ plinov. Ti plini so različni. Nekateri učinkujejo na kri, drugi na živčevje, kožo, pljuča ali želodec. Eden najbolj strupenih je ogljikov monoksid, ki se pri požarih poraja najčešče. Deluje na možgane in živce in povzroča strah, pozabljivost in omrtvičenje, razen tega pa je še hud krvni strup. Pri zastrupljenju s tem plinom je treba ponesrečenca takoj prenesti na sveži zrak in začeti z umetnim dihanjem.

Številke pomenijo: 1 do 3 traki za priročno sčeno, 4 nalivnica, 5 ocdilo

Prav nevaren je tudi ogljikov dioksid, ki sicer v manjših količinah ne vpliva kvarno na človeka, v večjih količinah pa povzroča omedlevice. Ker je podgorkrat težji od zraka, leži pri tleh, zlasti v jamah in kletih. Često se poraja v kletah, kjer vre most ali kjer gnijejo silve. Človek, ki stopi v klet, niti ne opazi, da je začel v območje ogljikovega dioksida. Nevarno mu zmanjka zraka, zvrta se mu v glavi in pada. Če ne pride pomoč takoj, je izgubljen. Pri reševanju je tudi v tem primeru postopati kakor prej, razen tega pa je treba ponesrečenca dovajati kilek.

Pri požarih v garažah, tovarnah ali čez gore gasilski aparati, se tvorijo uspalni plini. Prav nevarni plini se porajajo pri gorjenju filma, zvepla ali če se razlize po lesu soliterna kislina. Pri tem nastanejo dražljivi in razjedalni plini, izredno nevarni dihalnim organom. Ponesrečenca je potrebno popoln mir, umetno dihanje bi škodovalo, pač pa ga je treba zaviti v toplo odejo in takoj poklicati zdravnika.

Proti tem plinom uporabljajo gasilci maske in dihalne aparate. Prve ščitijo le, če je v prostoru vsaj še 15% kisika, če pa ga je manj, se je treba poslužiti dihalnih aparatov.

Za gasilce je plinska maska neprecenljivega pomena. Često edino ona omogoča pravilno gašenje in obvaruje gasilcu življenje. Zanimivo je, da so bili gasilci in vojaštvu prvi, ki so rabili maske. Plinska maska neprodušno zapira del obraza in je dostop zraka mogoč le skozi posebno cedilo, ki strupe zadržati in jih uniči, prečišči zrak pa dovaja pljučem. Plinske mask je več vrst, za gasilce pa prihajajo v poštev le take, ki ne propuščajo dima, gorilnih plinov in ogljikovega monoksida. V vojnem času bi seveda morale gasilske maske imeti cedila, ki bi v raznih imenovanih plinov zadrževala tudi vaje strupe. Naši gasilci razpolagajo danes s maskami, ki zadržijo tudi v močni koncentraciji do 20-krat

Najmanj 100 milijonov na leto darujejo gasilci narodu

Gasilstvo ni industrija, ni pridobitna gospodarska stroka, ne podjetje; prostovoljno gasilstvo je samo dobrodelna organizacija. Toda organizacija, ki samo daje in nič ne zahteva. Organizacija, ki je vedno pripravljena pomagati ljudem v največji stiski. Organizacija, ki ne dela s kapitali in ki nikjer ne išče zaslužka in ne dobička. Okrog 32.000 mož šteje naša gasilska armada. To se pravi 32.000 mož je v službi naroda ter blazno zgori iz nagiba, da bi pomagal ljudem v stiski, da bi jih obvarovali pred elementarnimi nesrečami in njihovimi posledicami.

Ta človekoljubna organizacija je pa v resnici najbolj produktivna narodna gospodarska stroka; ni sicer uvrščena med kmetijstvo, ne med trgovino in ne med industrijo. O nji vodijo račune menda le denarni zavodi — zavarovalnice. Toda predvsem same zase. Ali se še lahko primerja katehori gospodarske stroke z gasilstvom po svoji produktivnosti? Ali dela katera stroka z manjšo rezijsko in z večjim uspehom? Nihče ne plačuje 32.000 mož za njihovo, pogosto zelo nevarno in vedno naporno delo niti po 3 dni na uro. Ta ali oni prejme od časa do časa kakšno medaljo in časopisje omenja mimogrede njegove zasluge ob jubilejih ali smrti. Pač se pa pogosto kdo spotačne nad gasilskimi veselici, češ da so grdo narodno pijančevanje, da ljudje na njih nemiselno zapravljajo denar itd. Le redki priznavajo, da so gasilske prireditve potrebne zato, da rešna gasilska društva zbera skromna sredstva za izpolnitev svojega inventarja. Nekateri pa imajo toliko razumevanja do gasilskih potreb, da pravijo: češ, gasilske oredje to je gasilska stvar! Če hočejo imeti brizgalno, naj si jo kupijo!

Toda ob tej priliki hočemo navesti in nekaj števil, ki naj govore same in ki naj pokažejo, da je gasilska služba v resnici največja tlača narodu — delo brez plačila in pogosto brez priznanja.

Dovolj je, če navedemo nekaj števil iz zadnjih let, števil o požarih in preprečenih škodah, ki bi jo sicer utrpelo narodno gospodarstvo, če bi ne bilo požarovalnih gasilcev. In koliko ur so bili zaposleni pri tem produktivnem delu v boju z ognjem gasilci — brez plačila!

L. 1934 so prostovoljni gasilci v dravski banovini preprečili za 114 milijonov din škodo, ki bi jo sicer povzročili požari. Skupna škoda po požarih na zavarovanih poslopih je znašala 21.807.364 din, na nezavarovanih pa 2.648.180 din. Gasilci so skupno 3.767 ur.

L. 1935 je bilo na področju Gasilske zadnjice za dravsko banovino 783 požarov. Največ je bilo manjših požarov s povprečno škodo do 10.000 din, in sicer 46,7%. S škodo nad 100.000 din jih je bilo 19 (2,4%), a katastrofalni so bili trije požari. Največ požarov je nastalo zaradi nepazljivosti in po samovžigu — 180, ogenj je bil podtaknjen 151-krat, a pri 349 primerih je ostal vzrok nastanka požara neznan. Škoda na zavarovanih poslopih je znašala 26.318.606 din ali 94,3%, na nezavarovanih pa 1.583.825 din. Gasilci so gasili pri 761 požarih ali pri 97,2% vseh požarov. Skupno je sodelovalo 18.058 gasilcev in porabili so skupno 2.698 ur časa. Ponesrečilo se jih je 111. Razen tega so gasilci pomagali še pri 3 drugih nesrečah in 3 poplavih. S svojim delom so preprečili za okrog 120 milijonov din škodo. Ker je gašenje trajalo skupno 112 dni (ako podelimo ure gašenja na dneve), bi gasilci zaslužili okrog 40,5 milijona din po 20 din na dan.

Se več požarov je bilo l. 1936, in sicer 835. Gasilske čete so pomagale reševati pri 94,5% vseh požarov. Škoda na zavarovanih poslopih je znašala 17.380.046 din, na nezavarovanih 1.243.550 din. Malih požarov s povprečno škodo do 10.000 din je bilo 45,5% in skoraj prav toliko srednjih s povprečno škodo do 50.000 din. Pri gašenju so gasilci porabili 2.825 ur časa ali 118 dni. Ranjenih je bilo 68 gasilcev. Skupno so preprečili z gašenjem za 86.781.800 din škodo.

Predlanskim je bilo skupno 699 požarov, 288 malih in 331 srednjih. Škoda na zavarovanih poslopih je znašala 16.713.130 din, na nezavarovanih pa 1.316.080 din. Gasilci so porabili 2.596 ur časa pri gašenju. 44 se jih je ponesrečilo, med njimi 2 smrtno. Rešili so 80.755.000 din narodnega premoženja pred ognjem. Razen tega so gasilci sodelovali pri reševanju akcij v Trzinu, kjer so izkopavali pod snežnim plazom zaute smučarje. Pomagali so ljudem pri 5

poplavih in rešili velik mlin ter tako obvarovali še za milijon din škodo.

Lani je bilo na področju naše banovine 668 požarov, manjših 331 in srednjih 262. Med večjimi požari je treba omeniti požar pri opekarni na Viču. Lani so se našli gasilci še posebno izkazali, saj so obvarovali pred ognjem za okrog 200 milijonov din narodnega premoženja. Pri gašenju je sodelovalo 11.898 gasilcev in bilo zaposlenih 2154 ur, kar da 25.412.921 delovnih ur. Če računamo, da bi si gasilec zaslužil vsaj po 4 din na uro, kar nikakor ni pretirano pri tako težavnem delu, bi njihove plače morale znašati okrog 100 milijonov din. Ker pa to delo ni plačano, je treba računati, da so slovenski gasilci lani darovali narodu okrog 300 milijonov din.

K temu je zanimivo primerjati podporo za gasilstvo. Vse podpore so lani znašale z dohodki prireditelj vred 13,4 milijona din, to je komaj dobro polovico odstotka tega, kar so dali gasilci s svojim delom in požarovalnostjo splošnosti.

Lani je bilo na zavarovanih poslopih škoda zaradi požarov 23.420.042 din in 1.319.740 din na nezavarovanih. Pri gašenju se je ponesrečilo 45 gasilcev. Gasilske čete so pomagale gasiti skoraj pri vseh požarih, le pri 36 ne, ker niso bile dovolj zgodaj obveščene ali so pa bile preveč oddaljene od požara. Nekaj požarov lani, kakor pač vsako leto, tudi ni bilo javljenih in je treba računati, da je bilo skupno v vsej banovini okrog 800 požarov. Če vstojo registriranih požarov v vsej državi, se zdi, da je v Sloveniji izredno mnogo požarov. Toda moramo vedeti, da v drugih banovinah ne vodijo tako točne statistike o požarih in da tam najbrž še bolj pogosto gori kakor pri nas.

K temu delu naših gasilcev lani je treba še priložiti pomoč gasilcev pri 4 poplavih, reševanje pri zemeljskem plazju in pri dveh prometnih nesrečah.

Ta bilanca o človekoljubnem delu prostovoljnih gasilcev v naši banovini, je nedvomno dovolj zgornja ter prepričljiva, da so besede o gasilski požarovalnosti same na sebi nepotrebne.

potem naglo razvijala v slovenskih deželah in že l. 1888. je bila ustanovljena Slovenska deželna zveza prostovoljnih gasilskih društev na Kranjskem, in štela je 26 društev.

Kako se obvarujemo požara

Požari nastanejo največkrat zaradi ne previdnosti ali malomarnosti. Statistike dokazujejo, da bi bilo znatno manj požarov, če bi se ljudje ravnali po gotovih navodilih, ki jih v naslednjem kratko navajamo:

1. Pazi na ogenj v peči in štedilniku.
2. Peči ne postavlaj na leseni pod, dimnik naj bo brez razpok in naj se ne dotika lesenih sten in stropov, vratica se morajo dobro zapirati.
3. Pepel spravljal v zaprti pločevinasti posodi.
4. Ne vlijav petroleja, špirta ali bencina v peč ali celo na ogenj.

5. Pri sušenju perila bodi previden.
6. Ob goreči sveči ali zakurjeni peči ni čisti z bencinom.
7. Vžigalice in luči niso za otroke.
8. Ne kadil, kjer je prepovedano in tudi ne v postelji. Pazi, kam vržeš pepel in ogorek. Košara za papir ni pepelnik.
9. Z odprto lučjo ne hodi v kleti, ni podstrešja in v gospodarska poslopja.
10. Ne pozabi nikoli izkjučiti električnega likalnika in blaznice.
11. Električne vode naj napeljuje in popravlja strokovnjak.
12. Podstrešje naj ne bo skladišče vnetljivih snovi in stare sare.
13. Oljnatke krpe in predvse se lahko vžgejo samo po sebi, zato jih hrani v ognjarnih zaprtih posodah.
14. Selcherna hiša naj ima gasilni aparat, ki pa mora biti v redu.
15. V gozdu ne kuri, če že moraš, pa skrajno previdno.

Kako so gasili požare nekdanj in kako jih gase dandanes

Gasilstvo postaja vedno bolj na časih, veda po načinih ter izpolnitvah sodobnega gašenja požarov; iz primitivnega ter pogosto neuspešnega boja z uničevalnim elementom, iz gašenja brez uspešnih pripomočkov, brez izvežbanih gasilcev in smotnosti se je tudi gasilstvo v stoletjih izpopolnilo tako, da je postalo posebna stroka sama na sebi. Spreminjajo se pa tudi na loge gasilstva; tako n. pr. zahteva dandanes od gasilcev gašenje gozdnih požarov mnogo več kakor v davni, ko je še človek živel primitivno v gozdovih; njega dni je še napol divji človek zaklinjal ogenj, ko mu je sušilec iz podzemlje jame ter se razvijal v gozdu — tedaj je bil človek še povsem brez moči proti ognju, zato ni čuda, če so divjaki ogenj povzdigovali v božanstvo. V starih časih so ljudje skušali ogenj pogasiti, ko se je začel širiti v stropi, v gozdu ali na polju tako, da so mandrali po goreči travi ali udrihali po ognju z vejami. Dandanes pa gasilci gase požare v velikih mestih v nebotičnih višinah med nebom in zemljo ali v zaprtih prostorih opremljeni z dihalnimi aparati in oblečeni v azbestne obleke. Gase požare v rudnikih, v velikih industrijskih poslopih; gase požare petrolejskih vrelcev; gozdne požare gase s pomočjo letal, a med vojno rešujejo moderna mesta pred uničevalnim ognjem, ki ga pošiljajo sovražni letalci iz letal...

VODA — NAJSTAREJŠE GASILNO SREDSTVO

Pradžek je že spoznal, da mu je ogenj lahko največji prijatelj pa tudi najhujši sovražnik. Sprevidel je tudi kmalu, da ogenj najlažje ukroti voda, ko je videl, kako je ploha omejila gozdni požar ali ga celo povsem pogasila, požar, ki ga je zanetila strela. Od tega spoznanja do uspešnega gašenja je pa še velik korak. Sicer so začeli uporabljati že približno pred 350 leti pri gašenju požarov cevi, do uporabe polnejših gasilnih naprav, zlasti motornih brizgal na ni prišlo dolgo. Še pred 30 leti je bilo gašenje z ročnimi brizgalnimi najmodernejši način gašenja požarov. Na deželi so gasili po večini samo še s pomočjo voder ali škafov. Ta primitivni način gašenja še seveda ni povsem izumrl, čeprav ima pri nas še skoraj sleherna vas organizirane gasilce. Zelo star način gašenja je tudi uporaba kavljev, po več metrov dolgih, z ostro in kljuko okovanih drogov. S kavlji so podirali goreča ostrešja in zidove ter tako skušali požar zadušiti z razvalinami. To se jim je včasih tudi posrečilo, a navadno so napravili večjo škodo kakor bi jo ogenj sam.

no napravo na gasilski postaji, ki pokanje v katerem delu mesta gori. Razen tega so v uporabi tudi že avtomatske signalne naprave. Zdaj jih uporabljajo po večini le v tovarnah, skladiščih, razstavnih dvoranah in drugih pomembnejših poslopih. Signalna naprava se sproži, ko se temperatura v prostoru zviša do neke določene stopinje. V naših mestih še nimamo mnogo tako modernih signalnih naprav, ki bi avtomatično opozarjale gasilce na požare. Težko je pa reči, ali bodo gasilske postaje v naših mestih kdaj imele svoje oddajne radijske postaje za zvezo med gasilci na terenu in v gasilskih vozovih, kakršne imajo že gasilci v nekaterih veleimstih. Naglasi je treba, da moderne signalne naprave v večjih krajih nikakor niso luksuz, kajti, naj imajo gasilci še tako popolno opremo, najmodernejšo vozovo, brizgalne, lestve, aparate itd., jim to pogosto nič ne pomaga, če so o požaru prepozno obveščeni. Tragikomedično je bilo, koliko so gasilci grešili prejšnje čase prav v tem pogledu. Pred očmi si, kako so se pred desetletji pripravljali na gašenje požara, navadno šele tedaj, ko se je ogenj že zelo razbrazil. Najprej so se morali gasilci zbrati; že to je zahtevalo mnogo časa. Potem so morali izvežbi težko brizgalno iz gasilskega doma; to ni bilo tako lahko. Potem je pa bilo treba še poslati konje, ki jih je morda prav tedaj kmet uporabljal kje na polju ali drugje pri vožnji. Včasih so se tudi konji splašili, ko so jih vpregli v gasilski voz ali pa niso hoteli potegniti. Potem je pa bilo treba še pohititi k ognju. Precej časa je minilo še, preden so brizgalno pripravili, da je začela delovati in pripetilo se je tudi že, da po vseh teh pripravah brizgalna ni niti začela delovati, bodisi, da ni bilo vode v bližini, ali da je brizgalna nenadno pokvarila, bodisi, da je medtem že vse pogorelo.

Podobne težave se, žal, še pogosto pokažejo na deželi. V mestih je seveda nemerno bolj, saj imajo vsa večja mesta že

Zgodovinski razvoj gašenja in gasilskih aparatov

V davnih časih seveda niso razpolagali pri gašenju požarov s pripomočki, kakršne uporabljajo danes. Ravnali so se, kakor se zdaj slikajo gasilskega patrona sv. Florijana, to je, gasili so z vedri in škafi. V rimskih časih so uporabljali mehove, v katere so dovajali vodo po volovskem črevu. Prve zapise podatke o gašenju najdemo v starem veku. Kteribiju iz Aleksandrije, ki je živel 250 let pred Kristom, pripisujejo, da je izumil prvo brizgalno, ki je postala podlaga današnjim. Njegov učenec Heron je nato izpopolnil in opisal (Heronova buča). Heronov način je ostal dolgo časa v uporabi. Še v srednji vek so imeli brizgalne brez cevi in so zaradi tega morali gasiti tik ognja.

Razmerno pozno so se pojavile prve ročne brizgalne. Nemec Plattner iz Augsburga je leta 1518 položil temelj sedanjemu principu. Prve cevi pa je izdelal šele Van der Heyde v Amsterdamu l. 1690 in sicer najprej iz jadravine, nato pa usnjene, ki so jih spajali z zakovicami. Sedanji tkanec cevi uporabljajo šele od konca 18. stoletja dalje.

V drugi polovici 19. veka smo dobili prve parne brizgalne, ki so že imele precejšnje dejstvo. Obradale so se dolgo časa, vse dotlej, dokler jih niso izpopolnile centrifugalne brizgalnice ali kratko motorke. Slednje so se v Sloveniji prvič pojavile v letih 1908 do 1910. Svetovna vojna sicer ni mogla popolnoma ustaviti delovanja gasilcev, je pa močno zaježila razvoj gasilskega orodja. Po vojni se je tudi v tem pogledu obrnilo na bolje in so se zlasti v naših krajih vse gasilske čete za-

čele modernizirati in imamo v Sloveniji zdaj že nad 500 motorke.

Zadnje čase so tudi pri nas začeli uporabljati tako imenovano gašenje s peno, ki pa se zaradi visokih nabavnih stroškov in dragih kemikalij, ki so po tem načinu potrebne, še ne more razviti tako, kakor drugod po svetu. Gašenje s peno uporabljajo povsod, kjer se z vodo ne sme gasiti, n. pr. kadar gori mineralna olja. S peno gasijo tudi tam, kjer bi gašenje z vodo povzročilo preveliko škodo, n. pr. pri dragocenem pohištvu ali skladišču papirja itd. Pene so dvojne vrste, kemijske in zračne. Prva vrsta nastane na ta način, da se zmešata dva ali en prašek z vodo, pri čemer se tvori ogljikov dioksid. Tekočini pridenejo še razne sestavine, kakor sapunin in slična perila sredstva. Zračna pena je sestavljena iz penske substance, ki se v dotiku z vodo, ki teče pod velikim pritiskom v poseben ročnik, zvezan z ejektorjsko napravo, ki usrkava zrak, pretvori v zračno peno. Zračna pena je sestavljena iz 90% zraka, 9,5% vode in 0,5% penske substance.

Pri nas v Ljubljani razpolagajo z obema vrstama pokleni in prostovoljni gasilci, imajo ju pa tudi v vseh večjih mestih, kakor v Mariboru, Celju, Kranju. Pena gasi zlasti dobro zato, ker prepreči dostop zraku s tem, da odvzema kisik in goreči predmet skoraj popolnoma izolira. Izvrstna je tudi zaradi tega, ker se prilepi celo na strop.

Način gašenja se je od prvotnega načina znatno spremenil. Moderna gasilska taktika ne brizga več vode brezsmiselno od zunaj, temveč se skuša čim bolj približati

leglu požara. Če je le mogoče, poskušajo gasilci izvršiti notranji napad, kakor se to imenuje strokovno. Pri tem uporabljajo dimne maske in dihalne aparate s kisikom, ki delujejo tudi pod vodo, in pa azbestne obleke. V notranjšini goreče stavbe so seveda običajne cevi neuporabne in imajo v ta namen gumirane cevi z zapiralnimi ustniki, ki omogočajo gasilcu, da po volji zapre ali odpre dotok vode. Novejši so kombinirani ustniki, ki mečejo vodo v curkih ali pa jo razprše. Pri gašenju gorečih mineralnih olj rabijo samo razpršilne ustnike, ker na ta način iztisnjena voda bolj hladi in tudi bolj zapira dotok zraka. Za gašenje s peno so posebne priprave. V novejšem času se dobe tudi kombinirane, ki omogočajo gašenje z vodo ali s peno. V pristaniščih uporabljajo posebne čolne z velikanskimi motornimi brizgalnicami, ki mečejo po več kub. metrov vode na minuto.

V gasilski tehniki sta v navadi dva načina gašenja. V Franciji, Nemčiji, zlasti pa v Ameriki gasijo z mnogo vode in razmeroma malim pritiskom. Pri nas se je uveljavil tako imenovani dunajski način, kjer uporabljajo sorazmerno malo vode, a zelo velik pritisk in so tudi vse naše brizgalne zgrajene na tem principu. Dunajski način je za naše prilike najboljši ne le zaradi hribovitosti pokrajine, temveč še bolj zato, ker se da ogenj po tem načinu hitreje pogasiti. Učinek vode, ki udarja z veliko silo (zaradi velikega pritiska) na goreči predmet, je namreč znatno večji, čeprav je vodna količina manjša. V splošnem pa moderna tehnika zagovarja brizganje v žerjavico in ne v plamen ali dim.

Ko so bile v Ljubljani še slamnate strehe

V starih časih so se požarov bali v Ljubljani še mnogo bolj kakor dandanes, kar je razumljivo, saj so bile tedaj mnoge strehe krite s skodlami in bilo je še tudi precej slamnatih streh. Tudi lesene hiše niso bile posebnost. Če je izbruhnil požar v strnjem delu mesta, je bila nevarnost, da se razširi na cele mestne četrti. Ulice so bile ozke, da je plamen še tam lažje preskakoval s strehe na streho. Razen tega je tudi gasilstvo znatno zaostajalo za dandanašnjim, saj bolj razvito ni moglo biti, ko še niso poznali mnogih tehničnih pripomočkov. Pomisliti moramo tudi, da bi dandanašnji gasilci kljub najboljši opremiti še vedno težko zastavili širjenje požara, če bi začelo goreti v tesno strnjemem naselju z lesenimi hišami, s slamo in skodlami kritimi strehami in s težkim pristopom zaradi ozkih in vijugastih ulic.

Zato je bilo v prejšnjih stoletjih v Ljubljani več velikih požarov, ki jih upravičeno imenujemo pravo katastrofo. Pogoreli so cel mestni deli. O nekaterih požarih v Ljubljani v starih časih so se ohranili precej dobri opisi, vendar ne o vseh.

Po mnenju zgodovinarjev je bil najhujši požar v Ljubljani l. 1774. Izbruhnil je 28. junija in bešel je polnih 14 ur. Ta požar je bila zapisan v frančiškanskem dnevniku v Kamniku.

Iz tega zapisa izvem, da je tedaj pogorelo v Ljubljani nad 60 hiš v ribiškem predmestju, v Rožnih ulicah, v okolici Sv. Florijana in na Starem trgu 66 hiš in razen tega še semenišče, veliki kolegij razjezljivca, akademija (gimnazija), cerkev sv. Jakobova, sv. Florijana in sv. Rozalije. Ta cerkev je stala na pobočju grajskega hriba. Posebno veliko škodo je požar napravil v šentjakobski cerkvi. Uničil je mnogo kraljevskih slik, dalje dragocene zvone v obeh zvonikih (cerkev je tedaj imela dva zvonika) in šteli je povzročil velike škodo v veliki

knjižnici, ki so jo cenili na 60.000 goldinarjev. Meščani so bili še tem bolj prizadeti, ker je bil ta velik požar v zadnjih treh letih že tretji.

Pod razvalinami je še dolgo tlelo, tako da ognja niso mogli ukrotiti še nekaj dni. V tednu dni je potem še štirikrat gorelo na raznih krajih v mestu, ker ognja niso dovolj skrbno pogasili.

Zanimivo je, kako je ogenj nastal, kakor opisuje kronist. V Krakovem kot v ribji četrti ribe še posebno v časteh. Zenska je pekla na maslu ribe za gostijo na ognjišču pod širokim sajastim dimnikom. Hiša je imela slamnato streho. Kuharici se je po neprevidnosti vnelo maslo, ko je obračala ribo, zubelej je svignil v dimnik in ogenj se je kmalu razširil na slamnato streho. Ta opis je pač značilen, kako se je v tistih časih lahko razširil ogenj že zaradi kuharične ne previdnosti. Po zapisu torej moramo sklepati, da se je ogenj razširil iz ribiškega predmestja v samo mestno središče in celo na pobočje grajskega hriba.

Zaradi tako velike nevarnosti požarov je občina skrbela za varnost mesta pred ognjem z raznimi ukrepi. Že v prejšnjih stoletjih je imelo mesto čuvar na Gradu; moral je naznanjati, kakor še dandanes, če je začelo kje goreti. Posebej so skrbeli, da je bil grajski čuvar vedno čuječ. Kdaj so začeli z Gradu naznanjati požare v mestu in njegovi okolici s topovskimi streli, je težko ugotoviti natančno. Vemo pa, da so na gradu uporabljali štiri starinske topove, ki so zdaj shranjeni kot zgodovinska znamenitost v večji mestne hiše. Te topove so baje imeli Avstrijci v Italiji, ko so se tepli z Italijani in Piemontezci (Kronika iz l. 1935). Po teh vojnah so topove privedli v Ljubljano in jih pustili na Gradu. Ljubljanci so se posled tega topov kaj pogosto posluževali pri raznih slovesnih prilikah,

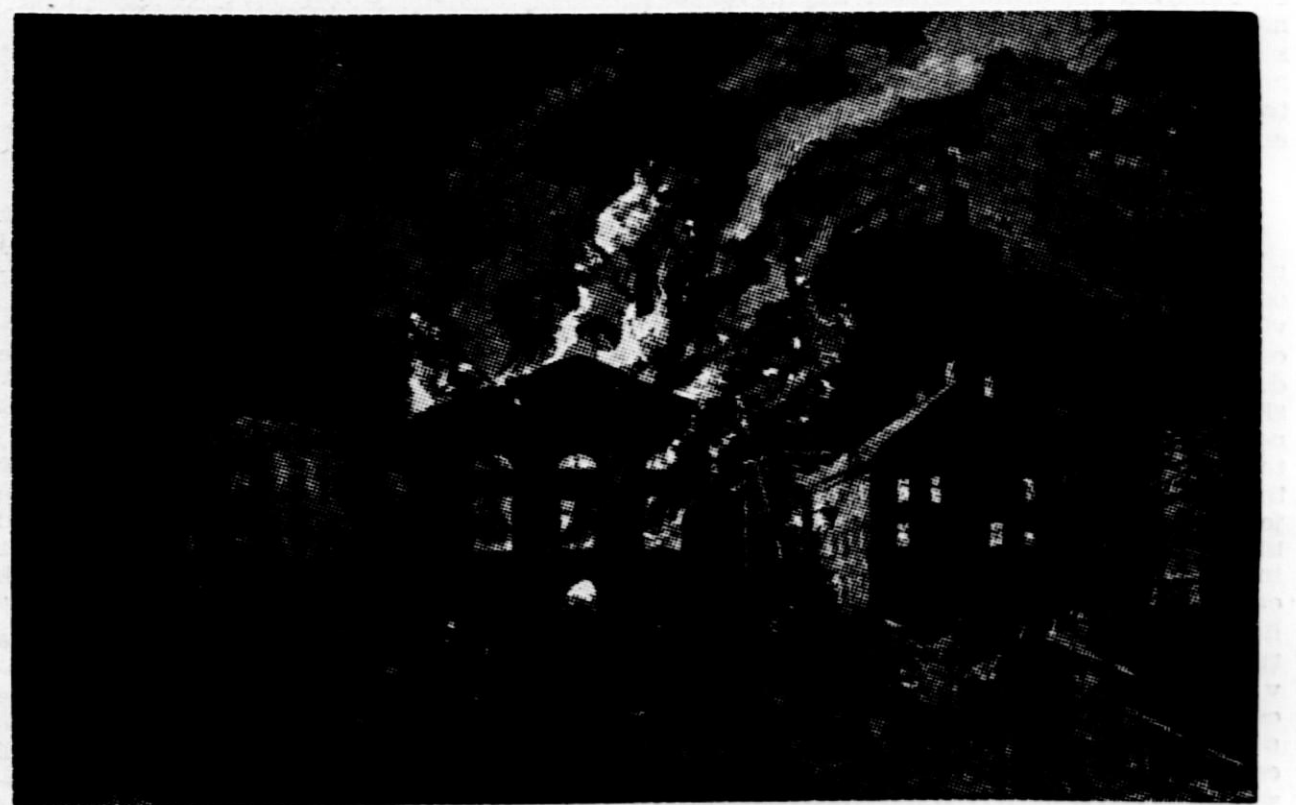
predvsem pri procesijah. Meščani so naročali streljanje s topovi na Gradu ob raznih večjih slovesnostih, predvsem pri cerkvenih. Topničarji so jim radi ustregli, a vsak strel je bilo treba primerno plačati, kar ni bilo poceni, saj je strel veljal goldinar. Zato je kmalu prišlo v pregovor, da z Gradu mečejo goldinarje, ko streljajo s topovi. Toda s topovi so naznanjali tudi požare in niso le povzdigovali z njimi slovesnosti. Kot zadnja sta streljala iz teh zgodovinskih topov na Gradu pri slovesnih in žalostnih prilikah mestna požarna čuvara Andrej Lukežič in Blaž Svetel.

Ko je v tistih časih izbruhnil v mestu požar, je moral pomagati gasiti sleherni mestni hišni posestnik s svojim orodjem. Posebni predpisi so bili v veljavi za obrtnike. Gašenju je poveljeval sam župan z mestnimi uradniki. Izmed tedanjega požarnega reda, ki je bil precej oster, je zanimivo, da je moral imeti vsak hišni lastnik pod streho z vodo napolnjeno kad.

Da je bila gasilska služba v Ljubljani precej dobro razvita že pred stoletjem, sprevidimo že po tem, da je bilo okrog l. 1815 v mestu 6 požarnih orodijšč ter da so imela javna poslopja vsaj po eno ročno brizgalno in po 4 usnjena vedra.

S topovskimi streli so baje začeli najprej signalizirati požar z Grada s starinskimi francoskimi topovi, ki so ostali tam po francoski okupaciji. Ogenj v mestu so naznanjali s tremi streli, v predmestju z dvema streloma, a v okolici z enim. Zanimivo je tudi, kako so pri požaru bili plat zvona: razširjanje ter naraščanje požara so naznanjali s hitrejšimi udarci, pojemanje s počasnejšimi.

Prave gasilske organizacije v Ljubljani ni bilo do l. 1870. Prvi odbor ljubljanskega gasilskega društva pod predsedstvom Fr. Dobrejškega se je sestavil prvič 30. marca 1870. Gasilske organizacije se je v desetletjih

Pred 50 leti je pogorelo staro ljubljansko gledališče

Ni še tako dolgo, ko so požari uničevali cela naselja, kar je bilo treba pripisovati predvsem neprimernemu gasilskemu orodju in nepopolni organizaciji. Gasilci so bili navadno prepozno obveščeni ali so sploh prepozno in prepočasno odšli gasiti, razen tega pa še niso bili primerno oblečeni in niso imeli primernega orodja. Samo po sebi se razume, da tudi niso bili dobro izvežbani. Pri gašenju navadno tudi ni bilo pravega, smotrnega vodstva in gasilske taktike sploh niso poznali.

NAZANJANJE POŽAROV NEKDAJ IN DANDANES

Že naznanjanje požara ter obveščanje gasilcev, da gori, je bilo prejšnje čase zelo pomanjkljivo. Požar so oznanjali z zvonenjem ali trobljenjem. Zvonenje ob požaru je na deželi še zdaj marsikje v navadi. V modernih mestih pa zdaj alarmirajo gasilce s posebnimi signalnimi napravami. V večjih mestih imajo skoraj v vsaki večji ulici nameščene prijavne aparate. Da so gasilci obveščeni o požaru, je potrebno pritiskati samo na gumb; ta sproži signal-

poklicne gasilce, a prostovoljni gasilci so tudi že zelo izvežbani. Na požarišče prihite v naših večjih krajih gasilci navadno zelo hitro, kar se je zlasti pokazalo zadnja leta v Ljubljani pri večjih požarih. Gasilska oprema je tudi že zelo izpopolnjena in jo še stalno, leto za letom izpopolnjujejo. Gasilci so dobro izvežbani in imajo tudi že več gasilskih strokovnjakov, ki se pečejo z gasilstvom ter z izpopolnitvijo gasilske službe po znanstvenih načelih.

DA GASENJE NE SKODUJE VEČ KAKOR KORISTI

Samo po sebi se razume, da dandanes gasilci ne gase več le slepo ter ne brizgajo nepremišljeno vode kakor so včasih, ko se je zdelo, da je s tem vse opravljeno, če močno polivajo. Moderne motorne brizgalne brizgajo vodo — skoraj bi lahko rekli — v poljubno višino in daljine. Da pa gasilce ne napravijo škode z nepravilnim brizganjem, uporabljajo na koncu cevi ročnik, ki ga lahko poljubno zapira in odpira. Ko vo-

(Nadaljevanje na 9. strani)

de ne potrebuje in bi z njo škodovali zavodu, jo zapre. Poljubno pa tudi lahko regulira vodni curek, kakršnega pač potrebuje. Če voda nima dovolj pritiska, si pomaga gasilec lahko z manjšim ustnikom. V uporabi so ročni k z regulirnim ustnikom, ki se da popolnoma zapreti in poljubno regulirati.

NAJNOVEJŠA GASILNA SREDSTVA
Dandanes pa gasilci seveda ne uporabljajo le vode za gašenje. Voda je še sicer najbolj razširjeno gasilno sredstvo, vendar ni primerna povsod. Z vodo ne morejo gasiti gorečega bencina, mineralnih olj itd. Če nevarneje bi bilo gasiti z vodo, kjer bi bil karbid (n. pr. v skladiščih ali tovarnah), ker pri vezavi vode s karbidom nastaja lahko vnetljiv plin acetilen. Prav tako se mora gasilec varovati gašenja z vodo v bližini prostih električnih vodov visoke napetosti, kajti voda je dober prevodnik elektrike. Tudi takrat, ko je voda sicer primerno gasilno sredstvo, jo mora gasilec vendar uporabljati s previdnostjo. Tako n. pr. ne bo brizgal ter polival slepo vode v prostorih, kjer bi se tam napravl cel več škoda kakor ogenj. Gašenje požarov z vodo je neprimerno zlasti v stanovanjih z dragocennim pohištvo, v skladiščih, kjer bi z vodo pokvarili blago in povsod tam, kjer je voda škodljiva kot gasilno sredstvo, a jo lahko nadomestimo s primernejšimi sredstvi. Eno takšnih najboljših sredstev je gašenje s peno. To sredstvo se je izkazalo izredno dobro: pena pokriva goreče predmete ter ogenj naglo zaduši, a ne povzroči nobene škode. Pena še ne uporablja tu in tam zato, ker se jim zdi predraga, a gašenje z njo je kljub temu rentabilno, pogosto v resnici cenejše kakor z

vodo, če upoštevamo, koliko lahko rešimo pred požarom, česar bi z vodo ne mogli.

POZORNOST GASILNIM APARATOM!
Pogosto se še zelo grebi ob izbruhu požarov, ko je ogenj že lahko udušiti, če imamo pri rokah primerne priprave, posebne aparate za gašenje nastajajočih požarov. Prejšnje čase so slepo polivali z vodo, ko je začelo goreti ter napravili veliko škodo, a pogosto v zmedu niso mogli pogasiti ognja. Dandanes so na trgu že številni gasilni aparati. Polnjeni so bodisi z vtekočinim dvokisom, ali tetrakloroglikolom itd. Vendar marsikje mislijo, da je dovolj, če kupijo takšen aparat in ga namestijo na primeren kraj, ne da bi se zanimali za njegovo nadaljnjo usodo. Zato se je že pripetilo, da so bili gasilni aparati, bodisi prazni ali pokvarjeni, ko bi jih potrebovali. Marsikdo tudi ne ve uporabljati aparata in ko izbruhne ogenj si že sicer zmeden ter prestrašen z aparatom ne zna pomagati. Vedeti bi morali tudi, da vsak aparat ni primeren za vse primere. Če uporabljamo neprimeren aparat, ne moremo pričakovati uspeha, a včasih je uporaba neprimerne priprave celo nevarna, zato moramo izbrati gasilni aparat za uporabo v posameznih prostorih prepuštili strokovnjakom.

KAJ JE GASILNA STRATEGIJA

Pri uspešnem gašenju požarov pa niso potrebne le dobre priprave, primerna gasilna sredstva in orodja, izveščani in požarovalni gasilci, spretnost in pogum, temveč tudi smisel, enotnost nastop gasilcev, ali taktično gašenje požara. To se pravi, gasilci morajo gasiti pod dobrim vodstvom, nastopati morajo primerno vselej kakor zahteva trenuten položaj. Boj z ognjem je

v tem pogledu povsem podoben vojni strategiji. Brez dobrega vojaškega poveljnika je bitka navadno izgubljena, brez dobrega gasilkega poveljnika pa tudi pogosto vsa požarovalnost ter največji napor gasilcev nič ne zaležejo. Gasilstvo je torej veda, ker mora gasilski strokovnjak znati nemerno več kakor gasilci prejšnje čase; dobro mora poznati vse tehnične pripomočke modernih načinov gašenja požara, a seveda tudi, kako se je treba teh pripomočkov najučinkoviteje posluževati. Poznat mora razne načine preprečevanja ter omejevanja požarov in kateri način obvladavanja ognja je v izvestnih primerih najpriporočljivejši. Naglo mora znati presoditi položaj na požarišču ter razmestiti moštvo. Odločiti se mora takoj, ali bo skušal požar samo omejiti ter bo branil predvsem le okoliščino in ko ter od katere strani bodo gasilci napadli besneči element — ali pa bo boljše da koncentrirajo vse sile na požarišču samem, ne da bi se bojevali z ognjem le defenzivno, z namenom, da bi vsaj obvarovali osebe. To se pravi, gasilsko vodo bi lahko delili na tehniko, na poznavanje gasilnih sredstev ter priprav, in na taktiko ali gasilsko strategijo, ali na gašenje samo na sebi — na smotno ter razumno gašenje.

Med vojno mora gasilstvo seveda prevzeti še mnogo težje naloge kakor v miru, zato pa mora biti že v miru pripravljen na najhujše čase. Prvi pogoj uspešne gasilne službe je stalna pripravljenost. To velja tudi v širšem pomenu besede, namreč morajo biti gasilci pripravljeni ne le na današnje in jutrišnje požare, temveč tudi na bodočnost, na vse, kar lahko pride hudega nenadno, ko bodo morali pohiti na pomoč.

Gasilci rešujejo,

zavarovalnice izplačujejo milijone

S požarom se uničuje narodno premoženje, ki obstoja v nepremičninah ali v premičninah. Požar zmanjšuje narodno-gospodarsko moč naroda, ker popolnoma ali deloma vpepi narodno gospodarsko dobrino. Kakor smo v uvodu že poudarili, je vsajemna in sločna pomoč proti nevarnosti, ki preti od požara, nujno potrebna, ker požarne nevarnosti pri se tako odlični gasilski organizaciji ni mogoče docela preprečiti. Iz ljudstva samega je nastala potreba po vzajemni pomoči, v začetku v skromnem obsegu, kasneje pa je ta čisto socialna nujnost rodila novo gospodarsko panogo, katero predstavljajo danes zavarovalnice. V začetku prejšnjega stoletja zavarovalnice še ni bilo, pa tudi gasilstvo še ni bilo organizirano. Ljudje so si pomagali, kakor so znali in vedeli. V kraju, kjer je izbruhnil požar, so prihiteli prizadetu na pomoč sosedje, gasili so z vodo na najbolj preprosto način. V takih razmerah je bilo največkrat docela nemogoče omejiti požar in rešiti vsaj del imovine. Zanimivo je, da se je požarno zavarovanje razvilo kasneje kakor zavarovanje proti nevarnostim in škodi na imovini. Najkasneje je vpeljana stroka požarnega zavarovanja pa je v najkrajšem razdobju dosegla največji razmah.

Sodobne zavarovalnice so ustanovljene na delniški, združni ali vzajemni podlagi. Vsek od teh sistemov ima svoje dobre in slabe strani. Tudi zavodi, ki delujejo na vzajemni podlagi, so v bistvu pridobitna podjetja, toda nimajo osebne note, kakor pri podjetjih, ki so delniške družbe z delničarji in finaniserji, ki nalože svoj kapital v zavarovalnico z istim namenom, kakor ga nalože v kakšno industrijsko ali trgovsko podjetje. Najbolj idealna rešitev problema zavarovalnic glede sistema in kapitala bi bila pač ta, da bi si narodna zbornica ustanovila zavarovalni zavod na združni podlagi z narodnim kapitalom, a podjetje bi moralo biti v resnici narodno, to se pravi, ne bi smelo biti pod vplivom te ali one politične stranke in tudi ne instrument v rokah te ali one politične stranke.

Zavarovalnice torej nadomestujejo v okviru sklenjenih zavarovalnih pogodb po požaru ali kako drugače nastalo škodo. Gasilci preprečujejo nastanek škode po požaru ali skušajo kar najbolj zmanjšati z omejitvijo požara. Kako plemenito in tudi v narodno gospodarskem pogledu važno in pomembno je delovanje gasilcev, spoznamo po statistiki o številu požarov v Sloveniji, o povzročenih škodi in o škodi, ki bi nastala, če bi gasilci ne stopili v akcijo.

Pogoreli in rešeni milijoni

Požari so v Sloveniji razmeroma pogosti in številni, kakor kaže statistika. L. 1934 so naši gasilci gasili pri 924 požarih, l. 1935 so gasili pri 783 požarih, l. 1936 pri 835 požarih, l. 1937 pri 699 požarih in leta 1938 pri 668 požarih. V zadnjih petih letih je bila torej pomoč gasilcev potrebna pri 3909 požarih. Povprečno »groza« imovino posestnikov v Sloveniji 780 požarov na leto. V vseh gori omenjenih primerih so reševali gasilci, ki tem primerom pa je treba pristeti še manjše požare, pri katerih gasilski pomoč ni bila potrebna. Ako priletimo še te primere, lahko rečemo, rdeče petelin zapoje v Sloveniji 1000krat na leto. Če te številke nam ponazorijo, kako je naše narodno premoženje ogroženo od požara in kako pomembna je vloga gasilstva pri nas.

Še bolj nazorno pa kaže statistika o škodi, ki jo utrpel narod po požaru, in statistika o škodi, ki bi nastala, če ne bi gasilci prišli na pomoč in požare zadušili v kali ali omejili.

L. 1934 je bila od požarov povzročena škoda ocenjena na 24.453.545 din, l. 1935 je bila škoda ocenjena na 27.902.431 din, l. 1936 je bila škoda ocenjena na 18.623.596 din, l. 1937 je bila ta škoda ocenjena na 18.029.210 din in lani je bila od požara povzročena škoda v Sloveniji ocenjena na 24.739.782 din. V zadnjih petih letih je požar povzročil v Sloveniji torej za okoli 114 milijonov dinarjev škodo.

Gasilski zbornica družbe banovine je zbrala tudi podatke o približni škodi, ki bi nastala, če ne bi gasilci prihiteli s svojimi nesebnim delom in gasilskim orodjem na pomoč. Cenitev te škode je približna, a strokovnjaki so nam povedali, da številke držijo.

L. 1934 bi se spremenilo v pepel in dim 114 milijonov slovenskega narodnega premoženja, ki obstoja v nepremičninah in premičninah, če ne bi stopili gasilci v akcijo. L. 1935 bi znašala škoda brez gasilске pomoči 120 milijonov din, l. 1936 okoli 87 milijonov dinarjev, l. 1937 80 milijonov dinarjev in l. 1938 kar 200 milijonov dinarjev.

V zadnjih petih letih bi znašala skupna škoda, ki bi nastala v Sloveniji po požaru, ako ne bi bilo gasilcev, okoli 600 milijonov dinarjev. To je ogromna številka, ki predstavlja dober del našega narodnega premoženja. Samo ta številka dovolj zgovorno priča o požarovalnosti in pomembnosti naše že zdaj tako odlično organizirane gasilske armade.

Statistika o požarih v letih pred l. 1934, to je v letih velike gospodarske krize, bi pokazala še obupnejšo sliko o škodi, ki jo povzročijo v Sloveniji vsako leto požari. V letih gospodarske krize dosežejo rekord tako zvali kriminalni ali zlonamerni požari, o katerih komo poročali v posebnem poglavju.

Koliko škode so plačale zavarovalnice

Posebnih računskih zaključkov ali tudi le statistike za zavarovalne posle v Sloveniji ne objavlja nobena zavarovalnica, zato je nemogoče odgovoriti z natančnimi podatki na vprašanje, koliko ljudi je v Sloveniji zavarovanih proti požaru, oziroma koliko objektov je zavarovanih proti požaru in za kakšno dejansko vrednost premoženja bolj ali manj ustrežajočo vsoto so slovenske hiše, gospodarska poslopja in druge nepremičnine kakor tudi premičnine zavarovane. Tudi nimamo podatkov o izplačani škodi, pogled v bilance ali računске zaključke zavarovalnic nam približno poda sliko o nadomeščeni škodi z izplačano zavarovalnico. Po požaru povzročena škoda gre v milijone, zavarovalnice pa tudi izplačujejo milijone zavarovalnic.

Zavarovalstvo je v Sloveniji zasebnega značaja, iz raznih razlogov zavarovalnice ne objavljajo posebne statistike za posle na določenem področju, na primer samo za Slovenijo, vse zavarovalnice pa delujejo na področju vse države in podaljš v računskih zaključkih se nanašajo na poslovanje v celotnem področju. Posamezne zavarovalnice imajo pač za svojo uporabo zbirano gradivo o stanju zavarovalstva, a to so podatki za notranjo uporabo posameznih zavodov in spadajo k poslovnim tajnostim. Strokovnjak, ki bi se posvetil temu vprašanju, bi po večmesečnih raziskovanjih seveda lahko precej natančno ugotovil stanje, posebno glede na posle v Sloveniji. S vprašalnimi poizkomi, s primernimi pravilno in smoteno zastavljenimi vprašanji bi lahko občine ali gasilske čete vsaka na svojem področju tudi zbrale in objavile podatke o tem, koliko premičnih ali nepremičnih objektov je zavarovanih proti požaru in za kakšno vsoto ter koliko je dejanska vrednost zavarovanih objektov. Menda se je v tem smislu že skušalo zbrati podatke, a anketa ni uspela tako, kakor je bilo željeno in hočeno.

Zaradi tega moremo objaviti samo podatke iz bilanc nekaterih večjih zavarovalnic, da čitatelj lahko spozna važnost zavarovanja, in podatke, oziroma izjave in cenitve nekaterih naših zavarovalnih strokovnjakov.

Zavarovanih je okrog 75% vseh nepremičnin

Računski zaključki zavarovalnic kažejo, da je zavarovanje proti požaru pri nas najbolj razvita zavarovalna panoga v elementarnih oddelkih, ki ga bilance izkazujejo ločeno od življenjskega oddelka. V elementarni predejo za zavarovanjem proti požaru zavarovanja proti vionu, škodi na blagu, nevarnostim in jamstva ter kasko. Pri požarnem zavarovanju, ki nas tu predvsem zanima, gre največ za zavarovanja nepremičnin. Zavarovanje premičnin je razmeroma slabo razvito, ker pač vsakdo računa, da bo lahko premičnine rešil, če izbruhne požar.

Po cenitvi strokovnjakov so v Sloveniji zavarovane dobre tri četrtine ali 75 odstotkov vseh nepremičnin (hiš, gospodarskih poslopij, itd.). Največ je zavarovanih hiš. Samo pri hišah dosega v Sloveniji število zavarovanih morda že 90 odstotkov (v ostalih delih države komaj 50 odstotkov). Samo število zavarovanih objektov pa seveda še ni odločilno za presojo efektivnosti zavarovanja. Odločilna je vsota, za katero so objekti zavarovani, in to, ali zavarovalna vsota ustreza dejanski vrednosti zavarovanega objekta. Po mnenju strokovnjakov v zavarovalništvu je v Sloveniji komaj dobra polovica vseh zavarovanih premičnin zavarovana za primerno, dejanski vrednosti objektov ustrežajočo vsoto, druga polovica pa je zavarovana z neznatnimi, dejanski vrednosti neustrežajočimi vsotami. Ljudje si mislijo, da je dobro, ako bodo dobili vsaj deloma povrnjeno škodo, če jim požar uniči imetje, večina pa tudi ne zmore plačevanja tako visokih premij, da bi bila vsa škoda po požaru pokrita z zavarovalno, končno pa ljudje tudi tvegajo in računajo s tem, da jim bo usoda naklonjena in jih nesreča po požaru ne bo doletela, kakor tvegajo tudi zavarovalnice, ko sklenejo zavarovanje ter računajo, da vseh zavarovancev ne bo zadela nesreča. Neki izmed zavarovalnih strokovnjakov, ki smo se z njim o teh zadevah pogovarjali, nam je rekel: »Zavarovanje je kakor loterija. Če si plačal, pa te ni škoda doletela, si plačal zastonj. Če te pa zadene škoda, si pa zadel loterijo. Vendar kljub temu zavarovanje ni loterija. Če kupiš srečno in je izžrebana, imaš srečo v sreči, če pa plačaš zavarovanje in te zadene nesreča, imaš srečo v nesreči. Slabše je z zavarovanjem premičnin, od katerih ni zavarovana niti slaba polovica. Glede na zavarovalno vsoto pa premičnine niso zavarovane niti za polovico svoje dejanske vrednosti.

Tudi zavarovalni strokovnjaki menijo, da je v Sloveniji zadnja leta sicer manj večjih požarov, a še vedno jih je preveč, o čemer ne pričajo samo gasilske »statistike in vsote o izplačani škodi, temveč tudi notranje poslovanje v zavarovalnicah. Likvidatorji, ki ocenjujejo na kraju požara škodo, imajo dela čez glavo.

Jugoslovanska zavarovalna banka Slavija je na primer lani izplačala na elementarnih škodah 5.571.962 din. Od te vsote je odpadlo okoli 5 milijonov samo na požarno škodo, in sicer za celotno področje oslovanja banke. Na Slovenijo odpade od tega okoli 60 odstotkov. Od ustanovitve zavoda je banka Slavija izplačala na elementarnih škodah 113.784.067 din, od tega odpade na požarne škode okoli 80 odstotkov.

Zedinjena zavarovalnica, ki je ob fuziji združila posel Triglava, Vardarja in Herceg-Bosne, je lani izplačala 10.250.000 din na elementarnih škodah, od tega nad 5 milijonov in pol za požarne škode, in sicer na celotnem področju svojega poslovanja.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani je izplačala lani za elementarne škode 5 milijonov 303.603 din, od tega samo za požarne škode v 1000 primerih 4.660.378 din, in sicer za celotno področje poslovanja. Na Slovenijo odpade od teh vsot gotovo do 90 odstotkov.

Croatia je izplačala lani za elementarne škode okoli 15.300.000 din, večina odpade na škode po požaru.

Te škode številke nudijo čitateljem vsaj površen pogled v poslovanje zavarovalnic, v kolikor se tiče zavarovanja proti požaru. Bilance zavarovalnic pričajo, da je zavarovanje proti požaru najbolj razvito in da zavarovalnice izplačajo vsako leto milijone dinarjev zavarovancem ter tako nadomestujejo po požaru nastalo škodo in ohranjajo narodno premoženje. Po podatkih, ki smo jih navedli v uvodu, pa lahko zaključimo, da se naše ljudstvo še ne zaveda v zadostni meri pomena in koristi zavarovanja. V Italiji, Nemčiji, tvisi CSR in v Angliji je za slahernega posestnika samo ob sebi razumljivo, da ima zavarovalno vse svoje premoženje z vsoto, ki ustreza vrednosti zavarovanega objekta.

ZADNJA SELJA

Kirurg: Izmed desetih ljudi jih devet ta operacije ne preživi. AH lahko še kaj storim za vas, preden začnemo? Bolnik: Ah, da... Dajte mi moj klozok.

Vzporeden razvoj zavarovalstva in gasilstva v Sloveniji

V zadnjih petih letih je bila po požarih povzročena škoda v Sloveniji ocenjena na okoli 114 milijonov Če bi ne bilo gasilcev, bi znašala okrog 600 milijonov

Povsem naravno je, da v zvezi z velikim gasilskim kongresom v Ljubljani prikažemo tudi naše zavarovalstvo, kajti gasilstvo in zavarovalstvo imata enake ekonomske cilje, gasilstvo in zavarovalstvo skušata v kar največji meri ohraniti narodno premoženje. Pota in sredstva zavarovalstva se seveda razlikujejo od potov in sredstev gasilstva v tem prizadevanju, a idealni namen in smoter gasilcev je, da obvarujejo s svojo požarovalnostjo in neosebno obstoječo narodno premoženje, kakor je idealen namen zavarovalnic, da z vzajemno pomočjo nadomestijo s požarom ali kako drugače nastalo škodo. Gasilci preprečujejo požare in skušajo nastale požare v kali zatreči ali jih v kar največji meri omejiti, da je škoda kar najmanjša, zavarovalnice poravnajo prizadežim zavarovancem v okviru zavarovalne pogodbe nastalo škodo in na ta način ohranjajo narodno premoženje.

Interesi gasilstva in zavarovalnic

Mogoče bi kdo mislil, da si interesi zavarovalnic in interes gasilstva nasprotujejo. Ako clovek površno premosti funkcijo zavarovalnic v narodnogospodarskem in socialnem življenju in jo primerja s funkcijo narodnega gasilstva, se mu v resnici zdi, kakor da ni skladnosti med zavarovalnicami in gasilstvom v končnih interesih. Ko smo nabirali gradivo o našem zavarovalstvu, kar je od sile težavno delo, ker statistično gradivo, ki bi pokazalo v vseh podrobnostih s finančne in socialne strani stanje zavarovalstva v Sloveniji, ne obstoja, ali vsaj ni bilo doslej javno objavljeno, nam je neki hudomušnež rekel, da se interesi zavarovalnic in interesi gasilcev nikakor ne morejo skladati, kajti gasilci so zato na svetu, da čimveč gasijo, zavarovalnice pa niso zato na svetu, da čimveč škode izplačujejo svojim zavarovancem. Hudomušnež, ki ga imamo v mislih, je še pristavil, da ni v interesu zavarovalnic, da se gasilstvo razvije do kar najbolj popolne in mogoče stopnje, ker bi v tem primeru ne bilo več požarov in bi zaradi tega zavarovalnice ne imele več posla, oziroma ne bi bile več potrebne. Vsaj zavarovanje proti požaru bi bilo potrebno in zavarovalnice bi izgubile večino svojih strank, največji odstotek zavarovanj pri naših vodilnih zavarovalnicah se namreč tiče zavarovanja proti požaru in šele po tej zavarovalni panogi sledi po številu življenjsko, nevarno in druge panoge zavarovanja.

Premišljevanje in duhovčenje o interesih zavarovalnic in gasilstva s tega vidika pa je seveda zgrešeno. Gasilstvo ne more biti nikdar tako organizirano, da bi moglo preprečiti sleherni požar. Veseli bomo lahko, če bo gasilstvo doseglo tako temeljno in organizacijsko stopnjo da bo do skrajnosti omejilo nastale požare in do skrajnosti zmanjšalo škodo po požaru z omejitvijo požara ali z zadušitvijo požara v kali. Danes in še dolga desetletja po današnjem dnevu ter najbrže sploh nikoli ne bo mogel reči posestnik, da se mu ni treba zavarovati, ker dobro ve, da ga obda dajajo tako odlično organizirani in tako požarovalni gasilci, da mu od požara ne more pretiti nobena škoda. Vsi cenimo in spoštujemo gasilce in vsi se veselimo njih napredka, ki se bo pokazal prav na njih v teh kongresnih dneh, a clovek je pač clovek in v primeri z najbolj nevarnim elementom ognjem je tudi clovek z vse tehniko in z vsem svojim znanjem in izkuštvijem dostikrat brez moči.

Pa so se še drugi činitelji, ki jim clovek ne more biti kos in je zaradi njih prisiljen se boriti proti njim z vzajemno pomočjo. Četudi bi se kdaj posrečilo odpraviti vse povzročitelje požara, ki jih more clovek in organizirana cloveška zajednica odpraviti, četudi bi na primer morda in pravna zavest vseh članov cloveške zajednice bila tako visoko razvita, da se ne bi našel v zajednici clovek, ki bi šel in bi začel svoje ali tuje poslopje, da bi dobil zavarovalnico ali da bi se maščeval nad bližnjim, četudi bi bile vse varnostne naprave proti požarom tako popolne, da ne bi mogel nastati požar zaradi neprevidnosti, še vedno je cela vrsta činiteljev, katerih clovek kot posameznik in organizirana cloveška zajednica ne moreta obvladati ne z razumom, ne s tehniko in ne z izkuštvijem. Atmosferične elektrike na primer nimajo ljudje v zakupu, strele z neba, ki lahko zaneti požar, clovek nima v oblasti. Elementarne sile so nad clovekom, clovek jim more biti samo deloma kos a

tem, da se združijo in s slogo ter vzajemno pomočjo prepreči nepravilne vzroke, ki mu delajo škodo, rušijo njegovo last, uničujejo gmočne dobrine in povzročajo v njegovi duši strah, obup in razočaranje. Zato se razvija v kulturni družbi važna gospodarska panoga zavarovalstva z važno gospodarsko in socialno funkcijo v okviru narodnega celotnega življenja in zato se razvija v sleherni zdravi narodni zajednici tudi gasilstvo, ne da bi se križali interesi, ne da bi bila prva institucija na poti drugi. Lahko rečemo, da je stanje zavarovalništva ogledalo visokih ali nizkih kulturnih prilik v narodu, kakor je stanje gasilstva ogledalo etične in tvorne sile naroda. Slovenci imamo v državi najbolj razvito zavarovalstvo in imamo tudi najbolj razvito gasilstvo ter smo na oboje lahko ponosni. Tudi ni slučajno, da gre pri nas razvoj gasilstva skoraj vzporedno z razvojem zavarovalstva.

Skromni začetki pred 70 leti

Organizacija gasilstva pri Slovencih sega približno 70 let nazaj. L. 1870. so bila ustanovljena prva gasilska društva v Ljubljani, v Laškem in v Ptuj, leto pozneje pa tudi v Mariboru, Celju in v Krškem. Gasilska misel se je hitro širila med narodom, narod je spoznal, da si mora pomagati sam vzajemno. Sam od sebe je naš narod položil temelje svoji gasilski organizaciji, ki je danes tako močna in odlična ter na prvem mestu v državi. L. 1888. je bilo na področju bivše Kranjske že 46 gasilskih društev. Kako se je v nadaljnjih desetletjih razvijalo z prisotnostjo uspehom slovensko gasilstvo, morejo naši čitatelji spoznati po podatkih iz pristojnih glankov v tej slavoslojni »rasliki številki našega lista. Na tem mestu hočemo prikazati skoraj vzporeden razvoj zavarovalstva v Sloveniji.

Zavarovalstvo se je razvilo med Slovenci razmeroma pozno, kajti zavarovalstvo smatrajo gospodarstveniki in strokovnjaki za najtežje gospodarsko panogo, ki more nastati in se razviti samo tedaj, če to omogočajo številni gospodarski činitelji, kakor se industrija ni mogla pri nas razmahniti, dokler nismo zadeli v svobodni državi. Saj nam je znan tudi boj, ki so ga morali naši trgovci izbojevati, da so se v trgovinski gospodarski panogi v začetku tega stoletja osamosvojili.

Sredi 19. stoletja je prodira zavarovalna ideja iz zapadnih držav tudi v naše kraje. Delovati so začeli pri nas tujerodne zavarovalnice s centralami na Dunaju, v Trstu, Gradcu, Budimpešti in Pragi. Zavarovalna zaščita je bila skromna, pravne razmere pri poslovanju z zavarovalnicami pogodbami so bile neurejene. L. 1885. so na primer na Kranjskem izplačale zavarovalnice od požarnih škod komaj dobrih 47%, l. 1890. pa celo samo okrog 35%, dočim je procent vseh zavarovanih poslopj na Kranjskem v primeri z zgorelimi v istih letih znašal 67% in okoli 74%.

Prvi poizkus, da bi se zavarovalne razmere med Slovenci izboljšale in da bi ustanovili domače slovensko zavarovalno podjetje, je bila ustanovitev zavarovalne banke »Slovenije« v letu 1872. Dve leti pred tem pa so bila ustanovljena prva slovenska gasilska društva. Med ustanovitvijo tega podjetja so bili tedaj ljubljanski župan Costa, Gr. J. Blewš, dr. Valentin Zarnik in drugi. Podjetje je lepo uspevalo in je razširilo svoje delovanje daleč preko meje Slovenije. Ustanovitelji pa so žal preveč zaupali tehničnemu vodstvu, v katerem so bili dunajski borzni špekulanti. L. 1874. je prišla banka v plačilno težavo. Postopna likvidacija podjetja se je končala l. 1885.

V nadaljnjih letih so mnogi slovenski gospodarstveniki premišljali, kako bi ustanovili novo zavarovalno podjetje. Razmere na tem področju so silele gospodarstvenike k temu.

po prevratu ob ustanovitvi Jugoslavije tudi edino domače slovensko zavarovalno podjetje. Načrt, da bi se s slovenskim kapitalom, in sicer z ruskim, ustanovilo na naših tleh močno zavarovalno podjetje, in sicer s sedežem v Trstu, se je razmotirval med nekaterimi slovenskimi gospodarstveniki in letih 1912 in 1913. vendar je leto dni nato izbruhnila svetovna vojna in je ostalo samo pri načrtu in razmotirvanju. Omeniti je treba, da so pred vojno ustanovili v raznih krajih Slovenije manjše krajevne zavarovalnice, ki so poslovale večnoma na podlagi samopomoči in so bile osnovane na podlagi zakona o družtvih, vendar nobena od teh zavarovalnic ni zavzela večjega obsega in obstajala daljše razdobje. Daljše življenje so imela pred vojno ustanovljena društva za zavarovanje živine, nekatera poslujejo še danes.

Razmah zavarovalstva v svobodni državi

Domače in druge zavarovalnice z večjim ali manjšim tujim kapitalom so se razmahnile pri nas šele po prevratu v svobodni državi, kakor se je razmahnilo šele v svobodni državi Jugoslaviji slovensko trgovstvo in industrija, skratka celotno gospodarsko življenje.

Že pred vojno se je pri nas odlično uveljavila češka »Vzajemna zavarovalna banka Slavija« v Pragi, ki je imela v Ljubljani glavno zastopstvo, katerega je lepo razvil in vodil dr. l. 1919 Ivan Hribar. Kot slovensko podjetje si je ta zavod pridobil zaupanje našega ljudstva, s svojo vestnostjo in solidnostjo pa si je podjetje pridobilo dober sloves. Po svetovni vojni je prevzela posle na jugoslovanskem ozemlju podružnica praške Slavije v Sarajevu. l. 1922. pa so Ljubljanska kreditna banka, Jadranska banka, Kreditni zavod v Ljubljani, Slovenska eskomptna banka in Mariborska eskomptna banka dobile koncesijo za ustanovitev nove zavarovalnice »Jugoslovanske zavarovalne banke Slavije« s sedežem v Ljubljani. Novo podjetje je po posebnem dogovoru s praško Slavijo nacionaliziralo njen portfelj zavarovanj v Jugoslaviji. Centralno pisarno so premostili iz Sarajeva v Ljubljano. Že ob ustanovitvi je banka Slavija prevzela hiše češke Slavije v Ljubljani in Sarajevu, danes ima svoje lastne poslovne hiše v večjih mestih, v Ljubljani pa se dokončava njena monumentalna palača na Trševci cesti, kamor bo banka jeseni preselila svoje centralne urade.

V Sloveniji delujejo pa še druge zavarovalnice. V Jugoslaviji posluje po zadnji statistiki 21 zavarovalnic, katere dele strokovnjaki v domačem podjetju, ustanovljena s povsem domačim kapitalom, to so Beogradska zadruga, Croatia, Zavarovalnica, Srbija, Sumadija, Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, nadalje pa podjetja, ki so ustanovljena v Jugoslaviji, pa obratujejo tudi z določenim delom tujega kapitala, to so Dunav, Evropsko akcionarno društvo za osiguranje robe i putničkog prtljaga, Rossija-Foncér, Sava, Slavija v Ljubljani, Zedinjena zavarovalnica; slednjejo so še inozemske zavarovalnice, ki svoje posle v Jugoslaviji ne izkazujejo v posebnih bilancah, temveč poslujejo le kot reprezentance za Slovenijo ali kot podružnice in glavna zastopstva svojih inozemskih central, to so Anker, Assicurazioni Generali, Baselska Commercial Union, Internationale, La Nationale, Jadranska zavarovalna družba, Royal Exchange Assurance, L'Union.

Skoraj vse zavarovalnice, ki poslujejo v državi, delujejo tudi v Sloveniji. Poleg Vzajemne zavarovalnice in banke Slavije so najbolj uspele v Sloveniji še Dunav, Jugoslavija, Croatia in Zedinjena zavarovalnica.

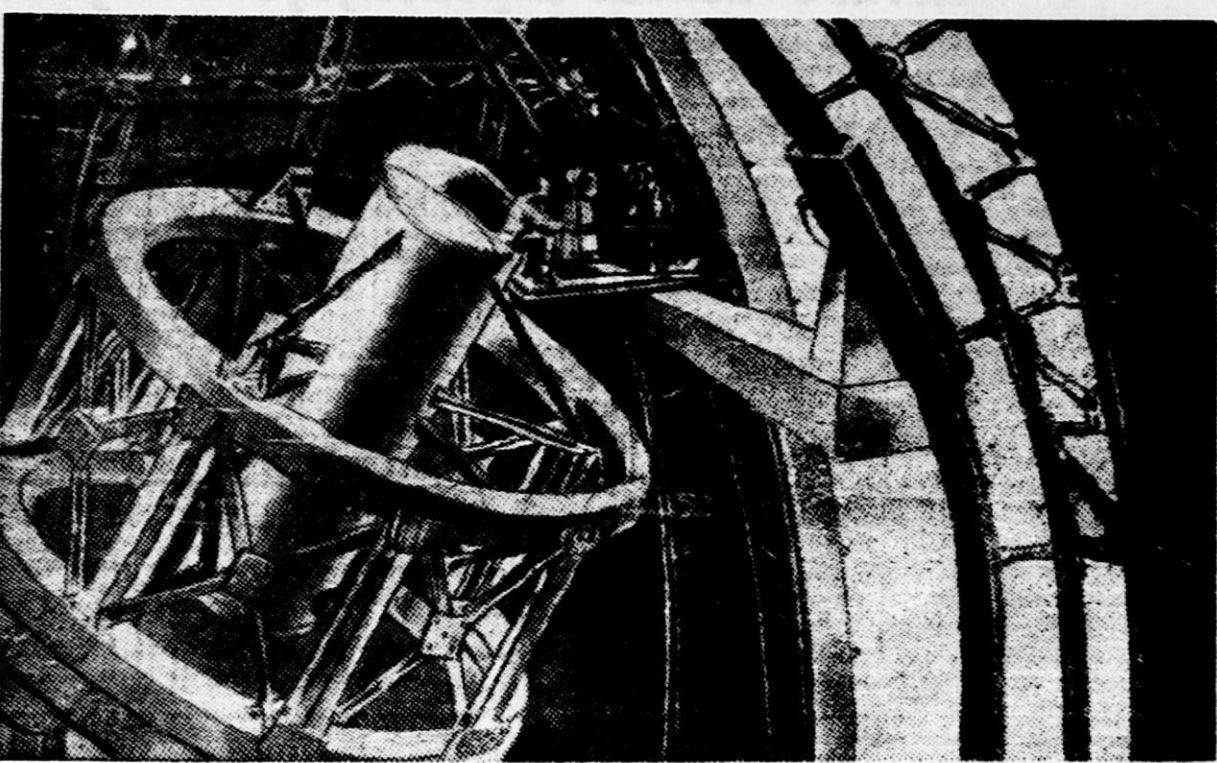
Iz Novega mesta

— Srečke 16. terije Gasilske zajednice, ki se bodo zbrale 16. t. m. ob priliki kongresa, se dobe še vedno v trafiki gospe Skrijevce, nasproti sreskega načelstva. Meščani, posegajte po njih, še je čas, še je prilika, da sgrabite srečo, ki se te dni vrti po mestu. Glavni dobitek so: avtomobil, motor, na kolesa, šivalni stroj, ženska in moška dvokolesa itd. Ne zamudite ugodne prilike! Srečke so po dn 10.

PRI ZDRAVNIKU
Zdravnik stopi v čakalnico in vpraša: — Kdo čaka najdlje? — Jaz čakam že pol leta. — odgovori krojač in mu pokaže račun.

6,000.000 dolarjev za daljnogled

Kaj vse so odkrili mimogrede, ko so izdelovali orjaški daljnogled za zvezdarno na Mount Palomar v Kaliforniji

Največji daljnogled na svetu na gori Palomar v Ameriki

Obračanje daljnogleda za zvezdo je eden izmed čudežev moderne preciznosti. Zemlja je najtočnejša ura, kar jih poznamo. Na njo postavljeni daljnogled se mora sukatati prav tako, kakor se suče zemlja, če naj ostane namerjen na zvezdo. Za to nimamo dovolj preciznega mehaničnega merilca časa. Namestu tega so vprežili zvezdoslovci radio. Majhen, tresoč se kremenčev kristal vzdržuje oddajo v ozkem valovnem pasu, ki mu ga je sporazum med državami odmeril. Kremenčasta ploščica se tresne pod vplivom električnega toka, in sicer pod določenim tonom. Ta ton se prenaša in kontrolira z motorji, ki obračajo orjaški daljnogled. K temu kremenčastemu koncu verige pošiljajo kovinski možgani svoje izboljševalne pobude. Z njimi se izpremenjajo tresljaji kristala in to izravnavajo vse napake.

Zdaj si pa mislite samo tako mimogrede, da se 5000 metrskih stotov težki mehanizem suče na pobudo iz kristalčkov s pomočjo motorja, ki daje poldrugo konjsko silo. Če bi asistent, ki dela z opazovalcem pri tem orjaškem stroju, postavil po malici lonček na ogromni daljnogled, bi teža lončka samega zadostovala, da bi se začel vrt kot premikati.

Kako se fotografirajo zvezde

Naloga opazovalca, ki se zapre v svoji celici v ogromno cev s svojimi instrumenti, bo kaj enostavna. V celici bo našel nalogo za noč, ko bo imel službo. Zvezdoslovec je položil fotografske plošče na pravo mesto in potem je treba samo telefonirati asistentu, da nameri daljnogled na prvo določeno zvezdo in počne mehanizem. Asistent odtipka posredne činitele, zakliče »gotovo!« in pritiska na gumb. Zvezdoslovec odpre mehanizem in fotografiranje se avtomatično prične. Ko je fotografirana prva zvezda, je treba zvezdoslovcu zopet samo dvigniti slušalko telefona, in zakliče: Gotovo! Asistent, novo zvezdo!

Pobuda zvezdoslovca Halla

Ideja, postaviti orjaški daljnogled na Mount Palomar v Kaliforniji izvira od Georga Ellijana Halla, ameriškega pionirja

na polju zvezdoslovja ter ustanovitelja yerkesovega in mountwilsonskega observatorija. Hallu ni šlo samo za nov veliki daljnogled. Hotel je vedeti, kako popolno se dajo izrabiti moderne tehnične metode in raziskovanje za astronomsko probleme. Domneval je, da bo dala gradnja takega ogromnega daljnogleda pobudo učenjakom na vseh poljih, da bo mnogo pripomogla k novim odkritjem in izumom. Ko je lani umiral, je imel že zadoščenje, da so se njegovi načrti uresničili. Znanost je izpremenila pri reševanju posebnih problemov te nove naprave in ves bodoči tok astronomskih tehnik. Naj omenimo samo uporabo specialnega stekla pyrex za leče. Vse doseganje leče so podvržene izpremembam temperature. Pyrex se pa izpreminja pod vplivom temperature le zelo neznatno. Zato dobe vsi veliki daljnogledi na svetu pyrexova zrcala. Omeniti je treba tudi fotografske plošče. Zvezdoslovsko delo s slabimi in od nas zelo oddaljenimi zvezdami bi zahtevalo občutljive emulzije od tistih, na katere so mogli zvezdoslovci misliti. Te emulzije so bile odkrite in tovarne so pripravile tudi neizmerno drobno zrno, potrebno za veliko povečavo negativov.

Odkrito mimogrede

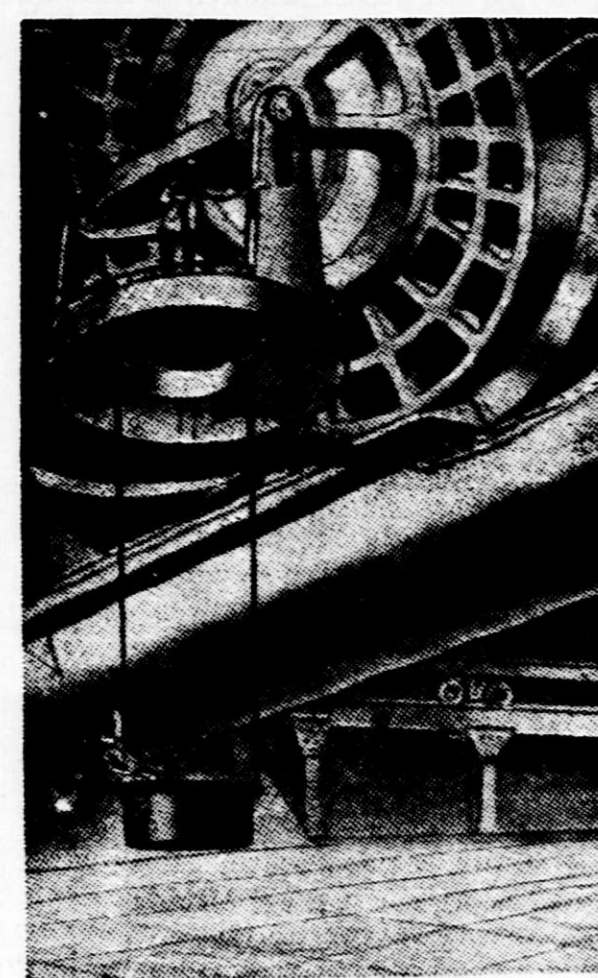
Toda kaj vse so se odkrili tehniki mimogrede pri izdelovanju novega daljnogleda: električne stipe (členke), ki beležijo izpremembe temperature za več milijon stopinj; fotografske celice, ki beležijo svetlobo sive, padajoče na zrcalo daljnogleda in razdalje 5000 km; tako občutljive merilce, da učinkuje na nje toplota človeka, oddaljenega tako, da ga niti ne vidimo. In še mnogo drugih merilnih instrumentov, preveč kompliciranih, da bi jih mogli tu opisati.

Na polju optike je prinesel novi daljnogled tudi mnogo novosti. Posebna zrcala in leče, s katerimi se podvoji učinek daljnogleda ob nekaterih opazovanjih, aluminij namestu srebra za almaginiranje zrcal je podvojil občutljivost za ultravijoličaste žarke in neizmerno povečal možnost analize. Končno so dobili tehniki še daljnogleda — iskalce Smithovega tipa — ki

delujejo tako hitro, da lahko v enem letu napravijo zemljevid vsega neba in označijo na njih važne objekte, ki jih lahko potem proučujejo s pomočjo ogromnih daljnogledov v posebne svrhe. Pet let so tekmovali med seboj največji strokovnjaki na vseh odgovarjajočih poljih, kdo bo prej premagal oviro, ki se je zdela še nedavno nepremagljiva. Zdaj lahko rečemo, da v astronomiji ni več nobenega cilja, ki bi se ne dal dosegati. So samo še naloge, ki za njihovo izvršitev učenjaki niso imeli dovolj časa.

Trije kozmični problemi

Šest milijonov dolarjev je šlo za najboljša dela, za konstruktorsko spretnost, za zgraditev ogromnega daljnogleda, in sicer zato, ker so njegovi graditelji prepričani, da je bil ta denar plodonosno naložen. Zakaj jim torej gre, da je vredno to šest milijonov? Vodiča vsega dela Max Mason pravi, da bo novi daljnogled grožen mostič, s katerega bodo lahko filozofi skočili k realnim kozmičnim problemom. Trije najvažnejši med njimi so: proučevanje sestave odnosev izgradnje gnete, proučevanje zvezdnega življenja in proučevanje zgrad-

Spodnji del daljnogleda

nje svetovja. Malo je upanja, da bo končni odgovor najden kmalu. Morda je konec raziskovanja na teh poljih še tako daleč, da bo sonce prej ugasnilo in da bo življenje izginilo z zemlje, preden bo ta skrivnost pojasnjena. Toda storjen je bil začetek in orjaški daljnogled na Mount Palomar je določen v to, da pospeši napredek.

Češka legija na Poljskem

»Daily Telegraph« poroča, da šteje Češka legija pod generalom Prchalom na Poljskem danes že 6000 mož. Še vedno se priključajo novi prostovoljci.

Starost dreves

Ce posekamo drevo, vidimo na njegovem prerezu tako zvane letne kroge ali leta, ki nam kažejo, koliko lesa je vsako leto naraslo. Če seštejemo te kroge, vidimo, koliko let je bilo drevesu. Če je treba določiti starost starega drevesa, ki še ne sme biti posekano, lahko izviramo iz njegovega debela kosček, seštejemo leta na njem, ga primerjamo s celotno debelino debela in po tem izračunamo, koliko je staro. Pri tem pa je lahko nastaneno pomote. Drevo v starosti ne raste tako hitro kakor v mladosti. Poznejši krogi so tanjši od krogov v mlajših letih. Nekatera drevesa rasto hitreje od drugih ali pa narasča les na eni strani bolj kakor na drugi. Na robu gozda stoječe drevo ima na strani, obrnjeni od gozda, širše kroge nego na nasprotni strani.

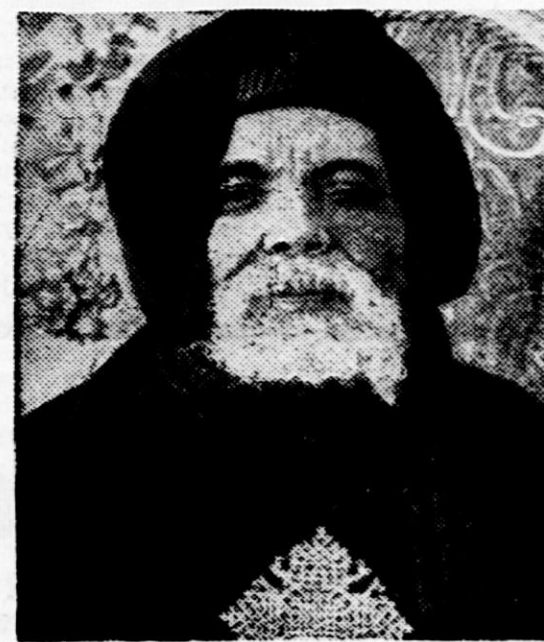
Zgornje drevo staro 2500, spodnje pa 2000 let

Zato po samem izreku, ki ne obsega vseh krogov in ne sega do sredine debela, ne moremo točno določiti starosti drevesa. Je pa še nekaj drugega, kar nas lahko zavade v zmotu tudi pri štetju let na posekanem drevesu. Večasi nastaneta na drevesu dva kroga v enem letu. To se zgodi takrat, če je bilo drevo poleti poškodovano, obtočeno po toči, če ga je polomil vihar ali če so ga obgrizle gosence. V takih primerih poženo v poznem poletju ali v zgodnji jeseni nove veje, drevo dobi nove liste in tako nastane novo pomladno drevo, tako da imamo tudi v enem letu dve poletji. Nasprotno pa narasča pri zelo starih drevesih vedno manj lesa, dokler ni

končno letni prirastek tako majhen, da ga v enem letu sploh ne opazimo več. V takih razmerah ni čuda, da je težko določiti starost, tista. Toda cenitev starosti posrednih dreves se rada tudi pretirava. Tako raste v Angliji mnogo tis, ki imajo debela nad 3 m v premeru. Po povprečni debelosti letnih krogov 2 mm sklepajo, da so stare te tise najmanj 750 let. Gotovo so pa mnogo mlajše, kajti njihova debela so prav za prav zrasla iz tanjših, kar se pri tish pogosto zgodi.

Abesinski Abuna

Kadarkoli se piše o verskih in cerkvenih razmerah v Abesiniji ali pa tudi o svečanostih, šitamo pogosto ime Abuna. Abuna se udeležijo pogajanju o ureditvi cerkvenih zadev v deželi itd. Kdo je ta Abuna? Mi bi rekli »naš oče«. Prvotno so dobivali ta naslov menihi, ki so se odlikovali z neoporečnim in svetniškim življenjem, tako da so bili deležni splošnega spoštovanja. Od leta 1828 je bila abesinska cerkev del alexandrijskega koptijskega patriarhata. Potem se je pa osamosvojila in kot samostojna narodna cerkev ima na čelu dostojanstvenika, ki se imenuje Abuna.

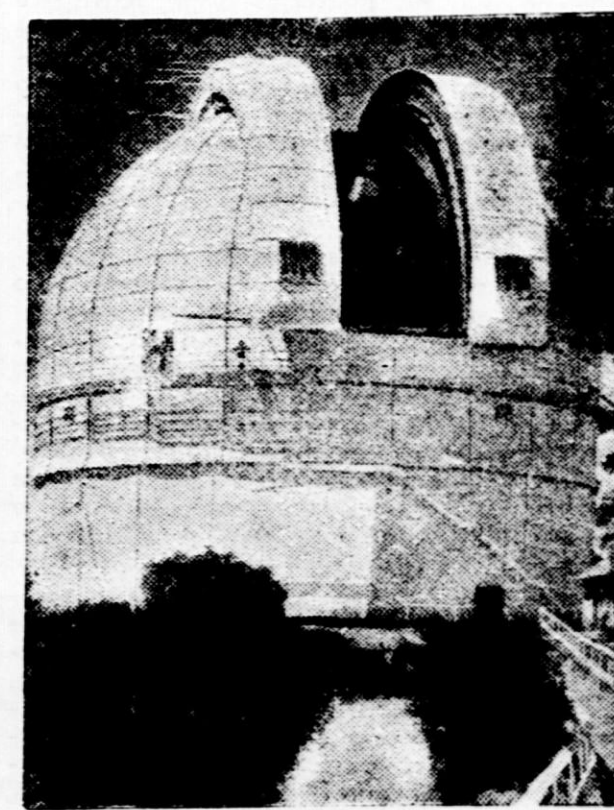

Abuna Abraham, novi patriarh Abesinije

Boj za odcpeitev od alexandrijske cerkve je trajal od leta 1881 in bil je zelo žilav, kajti alexandrijski patriarhi niso hoteli kar tako izgubiti vpliva na abesinsko cerkev in njeno bogastvo. Slednjič je bil sklenjen kompromis: alexandrijski patriarh je imenoval Abuno in tako ni prišlo do popolne odcpeitve od Aleksandrije. Razen Abuna koptijske cerkve je še Abuna zedinjene koptijske cerkve in sicer škof Casaa, ki prebiva zdaj v Asmaru.

Nova francoska zvezdarna

Nedavno je bila dograjena nova francoska zvezdarna, ki velja za največjo v Evropi in druga na svetu za slovečo zvezdarno na Mount Wilsonu v Kaliforniji. Odbor francoskih zvezdoslovcov in fizikov je blizu 100 let iskali primeren kraj za novo zvezdarno. Pred tremi leti so se končno odločili za mesto Forcalquier v Francoski Alpi. Ta odločitev je padla iz treh razlogov. Forcalquier leži 600 m visoko, ima izredno čisto ozračje in skoraj vsak dan lepo vreme. Gradnja nadziračji francoski učenjak pravijo, da bo nova zvezdarna najboljša na svetu, ker bodo lahko zvezdoslovci iz nje opazovali nebo najmanj skozi 250 noči v letu. Saj pravi že pregovor, da je nebo nad Provenco najjasnejše v Evropi, nad Forcalquierom pa najjasnejše v Provenci.

Kapola znamenite zvezdarne na Mount Wilsonu

Vodstvo zvezdarne prevzame dosedanji uradnik zvezdarne v Lyonu Pierre Dufay. Nova francoska narodna zvezdarna je najmoderneje opremljena. Njen reflektor je največji v Evropi in je med ogromnimi astronomskimi daljnogledi na svetu na tretjem mestu. Stroški za gradnjo in opremo zvezdarne so znašali blizu 200 milijonov frankov. Z Nobelovo nagrado odkrivali Jean Perrin se lahko po pravici imenuje oče nove zvezdarne. On je dal pobudo za njeno zgraditev, sam je napravil načrte in kot državni podtajnik je preskrbel tudi denar. Ko je pozneje izstopil iz vlade, se je še vedno zanimal za gradnjo zvezdarne in sam je nadziral gradbeno dela. Nova francoska narodna zvezdarna bo služila zlasti zvezdoslovsko-fizikalnim raziskavanjem.

Iz Kranja

Javna razsvetljava Kranja in okolice je še vedno eno najbolj perečih vprašanj, za katero pa se odgovorni činitelji najmanj brigajo. O upravičenosti pritožb okoličanov iz priključenih vasi pač ni treba govoriti, ker se vsakdo lahko prepriča na mestu, da so zahteve teh skromne in bi zadostovale komaj za najnujnejšo razsvetlavo. Če pa pomislimo, da je Kranj letoviško mesto, potem moramo pač zahtevati, da se tudi mesta razsvetljava izpopolni, ker že dolgo več ne odgovarja niti vsakdanjim potrebam, kje šele tujepokornim! Zarne so prvič mnogo prešibke, drugi pa jih je veliko premalo. Vrh Jelevskega klanca je še nekaj razsvetljen, toda od tu naprej bo treba do sokolskega telovadista namestiti najmanj še 5 močnih obločnic, če se hoče vsaj za silo rešiti to

vprašanje. Ravno tako je lep park krajša Petra, kjer se zbirajo v večernih urah naši letoviščarji, večkrat skoraj v temi, vedno pa nezadostno razsvetljen. Mislimo, da je ravno naloga tistih, ki so prav po nepotrebnem poskrbeli, da so v idiličnem Starcem drevoredu in na romantični poti na Smarjetno goro izginile klopi, v skrbi za isto moralo prižgo več luči v Kranju in okolici. Res je, da javna razsvetljava zelo obremenjuje mestne finance; tozadevni mesečni izdatki presegajo 10.000 din. Toda pozabiti ne smemo, da je elektrarna sedaj last banovine, s katero bo gotovo lažje skleniti ugodnejšo pogodbo kakor pa s prejšnjimi zasebnimi lastniki. Čeprav je morbiti banovina plačala to elektrarno nad ceno, vendar mislimo, da naj posledice ne napačne ali slabe kalkulacije ne nosijo samo kranjski občani. Za vse vrste takih računov so merodajne predvsem krajevne potrebe in pa — javni blagor! Imamo pa v Kranju tudi Tujsko prometno društvo, katerega naloga je, da se pozanimajo podrobneje za vsa ta vprašanja in poskrbi za njihovo rešitev!

Tatvine še vedno na dnevnem redu. Včeraj je prijavil na policijsko tatvino precejšnje vsote denarja delavec Muslija Muslijevič, zaposlen pri gradnji nove ceste Kranj-Naklo. Muslijevič dolži: tatvine svojega tovariša N. M., ki je baje pobegnil neznan kam. Drugo tatvino je prijavil neki H. V., kateremu je lastni brat ukradel kolo in ga prodal neznanemu kupcu.

Sokoli vabi članstvo in prijatelje, da se udeležijo v nedeljo 13. avgusta razvija društvenega prapora v Zelenikah; 35letnice bratskega društva v Kamniku; pridelitve bratske Československe besede na vrtu br. Kriznarja Antona v Strazisku. V torek 15. avgusta pa razvija društvenega prapora v Podnartu in tombole bratskega društva Tržič. V Zelenikah, Kamniku in Podnartu gremo v slavnostnem kroju. Podrobno v društveni pisarni.

Radioprogram

Nedelja, 13. avgusta

8: Kvartet mandolin. — 9: Napovedi, poročila. — 9:15: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve. — 9:45: Verski govor (g. dr. Guido Rant). — 10: Prenos promodnega koncerta iz Rogaske Slatine. Dirigent: Anton Neffat. — 11: Otvoritev gasilske razstave. — 11:30: Godbe na pihala (plošče). — 12:10: Milan Stante igra na harmoniko. — 13: Napovedi. — 13:20: Koncert radijskega orkestra. (Odlaja prekinjena od 14.30 do 17. ure). — 17: Kmetijski ura: O kmečkem socialnem zavarovanju. — 17:30: Popoldanski koncert radijskega orkestra. — 19: Napovedi, poročila. — 19:40: Nac. ura: Predavanje Inspekcije zemljske obrane. — 20: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 20:30: Prenos simfonice koncerta iz Rogaske Slatine. Dirigent: Anton Neffat. — 21:30: Pesmi iz Koroske (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Šramel »štirje fantek. Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 14. avgusta

12: Zvoki iz Bolgarske (plošče). 12:30: Začetek gasilskega kongresa (posnetki pozdravnih govorov). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Zanimivosti. — 19:40: Nac. ura: Sveta Gora in samostan Hilandar (Branko Mašić, knjž.). — 20: Kino orgle (plošče). — 20:10: Zastrupljen pri obrtnih in po obrtnih (g. dr. Jože Herfort). — 20:30: Prenos promodnega koncerta iz Rogaske Slatine. Dirigent: Anton Neffat. — 21:30: Slavne pevke (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Duet harmonik (Podobnikar Ivo & Jenko Vilbald). Konec ob 23. uri.

Torek, 15. avgusta

8:30: Reportaža gasilske sprejeme. — 9:30: Napovedi, poročila. — 10: Prenos službe božje s Kongresnega trga. Začetek slavnostnega gasilskega kongresa. — 11:30: Koncert radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13:20: Trboveljski pevski jazzkvartet. — 15: Prenos s stadiona: Nastop ob gasilskem kongresu. — 17: Kmet. ura: Važnost in pomen kmetijskega knjigovodstva (ing. Suhadolc Jože). 17:30: Koncert godbe »Sora«. Medvode. — 19: Napovedi, poročila. — 19:40: Nac. ura: Hamletova tragika vladike Danila v »Gorskem vijencu« (dr. V. Vitezica). — 20: Operetni večer. Sodelujejo: gđc. Jelka Igličeva, g. Ado Darian in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Duet harmonik (Podobnikar Ivo & Jenko Vilbald). Konec ob 23. uri.

Sreda, 16. avgusta

12: Dvofakov skladbe (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Bagatela (plošče). — 14: Napovedi. — 18:30: Mladinska ura: Poezija sredogorskega sveta (g. Leo Pettau). — 18:45: Studentov, sliki napavi (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19:40: Nac. ura: Razvoj in organizacija pošte v Jugoslaviji (Trifun Teslić Bgd.). — 20: Ameriški pevski jazz (plošče). — 20:10: Zgodovinski razvoj narodno-obrambenega dela med Slovenci (g. prof. Ivan Rudolf). — 20:30: Tamburaški orkester (I. Karmelj), vmes Kmečki trio. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Kitara solo, g. Stanko Prek.

Četrtek, 17. avgusta

12: Zborovske točke (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Deset minut zabave. — 19:40: Nac. ura: Bani iz rodbine Šubičev (dr. A. Dabnovič). Zgb. — 20: Charlie Kunz igra slagerje (plošče). — 20:10: O razstavi del Leonarda da Vincija (g. Milan Kante). — 20:30: Harmoniko igra gđc. Justa Mozetič. — 21:10: Koncert simfonice glasbe na ploščah. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Koncert radijskega orkestra. Konec ob 23. uri.

Petek, 18. avgusta

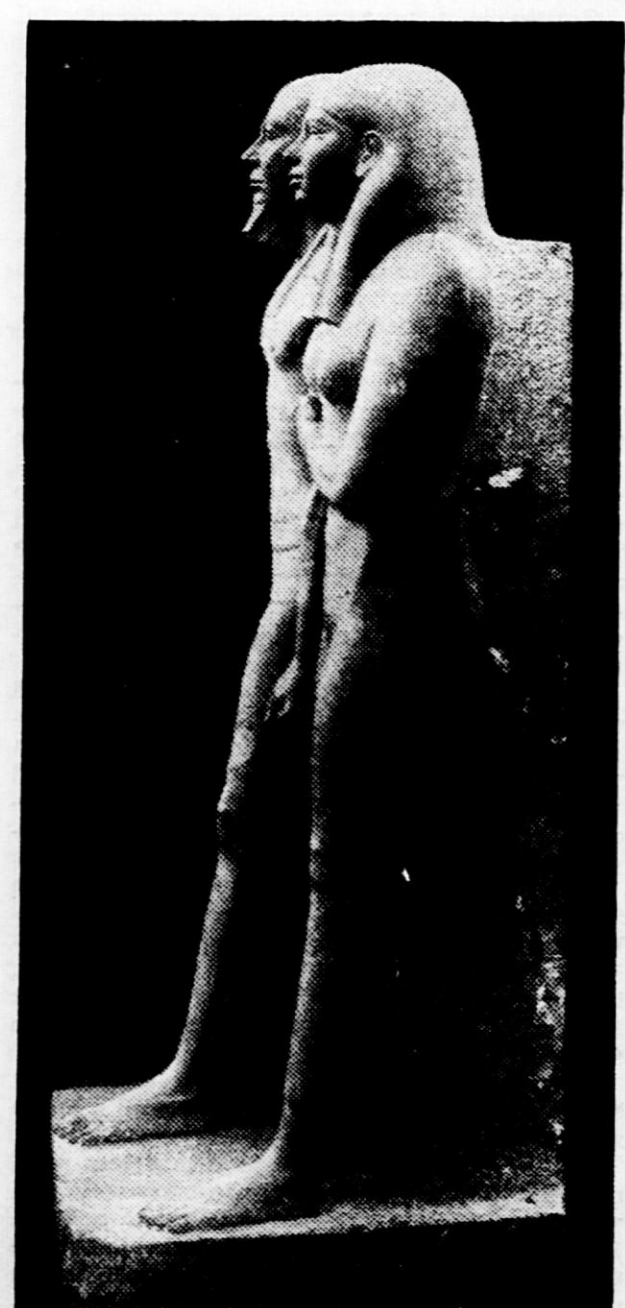
12: Iz naše domovine (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19:30: Kotiček SPD (g. dr. Svetozar Ilšič). — 19:40: Nac. ura: Karakterne posebnosti našega naroda v primeru z drugimi narodi (dr. V. dimir Dvorinković). — 20: Nekaj Ketelbeyevih stvari (plošče). — 20:10: Ženska ura: Beseda o besedah (g. Cilka Vračko). — 20:30: Radijski orkester, vmes samospevi g. Mirka Dolničarja (pri klavirju g. prof. M. Lipovešek). — 22: Napovedi, poročila. — 22:30: Angliške plošče. Konec ob 23. uri.

V RESTAVRACIJI

Prinesite mi menu! Toda namestu juhe mi dajte malo pivo, namestu močnate jedi pa črno kavo! — Namestu mesa bi pa morda imeli parčič krogla.

Zračna straža faraonov

Oborožene roparske tolpe napadajo arheologe in jih motijo pri delu

Kip egiptskega kralja Merneptaha in kraljice Kamernebt

Arheološka raziskavanja so prinesla zadnje čase več izredno važnih odkritij tako v Egiptu, kjer so našli na nove grobove faraonov, kakor tudi v Italiji, kjer raziskovalci še vedno odkrivajo zanimive antične rimske kulture. Kakor na vseh poljih človeškega prizadevanja, tako so pa tudi arheološka raziskavanja naletela pri svojih uspehih na nevarnosti. Roparske tolpe so takoj zavohale ugodno priliko in spoznale, da bi se dalo iz dela arheologov marsikaj iztisniti. Zato so morale oblasti po izrednih varnostnih ukrepih.

Komaj se je raznesla vest o važnem od-

kritju arheologov, ki so našli v Nilski delti osvajalca Jeruzalema v zlati krsti, težki 1000 kg, so se jele pomikati od vseh strani tja tolpe Beduinov, prezečih na ugoden trenutek, da bi mogli planiti na zaklade, do katerih so učenjaki odkrili pot. Tolpe so bile seveda dobro oborožene in bila je velika nevarnost, da bi uničile vse delo arheologov. Skoraj za las se je posrečilo preprečiti izropanje grobnice nekoga faraona, ki so jo bili začeli učenjaki komaj raziskovati. Roparski napadi Beduinov na arheološke najdbe pogosto niso prinesli napadalcem gnotne koristi, vedno so pa uničili delo mnogih mesecev in mnoge nenadomestljive kulturne vrednote. Grobnice, čeprav v njih ni zlata in drugih dragocenosti, so vendar dragoceni spomeniki egiptске kulture, če se zagotovi njihovo strokovno raziskavanje.

Ministrstvo za arheološke najdbe v Kairu je sicer energično nastopilo proti roparskim tolpom, da bi ne moglo več ovirati arheologov pri njihovem delu. Na posebno važnih in omejenih krajih so dali učenjakom na razpolago letaka. Piloti opazujejo varnostno in posvečevalno službo. Če slučajno opazijo roparsko tolpo, so takoj pripravljeni nastopiti proti nji tudi s orožjem, če se sama ne umakne.

Diomedovo mesto najdeno

V Italiji so doslej pomemben uspeh zlasti arheologi, delujoči v Apuliji. Blizu Foggie so bili odkriti ostanke staroveškega mesta. Arti, ki ga je ustanovil po ustnem izročilu eden izmed junakov italijanske vojne Diomedes. V razmeroma kratkem času so odkrili več dobro ohranjenih palač, zgrajenih s staroveškimi razkošjem. V nekaterih prostorih so krasna mozaikna tla, okrasni steni pa spominjajo na stavbe, znane iz Pompejev. V neposredni okolici mesta so odkrili tudi veliko pokopališče, na katerem je dobro ohranjena večina posod in pepelnice. Pri nadaljnjih razkopavanjih so odkrili arheologi ostanke starejših kulturnih razdobji.

Blizu antičnega pristanišča Sulcia pri novem mestu Carbonia, ki je bilo šele nedavno izročeno javnosti, so našli pod naplavinami ostanke ladje iz rimskih časov. Zunanje dele ladje je morska voda razjedla, notranja oprema je pa razmeroma še dobro ohranjena. Arheologi smatrajo to najdbo za zelo važno.

PREVIDNOST

Oče: Zakaj pa trgaš liste iz svojega učbenika? Sinko: Trgam samo tiste naloge, ki jih še nisem, ali sem jih posabil, pa se jih začnem znova učiti.

Dolenjska in železniški promet

Želje in predlogi zastopnika Dolenjske na anketi o novem voznem redu

LJUBLJANA, 12. avg. V soboto smo poročali o anketi na ljubljanski direkciji državnih železnic, kjer se je obravnavala novi vozni red za l. 1940-41. Ankete se je udeležil med drugimi tudi zastopnik novomeške občine g. Karel Mahorič, ki je v imenu Dolenjske predložil tele želje odnošno pripombe glede železniškega prometa na Dolenjskem in novega voznega reda:

Splošne pripombe

Iz gospodarskih in turistično-prometnih pogojev je nujno potrebno, da se poveča potovalna brzina osebnih vlakov na dolenjskih progah, ker je dosežena postala že nevarna. Hitrejših vlakovnih zvez si želijo vse prebivalstvo Dolenjske, kakor tudi potniki in tuji, ki uporabljajo dolenjske proge. Letoviščarji, turisti in poslovni svet se stalno pritožujejo nad počasno potovalno brzino. Nepristojno se slišijo pritožbe, prav posebno še s strani turistov, da je vsled počasne vožnje potovanje na Dolenjsko neprivlačno, češ da človek ima take vožnje dovolj že iz Ljubljane do Novega mesta, a kaj šele do Bele Krajine, v Metliki, kamor potnik prispe po dolgih urah ves ubit in izčrpan. Predlagamo in prosimo, da se hitrost osebnih vlakov na dolenjskih progah, kolikor največ mogoče pospeši in da se s tem ustvari boljše pogoje za razvoj tujkega prometa na Dolenjskem.

Zelo važno je, da obstoječe zveze in priključki vseh vlakov z Gorenjske in štajerske na dolenjsko progo v Ljubljani in iz Zagreba in s Sušaka v Karlovcu. Predlagamo, da posveti železniška uprava temu vsy pozornost in da sedanje, pogosto z velikimi časovnimi razlikami urejene priključke izboljša.

Sedanje zveze na progi Novo mesto—Savinja ne zadovoljujejo dolenjskega prebivalstva, prav posebno pa ne prebivalcev Novega mesta. Predlagamo, da se ustvari ugodnejše vlakovne zveze Novega mesta s Savinjo in tudi hitrejšo. So zveze, s katerimi se na progi Novo mesto—Savinja—Zagreb porabi celih 8 ur. Ker znaša dolžina proge 95 km je potovalna brzina manjša od 12 km na uro. Tako urejene vlakovne zveze so časovno in nesodobne in jih je treba odpraviti oziroma izboljšati, tako da se omenjena potovalna brzina vsaj podvoji. Poleg boljše potovanja na tej progi želi občinstvo in gospodarski krogi uvedbo direktnih voz Novo mesto—Savinja—Zagreb ter predlagamo, da se ta želja potujočega občinstva upošteva.

Predlogi za spremembo sedanjega voznega reda

Predlagamo, da odhaja vlak št. 9219 vsaj eno uro kasneje iz Ljubljane, t. j. nikakor ne pred 20. uro zvečer, ker sedanji z odhodom ob 19. uri zvečer ne odgovarja večini potnikov v Novo mesto in dalje na tej progi.

Vlak št. 9217, ki vozi le do Novega mesta, naj se podaljša do Karlova. Podaljšanje bi bilo stvarno le na progi Novo mesto—Črnomelj, ker od Črnomlja do Karlova itak vozi osebni vlak št. 9223 z odhodom iz Črnomlja ob 19.18. Ta zveza Ljubljane, posebno pa še Novega mesta z Belo Krajino je postala nujno potrebna za številne prebivalce Bele Krajine, ki imajo opravka v Novem mestu, za delavce in uslužbence iz okolice in kateri ne morejo odpotovati z rani popoldanskim vlakom št. 9215, ki odhaja iz Novega mesta ob 15.47.

V kolikor bi predlagane spremembe pri vlakih 9217 in 9219 bile iz tehnično-prometnih pogojev težko izvedljive, pa predlagamo, da se vlak št. 9219 uvede kot pospešeni nočni osebni vlak z odhodom iz Ljubljane še kako uro kasneje kot prej navedeno, vlak št. 9217 pa istotako z odhodom vsaj 1 uro kasneje.

Predlagamo pa, da vsled dosedaj predlaganih sprememb ostane vozni red vlaka št. 9215 Ljubljana—Karlovac v celoti neizpremenjen in da tudi ta vlak brezpogojno vozi v tem slučaju ne samo do Novega mesta, temveč do Karlova. To omenjamo, ker se je prejšnja leta zgodilo, da je bil ta vlak v veliko škodo in nezadovoljstvo potujočega občinstva vsled neke drugostranske izboljšave zveze od Novega mesta naprej ukinjen.

Nedeljski vlak 9233 predlagamo, da vozi tudi ob nedeljah, podaljšan do Karlova in ne le do Črnomlja kot dosedaj vozi ob delavnikih. Ta vlak podaljšani ob nedeljah do Karlova, je zahteva prebivalstva Novega mesta in njegove okolice. Omogočilo bi številnim izletnikom progi in v Belo

Krajinu in dalje do Ozijske nedeljske popoldanske izlete s povratkom z večernim izletničkim vlakom št. 9222 in osebnim št. 9224.

Prosimo, da se vlaku št. 9219 prikladi direktni voz za Sušak, ki bi imel tudi II. razred.

Želje glede novega voznega reda

Želja potujočega občinstva in gospodarskih progov je, da bi vlak št. 9213 imel boljše zveze preko Karlova za Zagreb. Prosimo, da bi čas postanka v Karlovcu bil skrajšan in da bi vlak imel priključek na osebni in ne na mešani vlak kot je to primer v sedanjem voznem redu.

Vsi tujski prometni interesi na Dolenjskem, kakor tudi iz Zagreba, prihajajo predlogi, da se uvede poletnem voznem redu nedeljski izletniški vlak Zagreb—Karlovac—Metlika—Novo mesto—Trebnoje—Savinja—Zagreb. Ta krožni izletniški vlak bi bil po izjavah zainteresiranih progov iz Zagreba zelo dobro frekventiran. Za povzgo in procvit tujkega prometa na Dolenjskem in v Beli Krajini bi bil vlak izredno važnega pomena. V pobudah, ki prihajajo iz Hrvatske za uvedbo takega izletniškega vlaka se omenja, da so sedanje zveze za izlete na Dolenjsko neugodne in prepočasne, medtem ko bi željeni krožni izletniški vlak nudil ugodne zveze in povratek. Vlak naj bi odhajal iz Zagreba rano zjutraj, iz Trebnjega pa po odhodu večernega izletniškega vlaka št. 9221 iz Trebnjega.

Želje glede direktnih potniških vagonov

Predlagamo, da se uvede pri jutranjem vlaku št. 9211 direktni voz za Zagreb in istotako direktni voz k vlaku št. 526 (proga Zagreb—Ljubljana) za Novo mesto (s priključkom na progo Savinja—Trebnoje—Novo mesto vlaka št. 9422 in 9219).

Prosimo, da se vse predlagane spremembe, želje in pripombe pri sestavi novega voznega reda za leto 1940-41, ki so itak minimalne, upoštevajo in tako pripomorejo v bodoče do boljše železniške zveze na dolenjskih progah in s tem koristijo gospodarskemu in tujsko prometnemu povzgo te pokrajine.

Katastrofalno onesnaženje Bolske

Št. Peter v Sav. dolini V naši lepi Savinjski dolini je poleg biserne Savinje še cela vrsta malih rek in potokov. Nekot poine reke in potoki vseh vrst rib so privlačili veliko število tujcev, ki jim je ribolov v veliko zabavo. Danes so pa razna industrijska podjetja uničila že skoraj ves riblji zarod. Letos pa je posebno prizadeta Bolska in menda hoče in bo tudi gotovo odnesla rekord. 13. aprila je Bolska naplavila na stotine omanjenih in mrtvih rib. Ribarsko društvo v Celju je takrat storilo hvalavredne in dalekosežne korake. Kakor se pa sedaj vidi, je bil ves trud zaman. Že 22. julija popoldne je Bolska prinesla veliko število mrtvih rib v Savinjo. Ker v Savinji sedaj kar mirgoli kopalcev, ni mogoče tajiti, da bi ribe ne bile prišle iz Bolske. Saj se je tudi dogladno, da so bile mrtve ribe samo pod tovarno Mautner, nad njo do Kaplje vasi pa ni bilo nobene mrtve ribe.

Pa ni zadostovalo to dvakratno uničenje rib, že 8. avgusta je bila zopet katastrofalno uničenje rib in vsega zaroda. Z mrežami in grabljami so popoldne lovili in grabili omanjene in mrtve ribe iz Bolske. Do zadnje hočejo menda pokončati ribe v Bolski. Ali ni to nikogar, ki bi mogel priti do živega krivca? Ali ni nedolžna riba potrebna zaščiti! Divjačina dela škodo po njavi in gozdovih, riba, ki pobira le mrčes, ki ga prinese voda, pa bi ne smela imeti pravice do življenja? Vsa javnost oboja to početje in energično zahteva od politične oblasti, da ukrene vse potrebno, da se onesnaženje rek enkrat za vselej preneha.

Iz Liutomera

— Mala nevihta je prinesla dež. Že več dni se je močno oblačilo ter smo nestropno pričakovali dežja. Končno pa je vendar prišel s majhno nevihto v sredo popoldne. Deževalo je le dobre pol ure, vendar pa je bilo kot iz škafa ter je vsaj za največjo silo namočilo vlaže žejno zemljo. Tako se je vsaj, čeravno zelo pozno, prišla rešitev za suhe vrtove, krompir, koruzo in ajdo, ki ni mogla vzkliti.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1., davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Na najlepših vzorcih ima v zalogi SEVER — Marijin trg 2. Na željo Vam zavese tudi zašijemo in namestimo.

Zavese

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MEDIJSKE TOPLICE pri Zagorju termalno kopališče 28° C. Plavalni bazeni na prostem, posebne kadne kopeli, terase za sončenje. Idealno letovišče. Lep nedeljski izlet. Pension din 45.— Pojavnila daje uprava toplic, P. Medija — Izlake. 1904

MALI OGLASI v Slovenskem Narodnem glasniku

FURISTII Predno odhajate na planine, ne pozabite si nabaviti fin cvetlični med v Medarni — Ljubljana, Židovska ul. 6. 86/T

NAJBOLJŠO MEDIOO dobiti v Medarni — Ljubljana, Židovska ul. 6. 86/T

KOROSKE BRUSNICE (Preiselbeeren) dobro izbrane, razpošila po pošti ali brzo-vožno od 6 kg naprej po dnevni ceni Henrik Zechner, Libelče, Korosko. 2442

DNE 14. AVGUSTA pridite na požegnanje sejmulo ko »Birtu« v Zgornjo siško. — Bob, godba in ples. 2480

Okasa tablete pri spolni slabosti

OKASA tablete za moške 100 tablet Din 220.— proti povzetju Dobijo se v vseh lekarnah. Zastopnik: Lekarna Mr. Rožman Miroslav, Beograd — Terazije 5 Ogi. reg. S. Br. 5846/39

50 PAR ENTLANJE izuriranje, vezanje zaves, po-tila, monogramov, gumbale Velika zaloga perja po 7.— din »Julijana«, Gosposvetska c. 12. 8. T

PO PRIZNANO NIZIKI CENAH si nabavite najboljšje moške obleke perle in vse praktične oblačila pri FRISKERJU, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. 1. T

GOSTILNA MARINEK Prečna ulica 6 nudi cenjenemu občinstvu najboljša in najcenejša jedila in pijače vseh vrst. 2476

MALINOVEC pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebotičniku«.

TRGOVSKI POTNIK dobro uveden, z malo kolekcijo, želi prisesti na avto po dravski banovini proti odškodnini. Ima tudi sam izpit. — Ponudbe pod »Kolekcijac«. 2479

SOBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

ELEGANTNO OPREMLJENO sobo ali garsoniero, strogo se-pariran vhod, uporaba kopalnice, po možnosti centralna kur-ja, v centru, izde boljše go-spodična. Cenj. ponudbe pod šifro »15. avgust«. 2445

ENONADSTROPNA VILA s gospodarskim poslojem, hle-vom za par konj ter čez 20.000 m² stavbnih parcel okoli vile, napredaj. Več pove Marija Jan-čar, Ljubljana, Sv. Petra c. 27. 2463

POSEST

NA KRIZIŠČU TRESH CEST v bližini kolodvora napredaj krasna parcela. — Ponudbe na upravo pod »Ugodno«. 2473

ST. VID PIR PTOJU Prodaj enonadstropno hišo, pripravno za trgovino ali obrt. Velika gospodarska poslopja, 2 in pol orala zemlje. Pocenl. Mahorič, gostilna v Ptuj. 2465

SLUŽBE

VAJENCA za slikarsko in plesarsko obrt sprejemem takoj. Hrana in sta-novanje v hiši. Prednost ima dober risar. Slikarsko podjetje Jemc Franc, Bled. 2469

POMOČNIKA IN VAJENCA pekarskega, iščem za takoj. Zgla-siti se takoj osebno pri Ivanu Intiharju, pekarija, Nova vas pri Rakeku. 2456

1000 DIN zaslužite mesečno doma, ako kupite ročni brzopletni stroj. Dajemo material, prevzamamo blago. Pišite »Anos«, Maribor. 22/M

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PREVOZSTNA VINA ter garantirano pristno žganje si nabavite po sledečih konku-renčnih cenah

namizno belo liter din 8.— srbski prokupac » » 8.— riziing » » 9.— cviček » » 9.— muškati, silvanec » » 12.— jabolčnik » » 5.—

žganja: tropinovec » » 28.— silivovka » » 32.— brinjevec » » 36.— rum » » 36.—

Se priporoča »Buffet« J. Jera, nasl. Minka Videnič, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 2472

NAMIZNE HRUSKE sveže, debele, jabolka kg din 2.75, slive 1.6 za vkuhanje in mezo din 2.50 franko voz-nina, razpošila v kosarah po 50 kg G. Drechsler, Tuzla. 2470

PRODA SE: lahka in teška dira na vzmeh, landaulet, kolesej, landauer ter različni ročni vozčki. Matija Terlep, Ljubljana—Šiška, Jerne-jeva c. 2466

VEČ ŠIVALNIH STROJEV od 300 din naprej, moško kolo, več orodja za mehanike, mizar-je in tesarje — napredaj. Be-ričev 48. 2464

OREHOVA JEDRCA lepa, izčiščena, dobiti najceneje v Medarni — Ljubljana, Židov-ska ul. 6. 86/T

Ako prodajaš, kupuješ, oglašuj v mali oglasnik »Slov. Naroda«

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

OSAMLJEN GOSPOD srednjih let želi znanja z vdovo ali ločenko, event. s samostojno gospodično, staro do 35 let, po možnosti z lastnim stanovanjem in pohištvom. — Ozira se na resne ponudbe s polnim naslo-vom. Tajnost strogo zadržana. Dopise na upravo »Slov. Na-roda« pod »Osamljenost«. 2417

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

TOVARNI AVTO nosilnost 1 do 2 toni, v dobrem stanju, kupimo. Ponudbe na mlekarstvo zadrugo Moravce. 2455

KAPITAL

Beseda 1.— Din. davek posebej. Najmanjši znesek 15 Din

POSODILA DOBE državnih, banovinskih uslužben-cih, upokojence, posestniki. Infor-macije daje Dolenšek, Račeče-Podkraj. Priložite znamke. 2468

ŠIVALNI STROJI

izljudi, pokromani, lepo izdelani, s večletno garancijo banke Veritas — Titan, pri tvrdki »TRIBUNA« F. BATJEI, LJUBLJANA, Karlovska c. 4 — Podružnica: Maribor, Ale-ksandrova cesta 26 — Ceniki franko!

Jadranska zavarovalna družba in Internationale

družba za zavarovanje proti neizgledam in škodam, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 4 sprejemata zavarovanje proti toči, požaru, vltomu, zavarovanje zvonov, transportov, zavarovanja proti razbitju stekla, življenjska zavarovanja vseh vrst, jamstvena, neizgledna ter šomaž-zavarovanja.

ZAVARUJTE PRI ANGLEŠKI ZAVAROVALNI DRUŽBI ROYAL EXCHANGE ASSURANCE LONDON USTANOV. L. 1720 8 MILIJARD IMOVINE LIKVIDIRA ŠKODE HITRO IN KULANTNO GLAVNI ZASTOPNIK ZA DRAVSKO BANOVINO: ING. JOŠKO KOBIL LJUBLJANA RESLJEVA C. 16-18 TELEFON ŠT. 22-60

Pozor, podjetniki!

Proda se iz proste roke velika stavbna parcela v izmeri 17.000 m² in to ob Krki. Zemljišče leži povsem na lepi ravlini, kjer je zemlja prvovrstna. Na zemljišču je tudi kamnolom in krasna gozdna parcela. Zemljišče je oddaljeno od Glavnega trga komaj 1 km in stoji na njem zaenkrat samo gospodarsko poslopje. Interesenti, ki žele zgraditi lepo domovanje ali pa podjetniki, ki bi radi zgradili kak večji obrat, tovarno na eni najlepših točk mesta, naj javijo svoj naslov Ferliču Ludviku, Novo mesto.

Naznanilo.

Cenj. gostom naznanjam, da sem danes opustil GOSTILNO KRAMAR ter prevzel

GOSTILNO »POD GOZDOM«

na Dolenjski cesti. Kakor doslej bom tudi v bodoče točil najboljša vina. Poseben sloves pa uživa naša kuhinja. Jutri Vam bomo postregli tudi s čevapčici, ražnjici, jančkom na ražnju, kuro itd., itd. Ples na vrhu! Ljubljancem in okoličani, za jutri Vam je zabava zadržana!

Se priporoča in vabi Vinko Baus, gostilničar

ZAGONETNA SMRT KNEZA KOSTROVA

ROMAN

— Hvala vam. Da, potrebujemo človeka, ki bi razumel vso glavnino moje nesreče, in ta človek morete biti samo vi, — je odgovorila Ariadna in mu podala roko. — Hvala vam, dragi moj brat in prijatelj, seznaniti se nama ni treba. Poznam vas dobro po besedah drugega Vsevoloda. Kako pogosto in kako lepo je govoril o vas.

— Kakor tudi on o vas v svojih pismih, — je odgovoril Oleg Kirilovič in ji poljubil roko. — Tako je najino prijateljstvo sklenjeno. Zda! lahko pogumneje izrečem svojo prošnjo.

— Pripravljena sem ustreči vsaki vaši prošnji.

— Dovolite mi nekaj besed. Usoda je hotela, da niste postali pred ljudmi zakonita članica naše rodbine, toda v mojih očeh ste kneginja Kostrova, vdova po mojem bratu, moja sestra. S tem vašim novim imenom mora nastati tudi izprememba vsega vašega življenja. Vi ne smete trpeti nobenega pomanjkanja. Smatral bi to za sramoto vseh naših prednikov, vsega našega rodu knezov Kostrovih, čigar zadnji član sem jaz! Zato vas prosim, ne odklonite in sprejmite denar, ki je pripadal mojemu bratu in ki je naložen v raznih bankah.

— To se ne bo nikoli zgodilo! — je odgovorila

22 Ariadna z glasom, ki ni dopuščal nobenih ugovorov.

— Zakaj pa ne?

— Ker preveč cenim vaše prijateljstvo, ker nočem, da bi se začeljeno najino prijateljstvo z vašo žrtvijo, ker nočem, da bi bilo najino razmerje skaljeno z denarjem. Meni je potrebno samo vaše prijateljstvo, samo vaša bratavska ljubezen. Ome-gala bi to težko gorja brez vaše prijateljice, Ome-gala bi to težko gorja brez vaše prijateljice, Ome-gala bi to težko gorja brez vaše prijateljice.

— Kakšna žrtev? Kakšen denar? — je vzkliknil knez. — Verjemite mi, saj sploh ničesar ne žrtvu-jem. Če sprejmete ta denar, mi storite samo uslugo, ne pa jaz vam. Vedno sem imel več denarja nego moj brat, ker sem manj trošil, nego sem prejemal. Moji prihranki naraščajo z vsakim letom. Saj niti ne vem, kaj naj počnem z denarjem zlasti zdaj, ko sem tako nepričakovano dvojno obogatel. De-nar me začena težiti. Rešite me vsaj dela te teže.

— Tega nikar ne zahtevajte od mene, — je po-novila Ariadna Georgijevna. — Naj bo med nama popolno prijateljstvo duš, samo nobenega denarja! Kakor sem vam obljubila, bom vaša prijateljica, vaša sestra, toda v vprašanju denarja ste mi tuj človek.

— Torej vam pa povem, da ta denar ni moj, tem-več vaš, — jo je prekinil Oleg Kirilovič. — Če bi ga obdržal, bi se smatral za tatu, ki je okradel vas in svojega brata. Prečitajte tole pismo — in izro-čil ji je pismo, ki ga je bil zapustil Vsevolod, po-tem je pa stopil k blagajni in jel brskati po nji.

— Torej kaj mi odgovarjate zdaj? — je vprašal,

ko je prečital pismo. — Ali izpolnite zadnjo željo svojega ženina?

— Tega ne boste nikoli dočakali, — je odgovori-la Ariadna Georgijevna že tretjič z enako odloč-nostjo.

— Zakaj pa ne. bože moj, zakaj ne? — je vzklik-nil Oleg razburjeno in se prijel za glavo. — Saj to je le neznamen del tistega bogastva, ki pripada zdaj meni. Ugotovl sem to na hitro roko po vlo-žnih knjižicah. Vsega denarja je...

— To me ne zanima, — ga je prekinila Ariadna, — ker tega denarja nikoli ne bom sprejela.

— Nasprotno, sprejmete ga, samo poslušajte me do konca. Gre približno za 800.000 rubljev, morda tudi več, toda v nobenem primeru znesek ne pre-sega milijona. Vaša dolžnost je, sprejeti ta denar, ne pa da odbijate prvo prošnjo svojega prijatelja, namreč mojo, in zadnjo željo ljubečega vas človeka, mojega brata.

— Moja odločitev je nepreklicna, Oleg Kirilovič. Ljubila sem vašega brata, ne pa njegovega naslo-va in tem manj njegov denar, ki je celo nekoliko metil popolnost moje sreče. Nočem, da bi kdorkoli, pa naj bo to tudi zadnji človek, sumnil, da je iz-virala moja ljubezen do vašega brata in moje pri-jateljstvo do vas iz koristiljublja. Pustiva ta pogo-vor, čutim se že utrujeno.

— Pa naj bo, zgodi se vaša volja! Toda upanja ne opustim, da vas bom pozneje vendarle prepračil.

— Tolažite se s prazno nado.

Ko je že odhajala, ji je dejal Oleg Kirilovič: — Če je bila moja prva prošnja odbita, nikar ne zavrnite še moje druge prošnje.

— Zda se celo bojim obljubiti vam kaj, ko pa ne vem, kakšna bo vaša prošnja.

— Zda vas prosim kot umetnik. Najbrž bom mo-ral ostati tu nekaj časa, dokler se ne seznamim z bratovim gospodarstvom, tem bolj, ker se v njem sploh ne spoznam. Dokler bom tu, bi rad dovršil vaš portret. Kramlajoč med portretiranjem se bo-va lahko pobilže spoznala in s tem utrdila najino prijateljstvo.

— S tem se strinjam. Toda ne zato, ker bo vaša umetnost ovekovečila mojo zunanost, temveč zato, ker naju lahko ure portretiranj resnično zbližajo. Toda zdaj ne, temveč pozneje, kajti po pogrebu na-meravam za nekaj dni odpotovati.

— Kam?

— Obljubila sem, da odpotujem v daljni samo-stan moliti za svojega ženina in upam, da se bo s tem moje trpljenje omililo.

Gredoč skozi jedilnico, sta opazila v nji moža, ki je sede čaka na konec njunega pogovora.

— Pozdravljeni, Ivan Grigorjevič, — se je Ari-adna prisrčno pozdravila z Murzajevim. — Ali se poznata, knez? To je dober prijatelj naše družine že iz mojih dijaških let. V vsem mestu je to naš edini iskreni znanec.

— Veseli me, da sem vas spoznal, — je dejal knez in stisnil Murzajevu roko. — Če ste res dober prijatelj Ariadne Georgijevne, upam, da mi boste pomagali steti njen odpor v zadevi, v kateri od-loča v pogledu sebe nesposmetno, v pogledu mene pa kruto. Takoj vam bom na razpolago, čim spre-mim Ariadno Georgijevno.

Pozdravljamo naše požrtvovalne gasilce! „BANKA SLAVIJA“

GASILSKÉ ČETE, POZOR!

Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vlijudno vabim,
da si ogledate mojo zalogo

normalnih gasilskih cevi

najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne
H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slo-
venijo. Cevi je preizkusila komisija gasilske zajednice
dravske banovine v Ljubljani in nabavo istih priporoča

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra c. 31
Maribor, Vetrinjska ul. 20
Celje, Kralja Petra c. 33

VELIKA ZALOGA: gumiranih cevi vseh vrst, gumi-
ranih spiralnih sesalnih cevi. Normalne spojke iz la-
medenine itd. — Najnižje cene! — Zahtevajte cenik!

Samoprodaja gasilskih cevi!

KLISEJE
VETRAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NAJ 23

Z nobenim drugim
reklamnim sredstvom
ne morete doseči ena-
kega učinka, kakor
časopisnim oglašom.
Čigar delokrog je ne-
omejen. Časopis pride
v vsako hišo in govori
dnevno desetmilišnim
šteteljem. Redno ogla-
šanje v velikem dnev-
niku je najuspešnejša
investicija, ki prinese
korist trgovcu in
kupcu.

LIPSKI JESENSKI SEJEM 1939.

ZACETEK 27. AVGUSTA:

60% POPUSTA NA NEMSKIH
ŽELEZNICAH. ZNATNI PO-
PUSTI V DRUGIH DRŽAVAH.

VSA POJASNILA DAJEJO:

ZVANIČNI BIRO LAJPCIGSKOG
SAJMA — BEOGRAD, KNEZ
MIHAJLOVA 33/L

IN ČASTNI ZASTOPNIKI:

ING. G. TÖNNIES, LJUBLJA-
NA, TYRŠEVA 33, TEL. 27-62

JOSIP BEZJAK — MARIBOR,
GOSPOSKA UL. 25, TEL. 20-97

Priložnostni nakup

predmetov za splošno gospodarstvo, kakor betonsko, kovsko, ključavničarsko
železje, nosilce cevi, ograje, tračnice, vagonete, mreže, jermenice, konzole, zobča-
nike, osovine, požiralnike za kanale, vodovodne ventile v vseh dimenzijah kakor tudi
bronc, medenino, baker v palicah, belo kovino, svinec, cink, centrifuge, parni kotli
lokomobile, kmetijske stroje, polnojermerne 65 cm, velike rezervarje, vozove vseh
vrst, bakrene kotle, orodje za vsako obrt, svedri za premogokope kakor tudi
patent lestve itd. Poleg tega oglejte si prosim tudi moje veliko skladišče kjer boste
prepričani, da se nahajate na lipškem velesejmu, samo z razliko, da pri meni dobite
še več predmetov kakor tam in sicer po zelo nizkih cenah rabljene, a vendar zelo
dobro ohranjene. Kupujem tudi vse zgoraj omenjene predmete, ter plačam po zelo
ugodnih cenah. — Se priporočam

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR — Tattenbachova 14
PODRUŽNICA vogal PTUJSKE in TRZASKE CESTE.

Gasilci gase požar z vodo

žejo pa
z LAŠKIM PIVOM

Mestni pogrebni zavod
Občine Ljubljana

Za vedno nas je po dolgi bolezni zapustil

Josip Sikošek

car. upravnik v p.

Pogreb bo v nedeljo, dne 13. avgusta ob 5. uri popoldne iz mrliške
veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv.
Križu.

LJUBLJANA, dne 11. avgusta 1939.

Žalujoče rodbine:

Sikošek, Kukar, Parkelj, Vehovar, Zajec

Delniška družba pivovarne Union v Ljubljani

priporoča svoje izborne izdelke:

svetlo in črno

Union pivo

v sodih in steklenicah

GRADITE V BETONU

v najbolj ognjavarne materialu!

„CEMENT“ A. D. BEOGRAD

EKSPozITURE

LJUBLJANA

ZAGREB

SPLIT